KOMISIJOS SPRENDIMAS (ES) 2020/1814

2019 m. birželio 28 d.

dėl valstybės pagalbos SA.33846 – (2015/C) (ex 2014/NN) (ex 2011/CP), kurią Suomija suteikė įmonei „Helsingin Bussiliikenne Oy“

(pranešta dokumentu Nr.C(2019) 3152)

(Tekstas autentiškas tik suomių ir švedų kalbomis)

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 108 straipsnio 2 dalies pirmą pastraipą,

atsižvelgdama į Europos ekonominės erdvės susitarimą, ypač jo 62 straipsnio 1 dalies a punktą,

atsižvelgdama į sprendimą, kuriuo remdamasi Komisija pradėjo Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 108 straipsnio 2 dalyje nustatytą procedūrą ([1]);

pagal pirmiau nurodytą (-as) nuostatą (-as) ([2]) paprašiusi suinteresuotąsias šalis pateikti pastabų ir atsižvelgdama į jų pastabas,

kadangi:

1. PROCEDŪRA

(1) 2011 m. spalio 31 d. įmonės „Nobina Sverige AB“ ir „Nobina Finland Oy“ pateikė Komisijai skundą, kuriame teigiama, kad Suomija suteikė neteisėtą pagalbą įmonei „Helsingin Bussiliikenne Oy“ (toliau – įmonė „HelB“). 2011 m. lapkričio 15 d. prie skundo prisijungė įmonė „Nobina AB“, kuri yra įmonių „Nobina Sverige AB“ ir „Nobina Finland Oy“ patronuojančioji bendrovė. Įmonės „Nobina Sverige AB“, „Nobina Finland Oy“ ir „Nobina AB“ toliau kartu vadinamos skundo pateikėjais. 2011 m. gruodžio 12 d., 2012 m. vasario 27 d., 2012 m. balandžio 4 d., 2012 m. birželio 21 d. ir 2012 m. rugsėjo 4 d. skundo pateikėjai pateikė papildomos informacijos.

(2) 2011 m. lapkričio 22 d. skundas kartu su Komisijos prašymu pateikti informaciją anglų kalba perduotas Suomijai, kad ši pateiktų pastabas. 2012 m. vasario 1 d. skundo vertimas į suomių kalbą išsiųstas Suomijai. Suomijos pastabos kartu su papildoma informacija pateiktos 2012 m. vasario 28 d. raštu.

(3) 2012 m. gegužės 31 d. raštu Suomijos pastabos dėl skundo perduotos skundo pateikėjams. Skundo pateikėjų pastabos pateiktos 2012 m. liepos 27 d. 2012 m. rugsėjo 28 d. Suomija pateikė papildomos informacijos.

(4) 2012 m. spalio 31 d. raštu Komisija perdavė Suomijai skundo pateikėjų pastabas, gautas 2012 m. liepos 27 d., ir paprašė papildomos informacijos. 2013 m. sausio 3 d. ir 2013 m. vasario 7 ir 12 d. Suomija pateikė prašomą informaciją. Be to, 2013 m. gegužės 16 d. Suomija pateikė papildomos informacijos e. paštu.

(5) 2013 m. gegužės 17 d. įvyko susitikimas su Suomijos valdžios institucijomis, po jo Komisija 2013 m. gegužės 24 d. e. laišku paprašė papildomos informacijos. 2013 m. gegužės 31 d. ir 2013 m. birželio 3, 7 ir 10 d. Suomija pateikė prašomą informaciją.

(6) 2013 m. spalio 24 d. e. laišku ir 2013 m. lapkričio 6 d. raštu Komisija paprašė papildomos informacijos, o Suomija atsakė atitinkamai 2013 m. lapkričio 8 d. ir 2014 m. sausio 31 d.

([1]) 2015 m. sausio 16 d. Komisijos sprendimas C(2015) 80 *final* (OL C 116, 2015 4 10, p. 22).
([2]) Žr. 1 išnašą.

(7) 2014 m. vasario 27 d. ir 2014 m. balandžio 3 d. e. laiškais Komisija paprašė papildomos informacijos, o Suomija atsakė atitinkamai 2014 m. kovo 5 d. ir 2014 m. balandžio 11 d. e. laiškais.

(8) 2014 m. sausio 29 d. ir 2014 m. spalio 14 d. Komisijos tarnybos susitiko su skundo pateikėjais ir jų teisiniais atstovais.

(9) 2015 m. sausio 16 d. raštu Komisija informavo Suomiją apie sprendimą pradėti Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) 108 straipsnio 2 dalyje nustatytą procedūrą dėl įtariamos pagalbos (toliau – sprendimas pradėti procedūrą).

(10) Sprendimas pradėti procedūrą paskelbtas *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* ([3]). Komisija paprašė suinteresuotųjų šalių pateikti savo pastabas dėl priemonių, nurodytų sprendime pradėti procedūrą.

(11) 2015 m. kovo 18 d., 2015 m. birželio 18 d. ir 2015 m. lapkričio 6 d. Suomija pateikė pastabas dėl sprendimo pradėti procedūrą.

(12) 2015 m. gegužės 8 d. Komisija gavo skundo pateikėjų pastabas ir 2015 m. gegužės 20 d. persiuntė jas Suomijai ir pastarajai buvo suteikta galimybė reaguoti. 2015 m. rugpjūčio 12 d. ir 2015 m. rugsėjo 10 d. Suomija atsakė į skundo pateikėjų pastabas.

(13) 2016 m. gegužės 27 d., 2016 m. rugsėjo 15 d., 2016 m. spalio 13 d. ir 2016 m. gruodžio 21 d. Komisija paprašė papildomos informacijos iš Suomijos. Suomija atsakė 2016 m. birželio 23 d., 2016 m. rugsėjo 2 d., 2016 m. spalio 24 d., 2016 m. spalio 26 d., 2016 m. gruodžio 8 d. ir 2017 m. sausio 13 d.

(14) 2017 m. vasario 16 d. Komisija susitiko su skundo pateikėjais ir jų teisiniais atstovais.

(15) 2017 m. spalio 31 d. ir 2017 m. gruodžio 21 d. Komisija paprašė papildomos informacijos iš Suomijos. Suomija atsakė 2017 m. lapkričio 9 d. ir 2018 m. vasario 16 d.

(16) 2018 m. kovo 19 d. Komisija susitiko su Suomijos valdžios institucijomis. 2018 m. balandžio 10 d. Suomija pateikė papildomų pastabų.

2. **BENDROSIOS APLINKYBĖS**

2.1. **Skundo pateikėjai**

(17) Įmonė „Nobina AB“ yra didžiausia viešojo transporto autobusų paslaugų teikėja Šiaurės šalių regione ir viena iš dešimties didžiausių viešojo transporto įmonių Europoje, vykdanti veiklą regioninio ir tarpregioninio transporto segmentuose. 2015–2016 m. jos rinkos dalis regioninio transporto segmente sudarė 16 % Šiaurės šalių regione (apskaičiuota pagal autobusų skaičių). Tuo pat laikotarpiu bendrovė pervežė maždaug 377 milijonus keleivių. 2015–2016 m. įmonės „Nobina AB“ pelnas sumokėjus mokesčius sudarė maždaug 4 mln. SEK (apie 0,4 mln. EUR).

(18) Pagrindinė įmonės „Nobina AB“ rinka yra Švedija, kur ji vykdo veiklą kaip įmonė „Nobina Sverige AB“. 2015–2016 m. įmonės „Nobina AB“ apyvarta Švedijoje sudarė maždaug 71 % jos bendros apyvartos, o rinkos dalis Švedijoje siekė 30 % (vertinant pagal autobusų skaičių). Tuo pat laikotarpiu įmonės „Nobina AB“ apyvarta Suomijoje, kur ji vykdo veiklą kaip įmonė „Nobina Finland Oy“, sudarė maždaug 11 % jos bendros apyvartos, o rinkos dalis Suomijoje siekė 19,1 % (vertinant pagal paslaugų vertę).

2.2. **Pagalbą gaunanti įmonė**

(19) Įmonė „HelB“ įsteigta 2005 m. sausio 1 d., kai įmonės „HKL Bussiliikenne“, kuri yra atskiras Helsinkio miesto savivaldybės (toliau – savivaldybė) padalinys, turtą ir įsipareigojimus įsigijo savivaldybės valdoma transporto įmonė „Suomen Turistiauto Oy“ (toliau – įmonė STA), jos pavadinimą pakeitus į „HelB“. Įmonė „HelB“ valdė autobusų maršrutus Helsinkio teritorijoje ir teikė užsakomųjų reisų ir autobusų nuomos paslaugas. Maždaug tuo metu, kai buvo priimtas sprendimas pradėti procedūrą, įmonės transporto parką sudarė apie 380 autobusų.

(20) Įmonė „HKL Bussiliikenne“ įsteigta 1995 m., ją atskyrus nuo savivaldybės transporto paslaugų departamento. 1 lentelėje pateikti pagrindiniai duomenys apie įmonės „HKL Bussiliikenne“ finansinę būklę prieš ją įsigyjant įmonei STA.

([3]) Žr. 1 išnašą.

1 lentelė

Pagrindiniai įmonės „HKL Bussiliikenne“ duomenys (tūkst. EUR)

	1999 m.	2000 m.	2001 m.	2002 m.	2003 m.	2004 m.
Grynoji apyvarta	49 490	49 612	51 936	53 759	58 129	62 863
Veiklos pelnas	1 724	512	– 917	- 1 095	– 35	447
Rezultatas iki pelno paskirstymo ir mokesčių	– 374	- 1 533	- 3 036	- 3 144	- 1 738	- 1 086

Šaltinis: įmonės „HKL Bussiliikenne“ finansinės ataskaitos.

(21) STA buvo savivaldybės valdoma uždaroji akcinė bendrovė, kuri teikė transporto paslaugas. 2 lentelėje pateikti pagrindiniai duomenys apie įmonės STA finansinę būklę prieš jai įsigyjant įmonę „HKL Bussiliikenne“ ir pakeičiant pavadinimą į „HelB“.

2 lentelė

Pagrindiniai įmonės STA duomenys (tūkst. EUR)

	1999 m.	2000 m.	2001 m.	2002 m.	2003 m.	2004 m.
Grynoji apyvarta	29 460	32 187	34 069	29 921	29 511	25 674
Veiklos pelnas	– 777	– 624	- 1 139	- 2 334	- 2 892	- 2 546
Rezultatas iki pelno paskirstymo ir mokesčių	- 1 109	- 1 085	- 1 638	- 2 366	- 3 220	- 2 833

Šaltinis: įmonės STA finansinės ataskaitos.

(22) Iki 2015 m. gruodžio mėn. savivaldybei priklausė 100 % įmonės „HelB“. Pagrindiniai duomenys apie įmonės „HelB“ finansinę būklę 2005–2014 m. pateikti 3 lentelėje.

3 lentelė

Pagrindiniai įmonės „HelB“ duomenys (tūkst. EUR)

	2005 m.	2006-m.	2007-m.	2008-m.	2009-m.	2010-m.	2011-m.	2012-m.	2013-m.	2014m-.
Grynoji apyvarta	85 134	88 169	90 194	91 913	98 164	93 641	91 506	99 407	89 943	80 696
Veiklos pelnas	- 2 214	- 1 590	- 2 399	- 8 470	- 4 319	- 3 621	- 6 136	- 1 941	- 1 511	- 4 498
Rezultatas iki pelno paskirstymo ir mokesčių	- 2 842	- 2 321	- 2 231	- 7 505	- 3 768	- 3 308	- 6 123	- 1 845	111	- 7 031

Šaltinis: įmonės „HelB“ finansinės ataskaitos.

(23) 2015 m. gruodžio 14 d. įmonė „HelB“ parduota ([4]) privačiam autobusų operatoriui „Viikin Linja Oy“ (toliau – pirkėjas), kuris yra skundo pateikėjų konkurentas ir didžiausias Suomijos autobusų operatorius, priklausantis įmonių grupei „Koiviston Auto Group“ (toliau – įmonių grupė KAG). Skaičiuojama, kad 2016 m. įmonių grupės KAG rinkos dalis Suomijoje buvo 21,9 % (remiantis paslaugų verte), o jos pelnas sumokėjus mokesčius sudarė 3,8 mln. EUR.

([4]) Daugiau informacijos apie sandorį pateikta 45–49 konstatuojamosiose dalyse.

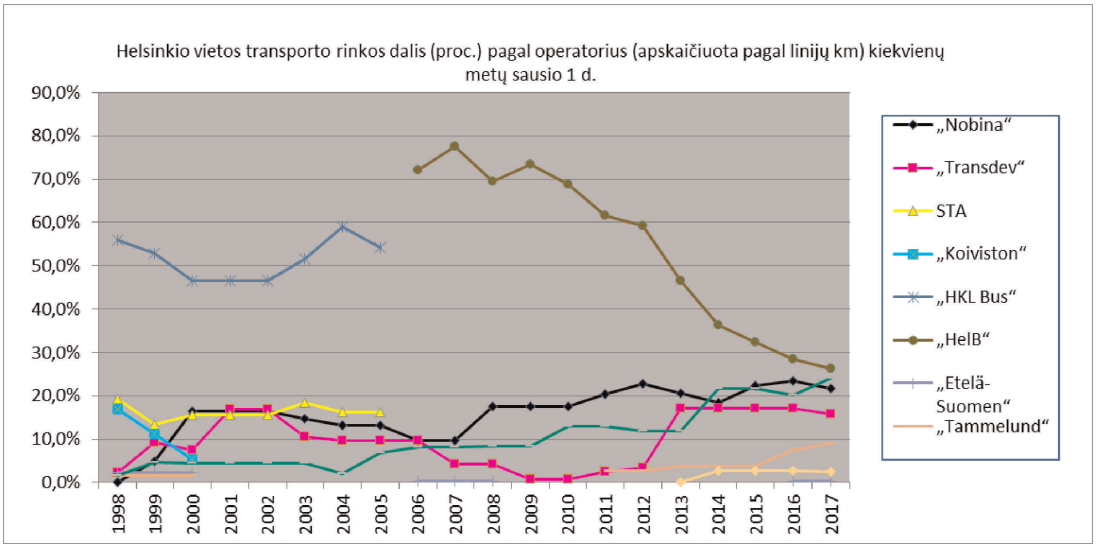
2.3. **Vietos transporto rinka Helsinkio teritorijoje**

(24) 1998 m. buvo paskelbtas pirmasis vietos autobusų transporto paslaugų Helsinkyje pirkimo konkursas ([5]). Už viešojo transporto planavimą ir viešojo transporto paslaugų pirkimą Helsinkio miesto teritorijoje, įskaitant savivaldybę, atsako Helsinkio regioninė transporto direkcija.

(25) Be įmonės „HelB“, Helsinkio teritorijoje veiklą vykdo kelios įmonės, visų pirma „Nobina Finland Oy“ ir „Veolia Transport Finland Oy“. Toliau pateikiamoje diagramoje nurodomos apskaičiuotos autobusų operatorių kiekvienais metais turėtos Helsinkio vietos transporto rinkos dalys (procentiniai dydžiai).

4 lentelė

Helsinkio vietos transporto rinkos dalis (proc.) pagal operatorius (linija/km) kiekvienų metų sausio 1 d.

Šaltinis: įmonė „Nobina“.

3. **PRIEMONIŲ APIBŪDINIMAS**

3.1. **2002 m. paskola įrangai**

(26) 2002 m. gegužės 6 d. savivaldybė suteikė įmonei „HKL Bussiliikenne“ 14,5 mln. EUR paskolą, skirtą autobusų transporto įrangos pirkimui finansuoti. Paskola buvo išmokėta taip: 2002 m. gegužės 24 d. – 13 mln. EUR, 2002 m. rugpjūčio 31 d. – 1 mln. EUR ir 2002 m. rugsėjo 30 d. – 0,5 mln. EUR. Paskolos grąžinimo terminas buvo 12 metų, lengvatinis laikotarpis – dveji metai. Buvo nustatyta 12 mėnesių EURIBOR palūkanų norma, pridedant 0,05 % maržą. Savivaldybė galėjo keisti palūkanų normą kas penkerius metus nuo pirmojo paskolos išmokėjimo, t. y. 2007 m. gegužės 24 d. ir 2012 m. gegužės 24 d. Nuo 2002 m. palūkanos turėjo būti mokamos kiekvienų metų gruodžio 31 d., o pagrindinė suma turėjo būti grąžinama kartą per metus sumokant vieną iš 12 vienodo dydžio įmokų, pradedant nuo 2004 m. gruodžio 31 d. Paskola nebuvo užtikrinta jokiu įkaitu.

(27) 2005 m. sausio 1 d. įmonė „HelB“ prisiėmė paskolą įrangai tokiomis pačiomis sąlygomis, kuriomis ji buvo suteikta įmonei „HKL Bussiliikenne“, išskyrus tai, kad 2005 ir 2006 m. nereikėjo grąžinti pagrindinės sumos.

(28) 2007 m. spalio 1 d. savivaldybė nusprendė pratęsti paskolos įrangai grąžinimą iki 2023 m. gruodžio 31 d. (t. y. aštuoneriais metais, palyginti su pradiniu grafiku).

(29) Įmonė „HelB“ sumokėjo palūkanas ir grąžino 3,8 mln. EUR paskolos įrangai pagrindinę sumą. 2016 m. sausio 13 d. savivaldybė atleido įmonę „HelB“ ([6]) nuo įsipareigojimo sumokėti negrąžintą pagrindinę sumą, tai yra 10,7 mln. EUR. Taip įvyko po to, kai įmonės „HelB“ veikla kartu su įmonės pavadinimu „Helsingin Bussiliikenne“ buvo parduoti įmonei „Viikin Linja Oy“ (žr. 45–49 konstatuojamąsias dalis).

([5]) 1994 m. įvyko pirmasis regioninio autobusų transporto paslaugų Helsinkio rajone (įskaitant Espą ir Vantą) konkursas Vietos autobusų transporto rinka apima tik Helsinkį, bet ne Espą ir Vantą.

([6]) Tuo metu įmonė „HelB“ jau buvo pakeitusi pavadinimą į „Helsingin kaupungin Linja – autotoiminta Oy“ (žr. 47 konstatuojamąją dalį).

3.2. **2005 m. paskola kapitalui**

(30) 2005 m. sausio 1 d. įsteigta nauja įmonė „HelB“ iš įmonių „HKL Bussiliikenne“ ir STA perėmė šiuos įsipareigojimus:

a) 1994 m. savivaldybės suteiktą 16,3 mln. EUR įsisteigimo paskolą, iš kurios 12,3 mln. EUR buvo negrąžinta ir įtraukta į 2004 m. gruodžio 31 d. įmonės „HKL Bussiliikenne“ balansą (pagrindinės įsisteigimo paskolos sąlygos buvo: palūkanų norma – 9 %, trukmė – 25 metai, be įkaito);

b) įmonės STA įsipareigojimas, atsiradęs dėl savivaldybės pradinio kapitalo investicijos į įmonę „HKL Bussiliikenne“, iš kurio 2004 m. gruodžio 31 d. buvo likę 3,6 mln. EUR.

Savivaldybė nusprendė refinansuoti šiuos įsipareigojimus, pertvarkydama juos į paskolą kapitalui, kurios bendra suma sudarė 15 893 700,37 EUR (2004 m. gruodžio 31 d. ji pertvarkė negrąžintą įsisteigimo paskolą į 12 255 223,50 EUR sumą, o 2006 m. balandžio 18 d. pertvarkė įmonės STA įsipareigojimą į 3 638 476,87 EUR sumą).

(31) Paskolos kapitalui palūkanų norma buvo 6 % Ši paskola turėjo būti grąžinta tik tuo atveju ir tik tiek, kiek buvo visiškai padengtas akcinis kapitalas ir kiti nepaskirstomi balanso straipsniai. Kitaip tariant, tol, kol konkrečiais finansiniais metais įmonė patyrė nuostolių arba negavo tokio pelno, kuris kartu su paskolomis kapitalui viršytų sukauptus nuostolius, paskolos kapitalui nereikėjo grąžinti. Nesumokėtos palūkanos buvo kapitalizuojamos. Paskola buvo antraeilė visų kitų skolų atžvilgiu, nebuvo užtikrinta jokiu įkaitu ir buvo neterminuota.

(32) Paskola kapitalui nebuvo grąžinta (nei pagrindinė suma, nei palūkanos). Pradėjus oficialią tyrimo procedūrą, 2015 m. gruodžio 11 d. savivaldybė ją pertvarkė į įmonės „HelB“ nuosavą kapitalą.

3.3. **2011 m. paskola kapitalui**

(33) 2011 m. sausio 31 d. savivaldybė suteikė įmonei „HelB“ antrą 5,8 mln. EUR paskolą kapitalui tokiomis pačiomis sąlygomis, kaip ir 2005 m. paskolą kapitalui. Visų pirma, 2011 m. paskolą kapitalui taip pat reikėjo grąžinti tik tuo atveju, jeigu įmonė „HelB“ uždirbtų pakankamai pelno, ji buvo subordinuotoji, nebuvo užtikrinta jokiu įkaitu ir buvo neterminuota. Paskola buvo naudojama siekiant užtikrinti įmonės „HelB“ likvidumą.

(34) 2011 m. paskola kapitalui nebuvo grąžinta ir, pradėjus oficialią tyrimo procedūrą, 2015 m. gruodžio 11 d. savivaldybė ją pertvarkė į įmonės „HelB“ nuosavą kapitalą.

3.4. **2012 m. paskola kapitalui**

(35) 2012 m. gegužės 23 d. savivaldybė suteikė įmonei „HelB“ trečią 8 mln. EUR paskolą kapitalui tokiomis pačiomis sąlygomis, kaip ir 2005 ir 2011 m. paskolas kapitalui.

(36) 2012 m. paskola kapitalui taip pat nebuvo grąžinta ir, pradėjus oficialią tyrimo procedūrą, 2015 m. gruodžio 11 d. savivaldybė ją pertvarkė į įmonės „HelB“ nuosavą kapitalą.

3.5. **Kitos priemonės**

(37) Šiame sprendime nebus nagrinėjamas 2005, 2011 ir 2012 m. paskolų kapitalui pertvarkymas į nuosavą kapitalą, kuris buvo atliktas pradėjus oficialią tyrimo procedūrą. Šiuo sprendimu nedaromas poveikis tokių vėlesnių priemonių vertinimui.

(38) Šiame sprendime nebus nagrinėjamos priemonės, susijusios su Helsinkio miesto teritorijoje esančiu parku autobusų parku „Ruskeasuo“ (toliau – parkas). Šios priemonės buvo apibūdintos sprendimo pradėti procedūrą 38–46 konstatuojamosiose dalyse. Komisija nusprendė tęsti šių priemonių tyrimą.

4. KOMISIJOS SPRENDIMAS PRADĖTI OFICIALIĄ TYRIMO PROCEDŪRĄ

(39) Sprendime pradėti procedūrą Komisija išreiškė abejonių, ar 2002 m. paskolos įrangai palūkanų norma buvo suderinama su rinka, turint omenyje tai, kad ji atitiko palūkanų normą, kuri buvo taikoma rinkoje pačios savivaldybės paskolai, neatsižvelgiant į sunkią pagalbos gavėjo finansinę padėtį.

(40) Komisija laikėsi nuomonės, kad racionalus privatus investuotojas būtų įvertinęs įmonės „HKL Bussiliikenne“ kreditingumą prieš suteikdamas paskolą, kad įsitikintų įmonės gebėjimu grąžinti skolą. Be to, Komisija laikėsi nuomonės, kad net tuo metu, kai įmonė „HKL Bussiliikenne“ buvo savivaldybės padalinys, ji vis dėlto teikė transporto paslaugas rinkoje ir turėtų būti laikoma ūkinės veiklos vykdytoju, o ne vien viešojo administravimo padaliniu. Todėl 2002 m. paskolos įrangai suteikimas negalėtų būti laikomas tik vidaus susitarimu. Be to, Komisijos nuomone, paskolai taikoma palūkanų norma neatspindėjo aplinkybės, kad nebuvo pateiktas įkaitas.

(41) Dėl 2005 m. paskolos kapitalui Komisija laikėsi nuomonės, kad pelno siekiantis privatus investuotojas, prieš įsteigdamas naują įsipareigojimus perimančią įmonę (t. y. „HelB“) ir suteikdamas jai 15,9 mln. EUR paskolą kapitalui, būtų apsvarstęs, ar nebūtų ekonomiškai naudingiau likviduoti įmones „HKL Bussiliikenne“ ir STA, atsižvelgiant į įmonių „HKL Bussiliikenne“ ir STA finansinius rodiklius prieš perduodant verslą įmonei „HelB“. Komisijai taip pat kilo abejonių, ar racionalus privatus investuotojas 2005 m. būtų suteikęs įmonei „HelB“ paskolą kapitalui su 6 % palūkanų norma be įkaito, atsižvelgdamas į abiejų įmonės „HelB“ pirmtakių finansinę padėtį ir tuometinę padėtį vietos autobusų rinkoje. Be to, Komisija pažymėjo, kad Suomijos pateikti kitoms bendrovėms suteiktų paskolų kapitalui pavyzdžiai nebuvo visiškai panašūs į 2005 m. paskolą kapitalui.

(42) Dėl 2011 m. paskolos kapitalui Komisijai kilo abejonių dėl jos atitikimo rinkos sąlygoms, atsižvelgiant į sunkią įmonės „HelB“ finansinę padėtį (dideli nuostoliai, neigiamas nuosavas kapitalas). Komisija priėjo prie preliminarios išvados, kad racionalus privatus investuotojas nebūtų suteikęs įmonei „HelB“ paskolos kapitalui su 6 % palūkanų norma. Be to, kadangi 2005 m. paskola kapitalui nebuvo grąžinta, Komisija abejojo, ar rinkos investuotojas būtų pakartotinai investavęs suteikdamas antrą paskolą kapitalui.

(43) Komisijai taip pat kilo abejonių, ar 2012 m. paskola kapitalui gali būti laikoma atitinkančia rinkos sąlygas, atsižvelgiant į dar blogesnę įmonės „HelB“ finansinę padėtį nei tada, kai buvo suteikta 2011 m. paskola kapitalui. Komisijos nuomone, abejotina, ar rinkos investuotojas trečią kartą iš eilės būtų investavęs į nuostolingai veikiančią įmonę.

(44) Todėl Komisija nusprendė pradėti SESV 108 straipsnio 2 dalyje nustatytą procedūrą.

5. ĮMONĖS „HELB“ PARDAVIMAS PRADĖJUS OFICIALIĄ TYRIMO PROCEDŪRĄ

(45) Kaip nurodyta 23 konstatuojamojoje dalyje, 2015 m. gruodžio 14 d. įmonė „HelB“ buvo parduota pirkėjui – įmonei „Viikin Linja Oy“ (įmonių grupė KAG), o pardavimas įsigaliojo 2015 m. gruodžio 31 d. Viešasis konkursas nebuvo rengiamas. Suomijos teigimu, savivaldybė susisiekė su keliais potencialiais pirkėjais, t. y. autobusų operatoriais, vykdančiais veiklą Suomijos ir užsienio rinkose, o vienintelį pasiūlymą pateikė įmonė „Viikin Linja Oy“.

(46) Suderinta pardavimo kaina buvo 24 210 193 EUR. Sandorio dokumentuose taip pat buvo nuostata, kuria pirkėjas visiškai atleidžiamas nuo atsakomybės, jeigu bus pateiktas reikalavimas grąžinti valstybės pagalbą, o 1 879 766 EUR dydžio pardavimo kainos dalis buvo pervesta į sąlyginio deponavimo sąskaitą. Sąlyginio deponavimo sąskaitos susitarimas galioja iki bus priimtas galutinis sprendimas šioje valstybės pagalbos byloje arba vėliausiai iki 2022 m. gruodžio 31 d. Be to, buvo suderėtas papildomo atlygio mechanizmas ir jį numatyta įtraukti į pardavimo aktą, kurio pagrindu pirkėjas įsipareigojo sumokėti pardavėjui premiją į tą pačią sąlyginio deponavimo sąskaitą, jeigu bus viršytas anksčiau suderėtas pelno dydis ([7]). Papildomo atlygio mechanizmas galioja 2016–2020 m., o apskaičiuotas 2016–2017 m. premijos dydis sudarė 2 524 302,19 EUR 2016 m. ir 2 558 068,21 EUR 2017 m.

(47) Pagal pardavimo akto sąlygas „HelB“ įmonės pavadinimą „Helsingin Bussiliikenne Oy“ perėmė pirkėjas „Viikin Linja Oy“, o vėliau savo pavadinimą pakeitė į „Helsingin Bussiliikenne Oy“ (toliau – naujoji įmonė „HelB“). Savivaldybei priklausiusi senoji įmonė „HelB“ pakeitė pavadinimą į „Helsingin kaupungin Linja-autotoiminta Oy“ (toliau – senoji įmonė „HelB“). Nors senosios įmonės „HelB“ pagrindinė veiklos kryptis, nurodyta prekybos registre, nebuvo pakeista, šiuo metu senoji įmonė „HelB“ nevykdo jokios veiklos ir neturi jokio turto, išskyrus sumas, kurias būtų galima gauti iš sąlyginio deponavimo sąskaitos ir taikant papildomo atlygio mechanizmą, kaip nurodyta pirmiau.

([7]) Vadovaujantis 2015 m. rugsėjo 21 d. įmonės „HelB“ pardavimo akto 3.4 punktu, jeigu 2016–2020 m. naujas įmonės „HelB“ EBITDA rodiklis per penkis palyginamus 12 mėnesių trukmės ataskaitinius laikotarpius viršys 4 200 000 EUR (per vieną ataskaitinį laikotarpį), pirkėjas už šiuos ataskaitinius laikotarpius turi sumokėti papildomą pardavimo kainą. Papildoma pardavimo kaina bus lygi 50 % sumos, kuria EBITDA viršija minėtą 4 200 000 EUR sumą.

(48) Sandoris apėmė ne senosios įmonės „HelB“ akcijas, o visą jos verslo veiklą, ir jį sudarė senosios įmonės „HelB“ susitarimai (įskaitant transporto paslaugų susitarimą su Helsinkio regionine transporto direkcija), užsakymai ir pasiūlymai, personalas, ilgalaikis turtas ir atsargos bei nematerialiosios teisės, reikalingos įmonės veiklai vykdyti, taip pat atsakomybė ir įsipareigojimai, susiję su susitarimais, užsakymais ir pasiūlymais, personalu, turtu, nematerialiuoju turtu ir lizingo bei licencinėmis sutartimis. Visi 918 senosios įmonės „HelB“ darbuotojų buvo perkelti į naująją įmonę „HelB“.

(49) Tačiau naujajai įmonei „HelB“ nebuvo perduota paskola įrangai ir paskolos kapitalui, kurias senoji įmonė „HelB“ gavo iš savininkės – Helsinkio savivaldybės. Vietoje to, 2016 m. sausio 13 d. savivaldybė atleido senąją įmonę „HelB“ nuo įsipareigojimo sumokėti negrąžintą pagrindinę paskolos įrangai sumą, kaip nurodyta 29 konstatuojamojoje dalyje, o 2015 m. gruodžio 11 d. negrąžintas paskolų kapitalui sumas ([8]) pertvarkė į senosios įmonės „HelB“ nuosavą kapitalą.

6. **SUOMIJOS PASTABOS DĖL SPRENDIMO PRADĖTI PROCEDŪRĄ**

(50) Suomijos valdžios institucijų nuomone, vertinamos priemonės nėra valstybės pagalba. Suomija tvirtina, kad savivaldybė, kaip įmonės „HelB“ (taip pat įmonių „HKL Bussiliikenne“ ir STA) savininkė, finansavo įmonės „HelB“ veiklą rinkos sąlygomis ir gaudama grąžą, kuri tenkintų privatų akcininką, veikiantį rinkoje vyraujančiomis sąlygomis.

(51) Suomija teigia, kad 2005 m., kai buvo įsteigta įmonė „HelB“, buvo siekiama gerinti įmonės „HelB“ pelningumą ir konkurencingumą, taip pat jos būsimą plėtrą, kad įmonė galėtų veikti pelningai, teikdama kokybiškas viešojo transporto paslaugas. Suomija taip pat pabrėžia, kad priemonės turėtų būti vertinamos atsižvelgiant į laiką, kada jos buvo faktiškai taikomos. Šiuo tikslu Suomija nurodo 2012 m. vasario 28 d. pateiktą informaciją, įskaitant palūkanų normų, kurios 2004–2006 m. buvo taikomos kitoms Suomijos bendrovėms suteiktoms paskoloms kapitalui, sąrašą.

(52) Suomija teigia, kad įmonės „HelB“ rezultatai nebuvo tokie, kokių tikėtasi, ne dėl prasto įmonės „HelB“ konkurencinio pajėgumo, kuriam sustiprinti būtų reikėję didesnio finansavimo, o tik dėl iškreiptos padėties vietos autobusų rinkoje. Remiantis viešai skelbiamomis finansinėmis ataskaitomis, 2005–2012 m. kiti pagrindiniai autobusų operatoriai, kurie vykdė veiklą Helsinkio miesto teritorijoje, taip pat patyrė nuostolių. Atsižvelgiant į tai, savivaldybės veiksmai buvo labai panašūs į privataus verslo savininkų ar rinkoje faktiškai veikiančių investuotojų veiksmus.

(53) Dėl įmonės „HelB“ finansinės padėties Suomija pripažįsta, kad ilgainiui ji blogėjo ir kad 2008–2010 m. atrodė būtina imtis jos pelningumo gerinimo priemonių, įskaitant kainų struktūros pokyčius, darbuotojų skaičiaus mažinimą ir pan. Ankstesnėse pastabose, t. y. prieš priimant sprendimą pradėti procedūrą, Suomija nemanė, kad įmonė „HelB“ yra sunkumų patirianti įmonė pagal 2004 m. Bendrijos gaires dėl valstybės pagalbos sunkumus patiriančioms įmonėms sanuoti ir restruktūrizuoti ([9]) (toliau – 2004 m. Sanavimo ir restruktūrizavimo gairės).

6.1. **Pagalbos buvimas**

(54) Dėl 2002 m. paskolos įrangai, kuri buvo suteikta įmonei „HKL Bussiliikenne“, Suomija pakartoja, kad paskolos palūkanų norma gali būti laikoma suderinama su rinka, visų pirma todėl, kad ji buvo susieta su rinkos palūkanų norma, t. y. 12 mėnesių EURIBOR.

(55) Be to, Suomija mano, kad tikėtina, jog įmonė „HKL Bussiliikenne“ būtų gavusi paskolą panašiomis sąlygomis iš privačios finansavimo įstaigos. Suomijos teigimu, įmonės „HKL Bussiliikenne“, kuri yra organizacinė savivaldybės dalis, o ne atskiras juridinis asmuo, kreditingumas būtų buvęs toks pat, kaip savivaldybės (t. y. geras). Suomijos tvirtinimu, paskolai įrangai nustatyta palūkanų norma buvo pagrįsta tuo metu savivaldybei rinkoje suteiktų išorės paskolų palūkanų norma.

(56) Suomija taip pat paaiškino, kad paskola įrangai turėtų būti laikoma išimtinai vidaus susitarimu savivaldybėje, nes savivaldybė ir įmonė „HKL Bussiliikenne“ buvo tas pats juridinis asmuo. Paskola nebuvo užtikrina įkaitu, nes tai buvo vidaus susitarimas.

([8]) Išskyrus palūkanas už paskolas kapitalui, nes pagal paskolų kapitalui sutarčių sąlygas palūkanų mokėti nereikėjo, nes senoji įmonė „HelB“ veikė nuostolingai.

([9]) Bendrijos gairės dėl valstybės pagalbos sunkumus patiriančioms įmonėms sanuoti ir restruktūrizuoti (OL C 244, 2004 10 1, p. 2).

(57) Be to, atrodo, kad Suomija tvirtina, jog paskolą įrangai laikant valstybės pagalba (kitaip, nei teigia Suomija), ji turėtų būti laikoma esama pagalba iki 2005 m. sausio 1 d., kai savivaldybės sudėtyje esantį subjektą „HKL Bussiliikenne“, kuris neturėjo atskiro juridinio asmens statuso, pakeitė savivaldybės valdoma įmonė „HelB“, turinti atskirą juridinio asmens statusą. Savo argumentui pagrįsti Suomija nurodo Komisijos tarnybų raštą ankstesnėje byloje, kurią nagrinėdama Komisija nustatė, kad savivaldybių valdomoms įstaigoms Suomijoje taikytos priemonės (atleidimas nuo tam tikrų mokesčių, PVM grąžinimas ir neribota valstybės garantija, suteikiama dėl valstybės nuosavybės ir susijusio bankroto rizikos nebuvimo) buvo esama pagalba pagal SESV 108 straipsnio 1 dalį, nes jos buvo taikomos iki Suomijos įstojimo į Sąjungą. ([10])

(58) Dėl paskolos įrangai grąžinimo pratęsimo 2007 m. Suomija teigia, kad jis buvo pateisinamas, nes tai buvo paskola su kintama palūkanų norma, o [bazinės] palūkanų normos didėjo 2007 m. ir buvo prognozuojama, kad jų didėjimas tęsis. Tuo metu nebuvo galima numatyti, kad palūkanų normos nukris iki dabartinio žemo lygio.

(59) Dėl 2005 m. paskolos kapitalui Suomija tvirtina, kad tai buvo ne nauja paskola, o visiškai techninė procedūra, pagal kurią įsisteigimo paskola, daugiau nei dešimt metų įtraukta į įmonės „HKL Bussiliikenne“ balansą, buvo pertvarkyta į paskolą kapitalui. Šia procedūra buvo siekiama užtikrinti Suomijos bendrovių teisės reikalavimų, pagal kuriuos savivaldybei priklausančios įmonės įsisteigimo paskola negalėjo būti palikta ribotos atsakomybės bendrovės balanse, vykdymą. Paskola kapitalui yra įprasta finansavimo, kurį akcininkai skiria ribotos atsakomybės bendrovėms, forma.

(60) Dėl 6 % palūkanų normos, taikomos 2005 m. paskolai kapitalui, Suomija pažymi, kad ji buvo tokia pati, kaip įmonei „HKL Bussiliikenne“ suteiktos įsisteigimo paskolos palūkanų norma. Atsižvelgiant į tai, kad, Suomijos nuomone, tai buvo tik techninis pakeitimas, o ne nauja finansavimo priemonė, ta pati palūkanų norma turi būti laikoma pateisinama. Suomija taip pat pabrėžia, kad ji yra anksčiau pateikusi išsamią tuo metu kitiems veiklos vykdytojams suteiktų kapitalo paskolų apžvalgą. Šių paskolų palūkanų normos buvo nuo 4,7 % iki 7,539 % Visos apžvalgoje minimos paskolos kapitalui nebuvo užtikrintos įkaitu ir subordinuotos, kaip reikalaujama pagal teisės aktus, todėl Suomija jas laiko panašia lyginamąja grupe.

(61) Dėl 2011 m. paskolos kapitalui Suomija toliau tvirtina, kad ji turėtų būti vertinama kaip ilgalaikio grupės savininko suteikta paskola, o ne kaip vienas išorės investuotojo trumpalaikio finansavimo sprendimas. Suomija pripažįsta, kad tuo metu įmonės „HelB“ finansinė padėtis buvo prasta ir reikėjo skubiai skirti papildomą finansavimą. Be to, 2008–2010 m. įmonė „HelB“ įgyvendino pelningumo didinimo priemones, įskaitant įmonės sąnaudų mažinimą, kainų struktūros pakeitimus, galiojančios kolektyvinės sutarties pakeitimą, darbuotojų skaičiaus mažinimą ir vieno iš autobusų parkų („Koskela“ autobusų parko) uždarymą. Suomija pabrėžia, kad 2011 m. paskola kapitalui buvo pirma savivaldybės priemonė, kurios buvo imtasi dėl sunkios įmonės „HelB“ finansinės padėties.

(62) Suomija pateikė paskolos kapitalui, suteiktos kitai įmonei 2011–2012 m., pavyzdį, kai paskolos palūkanų norma buvo 6 mėnesių EURIBOR + 4,75 % Kadangi 2011 m. paskolos kapitalui palūkanų norma (6 %) buvo aukštesnė, Suomija mano, kad ji yra suderinama su rinka.

(63) Be to, Suomija teigia, jog, atsižvelgiant į tai, kad nacionalinėje teisėje yra specialių nuostatų dėl paskolų kapitalui, ta aplinkybė, kad 2005 m. paskola kapitalui dar nebuvo grąžinta suteikiant 2011 m. paskolą kapitalui, savaime negali būti laikoma reikšmingu veiksniu nustatant suderinamumą su rinka.

(64) Suomija mano, kad 2012 m. paskola kapitalui „iš esmės yra tas pats, kas 2011 m. paskola“. Suomija tvirtina, kad tai buvo ne valstybės pagalba, o pagrįsta akcininkų finansavimo priemonė, taikoma siekiant užtikrinti visiškai priklausančios patronuojamosios įmonės likvidumą. Dėl 2012 m. paskolos kapitalui palūkanų normos Suomija nurodo savo pastabas dėl 2011 m. paskolos kapitalui. Galiausiai, Suomijos teigimu, dėl to, kad 2012 m. paskola kapitalui buvo suteikta po skundo pateikimo 2011 m. spalio mėn., savivaldybės valdyba reikalavo, kad 2012 m. paskola kapitalui būtų suteikta rinkos sąlygomis. Tuo remdamasi Suomija tvirtina, kad 2012 m. paskolai kapitalui nebūtų pagalba ir apie ją nereikėtų pranešti Komisijai, kad ji būtų patvirtinta.

([10]) 2010 m. balandžio 14 d. raštu Komisijos tarnybos pateikė Suomijai savo preliminarią nuomonę dėl bylos SA.30679 (E 2/2010) *Pagalba savivaldybių valdomoms įstaigoms Suomijoje*, pripažindamos, kad nagrinėjama pagalba gali nebebūti suderinama, ir prašydamos Suomijos iš dalies pakeisti pagrindinius teisės aktus, kad tokia pagalba nebebūtų teikiama savivaldybių valdomoms įstaigoms, kurios vykdo ekonominę veiklą. Suomija iš dalies pakeitė teisės aktus, o po šių pakeitimų Komisija 2014 m. balandžio 1 d. raštu nutraukė bylą.

6.2. **Pagalbos suderinamumas**

(65) Suomija nenurodė jokio suderinamumo pagrindo, nes pakartojo savo poziciją, pateiktą pirminio vertinimo etapu, kad nagrinėjamos priemonės nėra valstybės pagalba pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį, nes jos buvo įgyvendintos rinkos sąlygomis.

6.3. **Ekonominis tęstinumas**

(66) Suomija teigia, kad tarp senosios ir naujosios įmonės „HelB“ nėra ekonominio tęstinumo, nes senosios įmonės „HelB“ verslo pardavimas buvo aiškinamas kaip turto sandoris.

(67) Suomija taip pat teigia, kad, nepaisant to, kad senosios įmonės „HelB“ verslas buvo parduotas ne atvirojo, skaidraus, nediskriminuojančio ir besąlyginio konkurso būdu, apie pardavimo projektą buvo skelbiama taip plačiai, kad sandorio kaina, nustatyta remiantis pasiūlymu ir atsakymu į pasiūlymą bei derybų metu, parodo įmonės „HelB“ vykdytos veiklos rinkos vertę. Pagrįsdama tai, Suomija papildomai pateikia nepriklausomo išorės eksperto – įmonės „Inspira Oy“ – atliktą vertinimą, kuriame teigiama, kad suderėta sandorio kaina atitinka vertes, apskaičiuotas atliekant vertinimą, grindžiamą dauguma vertinimo metodų.

7. SUINTERESUOTŲJŲ ŠALIŲ PASTABOS

(68) 2015 m. gegužės 8 d. bendru raštu skundo pateikėjai pateikė pastabų dėl sprendimo pradėti procedūrą. Jie patvirtino tame sprendime Komisijos išdėstytus faktus ir argumentus.

(69) Skundo pateikėjai pabrėžė, kad [senoji] įmonė „HelB“ akivaizdžiai laikytina sunkumų patiriančia įmone pagal 2004 m. Sanavimo ir restruktūrizavimo gaires, taip pat pagal 2014 m. Gaires dėl valstybės pagalbos sunkumus patiriančioms nefinansinėms įmonėms sanuoti ir restruktūrizuoti ([11]) (toliau – 2014 m. Sanavimo ir restruktūrizavimo gairės). Skundo pateikėjų tvirtinimu, įmonė „HKL Bussiliikenne“ irgi laikytina sunkumų patiriančia įmone pagal 1999 m. Bendrijos gaires dėl valstybės pagalbos sunkumus patiriančioms įmonėms sanuoti ir restruktūrizuoti ([12]) (toliau – 1999 m. Sanavimo ir restruktūrizavimo gairės).

(70) Skundo pateikėjai tvirtina, kad valstybės paramos skyrimas sunkumų patiriančiai įmonei iš esmės turi būti laikomas ekonominio pranašumo suteikimu tai įmonei. Vargu, ar valstybė laikosi įprastos rinkos drausmės, kai remia tokią ilgalaikio gyvybingumo perspektyvų neturinčią įmonę, kokia yra įmonė „HelB“, nes joks racionalus privatus veiklos vykdytojas nebūtų taikęs nagrinėjamų priemonių įmonei „HelB“.

(71) Konkrečiai, kalbant apie 2002 m. paskolą įrangai, racionalus privatus investuotojas būtų reikalavęs didesnės palūkanų normos nei norma, atitinkanti tą, kurią pati valdžios institucija įgijo finansų rinkose. Be to, joks privatus kreditorius nebūtų perdavęs paskolos įsteigtai naujai įmonei, kokia 2005 m. buvo įmonė „HelB“, tokiomis sąlygomis, kokios iš pradžių buvo numatytos rinkoje jau įsitvirtinusiai jos pirmtakei, šiuo atveju įmonei „HKL Bussiliikenne“. Skundo pateikėjai taip pat atkreipė dėmesį į tai, kad joks racionalus privatus investuotojas nebūtų sutikęs su pakartotiniu pagrindinės sumos grąžinimo atidėjimu nepadidindamas palūkanų normos.

(72) Dėl 2005 m. paskolos kapitalui skundo pateikėjai tvirtina, kad, atsižvelgiant į tai, kad tiek įmonė „HKL Bussiliikenne“, tiek įmonė STA veikė nuostolingai iki įmonės „HelB“ įsteigimo, privatus investuotojas būtų veikiau atsisakęs tokios investicijos, nei teikęs papildomą finansavimą. Taigi visa 2005 m. paskola kapitalui turi būti laikoma ekonominiu pranašumu, kurio įmonė „HelB“ niekada nebūtų įgijusi įprastomis rinkos sąlygomis. Be to, net jeigu privatus investuotojas būtų sutikęs teikti finansavimą, jis niekada to nebūtų daręs įmonei „HelB“ suteiktomis sąlygomis, t. y. taikydamas 6 % palūkanų normą ir nereikalaudamas įkaito.

(73) Dėl 2011 ir 2012 m. paskolų kapitalui skundo pateikėjai pabrėžia, kad suteikiant šias paskolas įmonės „HelB“ finansinė padėtis buvo ypač prasta, o savivaldybei tai buvo puikiai žinoma. Be to, skundo pateikėjų tvirtinimu, įmonė „HelB“ visiškai nemokėjo palūkanų ir negrąžino jokios 2005 m. paskolos kapitalui dalies. Tokiomis aplinkybėmis nė vienas lėšų skolintojas nebūtų buvęs pasirengęs prisiimti paskolos rizikos, taigi visa 2011 ir 2012 m. paskolų kapitalui suma yra valstybės pagalba.

([11]) Gairės dėl valstybės pagalbos sunkumų patiriančioms ne finansų įmonėms sanuoti ir restruktūrizuoti (OL C 249, 2014 7 31, p. 1).
([12]) Bendrijos gairės dėl valstybės pagalbos sunkumus patiriančioms įmonėms sanuoti ir restruktūrizuoti (OL C 288, 1999 10 9, p. 2).

(74) Galiausiai skundo pateikėjai tvirtina, kad yra akivaizdus ekonominis tęstinumas tarp senosios ir naujosios įmonės „HelB“, turint omenyje sandorio mastą, konkurso neskelbimą ir kitus svarbius kriterijus.

8. **SUOMIJOS PASTABOS DĖL SKUNDO PATEIKĖJŲ PASTABŲ**

(75) Suomija mano, kad skundo pateikėjų pastabose iš esmės pakartojami kaltinimai, jau apibūdinti sprendime pradėti procedūrą, ir todėl nurodo savo 2015 m. kovo 17 d. atsakymą į tą sprendimą. Suomija pateikė toliau nurodytas papildomas pastabas, susijusias su pirmiau pateiktomis skundo pateikėjų pastabomis.

(76) Atsakydama į skundo pateikėjų pastabas, kad savivaldybė neveikė kaip rinkos investuotojas, Suomija pažymėjo, kad rinkos ekonomikos investuotojo principas turėtų būti aiškinamas taip, kad būtų atsižvelgiama į savininko interesą apsaugoti kapitalą, investuotą į jam priklausančią bendrovę, ir siekti ilgalaikio pelningumo. Savivaldybė, kaip savininkė, turėtų būti lyginama su rinkos operatoriumi, kuris bando apsaugoti savo investicijas, o ne su teoriniu investuotoju, kuris neturi tokios išankstinės pozicijos. Suomijos teigimu, savivaldybė, kaip savininkė, elgėsi taip pat ir tomis pačiomis rinkos sąlygomis, kaip kiti bendrovių, veikiančių vietos autobusų transporto rinkoje Helsinkio teritorijoje, savininkai, įskaitant pačią įmonę „Nobina“.

(77) Dėl skundo pateikėjų pastabų dėl 2011 ir 2012 m. paskolų kapitalui Suomija nurodo 2015 m. išorės eksperto parengtą tyrimą (žr. 174 konstatuojamąją dalį), pagal kurį paskolos yra suderinamos su rinka. Tačiau, jeigu būtų nustatyta, kad paskolos yra pagalba (kitaip, nei teigia Suomija), Suomija mano, kad tokia pagalba turėtų būti ribojama suma, susidarančia dėl faktiškai taikytos palūkanų normos ir rinkos palūkanų normos skirtumo [o ne būtų lygi visai paskolų sumai, kaip teigia skundo pateikėjai].

9. **PAGALBOS BUVIMAS**

(78) Šiame sprendime nagrinėjamas valstybės pagalbos pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį buvimas, ar tokia pagalba gali būti suderinama su vidaus rinka ir galiausiai ekonominis senosios įmonės „HelB“, dabar – įmonė „Helsingin kaupungin Linja-autotoiminta Oy“, ir naujosios įmonės „HelB“, kuri dabar yra įmonių grupės KAG dalis, tęstinumas.

(79) Pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį „valstybės narės arba iš jos valstybinių išteklių bet kokia forma suteikta pagalba, kuri, palaikydama tam tikras įmones arba tam tikrų prekių gamybą, iškraipo konkurenciją arba gali ją iškraipyti, yra nesuderinama su vidaus rinka, kai ji daro įtaką valstybių narių tarpusavio prekybai“.

(80) Taigi priemonė laikoma valstybės pagalba, jeigu ji atitinka visas šias sąlygas: i) ji yra priskirtina valstybei ir jai naudojami valstybiniai ištekliai, ii) ji yra atranki, iii) ją taikant įmonei suteikiamas ekonominis pranašumas ir iv) ji iškraipo arba gali iškraipyti konkurenciją ir turi įtakos valstybių narių tarpusavio prekybai.

9.1. **1 priemonė. 2002 m. paskola įrangai, suteikta įmonei „HKL Bussiliikenne“**

(81) Visų pirma, valstybės pagalbos taisyklės taikomos tik tuo atveju, jeigu priemonės gavėjas yra įmonė. Teisingumo Teismo praktikoje nusistovėjusi įmonių, kaip bet kokio juridinio statuso ir bet kokiu būdu finansuojamų subjektų, vykdančių ekonominę veiklą, apibrėžtis ([13]). Taigi tai, kaip klasifikuojamas konkretus subjektas, visiškai priklauso nuo jo veiklos pobūdžio, o ne nuo jo statuso pagal nacionalinės teisės aktus. Subjektas, kuris yra viešojo administravimo dalis, vis tiek gali būti laikomas įmone pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį. Svarbu tik tai, ar jis vykdo ekonominę veiklą.

([13]) 2000 m. rugsėjo 12 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Pavlov ir kt.*, sujungtos bylos C-180/98–C-184/98, ECLI:EU:C:2000:428, 74 punktas; 2006 m. sausio 10 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Cassa di Risparmio di Firenze SpA ir kt.*, C-222/04, ECLI:EU: C:2006:8, 107 punktas.

(82) Suomija tvirtina, kad, suteikiant paskolą įrangai, „HKL Bussiliikenne“ buvo ne bendrovė ir ne atskiras juridinis asmuo pagal Suomijos įstatymus, o savivaldybės vidaus padalinio (HKL) pelno centras ([14]). Taigi paskolą įrangai reikia vertinti kaip savivaldybės vidaus susitarimą. Atrodo, kad tai reiškia, jog priemonei neturėtų būti taikomos valstybės pagalbos taisyklės.

(83) Komisija šiai nuomonei nepritaria. NET jeigu įmonė „HKL Bussiliikenne“ oficialiai buvo savivaldybės dalis, ji buvo ekonominės veiklos vykdytojas (kaip pripažįsta pati Suomija), teikiantis autobusų transporto paslaugas konkurencinėje rinkoje, o ne valdžios institucija, vykdanti esmines valstybės funkcijas. Taigi įmonė „HKL Bussiliikenne“ akivaizdžiai vykdė ekonominę veiklą, todėl, neatsižvelgiant į jos oficialų teisinį statusą, ji turi būti laikoma įmone pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį. Todėl įmonei „HKL Bussiliikenne“ taikomos valstybės pagalbos taisyklės. Nereikia nė sakyti, kad jos taikomos ir įmonei „HelB“, kuri buvo atskiras juridinis asmuo, nepriklausantis savivaldybei, ir vykdė tokios pačios rūšies ekonominę veiklą, kaip ir jos pirmtakė.

(84) Atrodo, kad Suomija taip pat teigia, jog paskola įrangai turėtų būti laikoma esama pagalba, panašiai kaip ir priemonės, taikomos savivaldybių valdomoms įstaigoms (žr. 57 konstatuojamąją dalį). Komisija pažymi, kad tokios priemonės buvo taikomos iki Suomijos įstojimo į Sąjungą 1995 m. sausio 1 d. (pvz., atleidimas nuo perdavimo mokesčio nuo 1943 m., atleidimas nuo nekilnojamojo turto mokesčio nuo 1992 m., atleidimas nuo pelno mokesčio nuo 1974 m.). Priešingai, paskola įrangai buvo suteikta 2002 m. gegužės 6 d., t. y. praėjus daugiau kaip septyneriems metams po įstojimo. Todėl akivaizdu, kad tai nėra esama pagalba.

9.1.1. *Valstybės ištekliai ir priskirtinumas valstybei*

(85) Savivaldybė suteikė paskolą įrangai tiesiogiai įmonei „HKL Bussiliikenne“, kurią 2005 m. perėmė įmonė „HelB“, ir finansavo ją iš savo biudžeto. Taikant SESV 107 straipsnio 1 dalį, valstybės ištekliai yra valstybės narės ir jos valdžios institucijų ištekliai, taip pat valstybinių įmonių, kurias valdžios institucijos gali tiesiogiai arba netiesiogiai valdyti, ištekliai. Atsižvelgiant į šią apibrėžtį, priemonė akivaizdžiai susijusi su valstybės ištekliais ir yra priskirtina valstybei. Suomija to neginčija.

9.1.2. *Atrankumas*

(86) Savivaldybė paskolą įrangai suteikė išimtinai įmonei „HKL Bussiliikenne“; 2005 m. šią paskolą perėmė įmonė „HelB“. Taigi paskola įrangai buvo suteikta visiškai *ad hoc* pagrindu vienai įmonei ir jos negalėjo gauti kitos Helsinkio teritorijos autobusų transporto sektoriuje veikiančios bendrovės, kurių teisinė ir faktinė padėtis yra panaši, arba kituose sektoriuose veikiančios bendrovės. Nė vienai panašiai įmonei negalėjo būti taikoma priemonė, panaši į įmonei „HKL Bussiliikenne“ taikomą priemonę, todėl tokios bendrovės neįgijo panašaus pranašumo. Todėl priemonė yra atrankioji.

9.1.3. *Ekonominio pranašumo suteikimas*

(87) Viešųjų įstaigų vykdomais ekonominiais sandoriais kitai sandorio šaliai nesuteikiama jokio pranašumo, todėl jie nelaikomi valstybės pagalba, jeigu tie sandoriai vykdomi įprastomis rinkos sąlygomis ([15]). Norint nustatyti, ar sandoris vykdomas įprastomis rinkos sąlygomis, būtina palyginti viešosios įstaigos elgesį su panašioje padėtyje esančio hipotetinio privataus ekonominės veiklos vykdytojo elgesiu (vadinamasis rinkos ekonomikos veiklos vykdytojo kriterijus). Sąjungos teismai nustatė specialius rinkos ekonomikos veiklos vykdytojo kriterijaus, skirtus skirtingų rūšių ekonominiams sandoriams, visų pirma „rinkos ekonomikos investuotojo principą“, taikomą norint nustatyti, ar viešosiomis investicijomis į nuosavą kapitalą suteikiamas ekonominis pranašumas ([16]), ir „privataus kreditoriaus kriterijų“, kuris taikomas su skolomis susijusiems sandoriams ([17]).

([14]) Suomija nepateikė išsamesnės informacijos šiuo klausimu. Pelno centras paprastai yra organizacijos dalis, kurios finansiniai rezultatai vertinami atskirai nuo kitų dalių. Valdymo apskaitos sistema sukurta taip, kad pajamas ir išlaidas būtų galima tinkamai priskirti pelno centrui. Tai nebūtinai reiškia, kad pelno centras rengia teisės aktų nustatytas finansines ataskaitas.

([15]) 1996 m. liepos 11 d. Teisingumo Teismo sprendimas *SFEI ir kt.*, C-39/94, ECLI:EU:C:1996:285, 60 ir 61 punktai.

([16]) Žr., pavyzdžiui, 1990 m. kovo 21 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Belgija/Komisija (Tubemeuse)*, C-142/87, ECLI:EU: C:1990:125, 29 punktą; 1991 m. kovo 21 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Italija/Komisija (ALFA Romeo)*, C-305/89, ECLI:EU: C:1991:142, 18 ir 19 punktus; 1998 m. balandžio 30 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Cityflyer Express/Komisija*, T-16/96, ECLI:EU: T:1998:78, 51 punktą; 1999 m. sausio 21 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Neue Maxhütte Stahlwerke ir Lech-Stahlwerke/Komisija*, sujungtos bylos T-129/95, T-2/96 ir T-97/96, ECLI:EU:T:1999:7, 104 punktą; 2003 m. kovo 6 d. Bendrojo Teismo sprendimą *Westdeutsche Landesbank Girozentrale ir Land Nordrhein-Westfalen/Komisija*, sujungtos bylos T-228/99 ir T-233/99, ECLI:EU: T: 2003: 57.

([17]) 2007 m. lapkričio 22 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Ispanija/Komisija*, C-525/04 P, ECLI:EU:C:2007:698; 2013 m. sausio 24 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Frucona/Komisija*, C-73/11 P, ECLI:EU:C:2013:32; 1999 m. birželio 29 d. Teisingumo Teismo sprendimas *DMTransport*, C-256/97, ECLI:EU:C:1999:332.

(88) Todėl Komisija, vertindama šią priemonę, turi išnagrinėti, ar savivaldybė, suderėtomis sąlygomis suteikdama paskolą įrangai įmonei „HKL Bussiliikenne“, kurią vėliau perėmė įmonė „HelB“, elgėsi taip, kaip panašiomis aplinkybėmis būtų elgęsis hipotetinis privatus kreditorius.

(89) Pirmiausia pažymėtina, kad bet kuris apdairus privatus kreditorius, prieš suteikdamas paskolą, visų pirma būtų įvertinęs būsimo skolininko kredito reitingą, kad nuspręstų, ar suteikti paskolą, ir kokiomis sąlygomis ([18]). Siekdama įrodyti suderinamumą su rinka, valstybė narė turi pateikti įrodymų, kad jos sprendimas vykdyti sandorį buvo priimtas remiantis tokiu *ex ante* vertinimu ([19]).

(90) Suomija nepateikė jokių įrodymų, iš kurių būtų matyti, kad savivaldybė, prieš suteikdama paskolą įrangai, būtų atlikusi įmonės „HKL Bussiliikenne“ kredito rizikos vertinimą (ar kitokį *ex ante* vertinimą). Be to, Suomija aiškiai pripažino, kad toks vidaus ar išorės vertinimas niekada nebuvo atliktas. Tai požymis, kad Suomija nesielgė kaip hipotetinis privatus kreditorius.

(91) Suomija teigia, kad paskola vis dėlto buvo suderinama su rinka, nes i) palūkanų norma buvo susieta su rinkos palūkanų norma, t. y. 12 mėnesių EURIBOR, ir ii) įmonė „HKL Bussiliikenne“ tikriausiai būtų galėjusi gauti paskolą su panašia marža iš privačios finansavimo įstaigos, nes ji, kaip vidaus padalinys, turėjo tokį patį (gerą) kreditingumą, kaip ir pati savivaldybė.

(92) Dėl pirmojo argumento Komisija pažymi, kad kintamąją palūkanų normą, kuri buvo taikoma paskolai įrangai, sudaro du elementai: bazinė norma ir marža. Bazinė palūkanų norma šiuo atveju, t. y. 12 mėnesių EURIBOR, yra norma, kuria bankai skolinasi pinigus vieni iš kitų tarpbankinėje rinkoje. Marža yra priemoka, mokama už riziką, susijusią su pinigų skolinimu konkrečiam skolininkui. Todėl vertinant, ar paskola yra suderinama su rinka, svarbu ne bazinė norma, o marža. Taigi vien to, kad paskolos įrangai palūkanos buvo susietos su 12 mėnesių EURIBOR, nepakanka įrodyti, kad paskola buvo suderinama su rinka. Reikia įvertinti, ar marža tinkamai atspindėjo įmonės „HKL Bussiliikenne“ rizikos profilį paskolos įrangai suteikimo metu. Atsižvelgiant į tai, pirmąjį argumentą reikia atmesti.

(93) Dėl antrojo Suomijos pateikto argumento Komisija visų pirma pažymi, kad Suomija nepateikė jokių faktinių įrodymų, pagrindžiančių jos tvirtinimą, kad įmonė „HKL Bussiliikenne“ būtų galėjusi gauti paskolą su panašia marža iš privačios finansavimo įstaigos, pavyzdžiui, komercinių bankų pasiūlymų ar panašių sandorių rinkoje pavyzdžių. Suomija tiesiog tvirtina, kad įmonė „HKL Bussiliikenne“ būtų galėjusi gauti tokią paskolą, motyvuodama tuo, kad turėjo tokį patį kreditingumą, kaip ir pati savivaldybė, o savivaldybė, tikėtina, gavo paskolas su tokia pačia marža, kaip ir paskolos įrangai marža.

(94) Komisija šiai nuomonei nepritaria. Pirma, Komisija mano, kad, nepaisant jų organizacinės sąsajos, įmonė „HKL Bussiliikenne“ ir savivaldybė neturėjo vienodo kreditingumo. Rinkos kreditoriaus požiūriu, paskolos, suteiktos savivaldybei kaip valdžios institucijai, rizika visada būtų mažesnė nei paskolos, suteiktos įmonei „HKL Bussiliikenne“, kuri yra konkurencingoje rinkoje veikiantis autobusų operatoriui, net jeigu pastaroji būtų organizacinė savivaldybės dalis.

(95) Antra ir dar svarbiau, aukštas savivaldybės kreditingumas yra neatsiejamai susijęs su tuo, kad jos valdžios sektoriaus skolas galiausiai garantuoja valstybė. Savivaldybei suteikta paskola negali būti laikoma tinkamu rinkos lyginamuoju rodikliu, nes jos sąlygose atsižvelgiama į šią galutinę valstybės paramą, kurios neturi rinkos skolininkas. Taigi, norint įvertinti paskolos įrangai suderinamumą su rinka, įmonės „HKL Bussiliikenne“ kreditingumas turi būti

([18]) 2012 m. birželio 5 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Komisija/EDF*, C-124/10 P, ECLI:EU:C:2012:318, 82–85 ir 105 punktai.

([19]) 2012 m. birželio 5 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Komisija/EDF*, C-124/10 P, ECLI:EU:C:2012:318, 82–85 punktai. Taip pat žr. 2013 m. spalio 24 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Land Burgenland/Komisija*, sujungtos bylos C-214/12 P, C-215/12 P ir C-223/12 P, ECLI:EU:C:2013:682, 61 punktą.

nustatomas atskirai, o paskolos sąlygos turi būti lyginamos su tinkama rinkos norma arba pakaitiniu rodikliu. Kaip minėta anksčiau, Suomija tokio vertinimo neatliko. Ankstesnėse bylose Komisija vertino, kad paskolos, kurias valstybės akcininkas suteikė savo patronuojamajai įmonei tokiomis pačiomis palankiomis sąlygomis, kurios buvo taikomos atitinkamam viešajam subjektui, yra pagalba ([20]). Atsižvelgiant į tai, reikia atmesti ir antrąjį Suomijos pateiktą argumentą.

(96) Sandorio atitiktį rinkos sąlygoms galima nustatyti tiesiogiai, kai sandorį *pari passu* sąlygomis vykdo viešieji subjektai ir privatūs veiklos vykdytojai, arba taikant kitus vertinimo metodus, kai nėra su konkrečiais sandoriais susijusių rinkos duomenų. Nagrinėjama paskola buvo suteikta nedalyvaujant privatiems veiklos vykdytojams, todėl jos atitiktis rinkos sąlygoms negali būti tiesiogiai įvertinta.

(97) Neturint konkrečios rinkos informacijos, skolos sandorio atitiktis rinkos sąlygoms gali būti nustatyta atliekant lyginamąją analizę, tai yra lyginant jos sąlygas su panašių rinkos sandorių sąlygomis. Tokie sandoriai gali būti, pavyzdžiui, panašių rinkos skolininkų gautos paskolos ar išleistos obligacijos arba kredito įsipareigojimų neįvykdymo apsikeitimo sandoriai, sudaryti dėl jų skolų.

(98) Suomija nepateikė panašių rinkos sandorių, kurie galėtų būti naudojami 2002 m. paskolos įrangai lyginamajai analizei, pavyzdžių.

(99) Pasak skundo pateikėjų, maždaug 2002 m. įmonės „Nobina“ (privataus įmonės „HelB“ konkurento) ilgalaikių paskolų palūkanų normos sudarė apie 8–11 % Tuo metu įmonės „Nobina“ kredito reitingas buvo B+.

(100) Komisija nerado jokių kitų tinkamų rinkos lyginamųjų standartų. Nepaisant to, Komisija pažymi, kad 0,05 % marža, taikoma paskolai įrangai, reiškia, kad nėra praktiškai jokios kredito rizikos. NET ir puikų kredito reitingą turintys ir gerą įkaitą pateikę skolininkai tikriausiai nebūtų gavę tokios mažos maržos rinkoje, jau nekalbant apie įmonę „HKL Bussiliikenne“, kurios finansinė būklė buvo prasta ir kuri nepateikė jokio įkaito.

(101) Atsižvelgdama į tai, kad nėra rinkos duomenų apie konkrečius sandorius ir negalima nustatyti tinkamų rinkos lyginamųjų standartų, Komisija mano, kad paskolos įrangai atitiktį rinkos sąlygoms galima pagrįstai vertinti remiantis 1997 m. Orientacinių normų komunikate ([21]) nustatytomis orientacinėmis normomis. Manoma, kad orientacinė norma atspindi vidutinį palūkanų normų, taikomų valstybėse narėse už vidutinės trukmės ir ilgalaikes paskolas, užtikrintas įprasta garantija, dydį. Taigi ji gali būti naudojama kaip pakaitinė rinkos norma.

(102) Komisija pažymi, kad paskola įrangai nebuvo užtikrinta jokiu įkaitu. Be to, vidutinė palūkanų norma reiškia vidutinį skolininką, kitaip tariant, skolininką, kurio finansinė padėtis yra vidutinė. Akivaizdu, kad įmonių „HKL Bussiliikenne“ ir STA, kurios yra įmonės „HelB“ pirmtakės, finansinė padėtis nebuvo vidutinė. Prieš suteikiant paskolą įrangai, abi bendrovės patyrė didėjančių nuostolių, ir vėliau dirbo nuostolingai (žr. 20–21 konstatuojamąsias dalis). 2004 m. rugsėjo mėn. pati savivaldybės valdyba prognozavo, kad artimiausiu metu įmonių „HKL Bussiliikenne“ ir STA pelnas reikšmingai nepagerės ir toliau bus patiriama nuostolių ([22]). Kalbant apie įmonę „HelB“, iki paskolos įrangai perėmimo jos finansiniai veiklos rodikliai nebuvo žinomi. Tačiau apdairus rinkos kreditorius, prieš priimdamas sprendimą perleisti paskolą, tikrai būtų atsižvelgęs į jos pirmtakių finansinę padėtį. Atsižvelgiant į tai, šioje byloje orientacinė norma akivaizdžiai neatspindi rizikos, susijusios su paskolos įrangai suteikimu.

(103) Pagal 1997 m. Orientacinių normų komunikatą orientacinė norma yra žemiausia norma, kuri gali būti didinama esant rizikingoms situacijoms (pavyzdžiui, įmonei patiriant sunkumų arba kai nepateikiamas bankų paprastai reikalaujamas užstatas). Tokiais atvejais, jei joks privatus bankas nebūtų sutikęs suteikti atitinkamos paskolos, priemoka galėjo būti padidinta 400 ar daugiau bazinių punktų.

(104) Kaip nurodyta 26 konstatuojamojoje dalyje, paskola įrangai nebuvo užtikrinta jokiu įkaitu. To pakanka norint nustatyti, kad paskola įrangai buvo suteikta esant ypatingai rizikai pagal 1997 m. Orientacinių normų komunikatą.

([20]) Žr., pvz., 2014 m. spalio 1 d. Komisijos sprendimo (ES) 2016/788 dėl valstybės pagalbos SA.32833 (11/C) (ex 11/NN), kurią Vokietija Frankfurto Hano oro uostui suteikė 2009–2011 m. finansavimo priemonėmis, (OL L 134, 2016 5 24, p. 1) 117 konstatuojamąją dalį.

([21]) Komisijos pranešimas dėl orientacinių ir diskonto normų nustatymo metodo (OL C 273, 1997 9 9, p. 3).

([22]) 2004 m. rugsėjo 1 d. savivaldybės valdybos pasiūlymas Nr. 13/2004.

(105) Be to, Komisija pažymi, kad įmonė „HKL Bussiliikenne“, prieš gaudama paskolą įrangai 2002 m. gegužės mėn., turėjo sunkumų patiriančios įmonės požymių, pavyzdžiui, didėjančius nuostolius. Sprendime pradėti procedūrą Komisija padarė preliminarią išvadą, kad įmonė „HKL Bussiliikenne“ būtų laikoma sunkumų patiriančia įmone pagal 1999 m. Sanavimo ir restruktūrizavimo gaires. Tačiau Komisija, remdamasi per oficialią tyrimo procedūrą surinktais duomenimis, nustatė, kad įmonės „HKL Bussiliikenne“ apyvarta nemažėjo, skolos nedidėjo ir palūkanos neaugo. Todėl Komisija laikosi nuomonės, kad vien nuostolių didėjimo veiksnio nepakanka išvadai, kad „HKL Bussiliikenne“ buvo sunkumų patirianti įmonė pagal 1999 m. Sanavimo ir restruktūrizavimo gaires. Kita vertus, didėjantys nuostoliai yra neabejotinai įmonės „HKL Bussiliikenne“ tuo metu prastos finansinės būklės požymis, dėl kurio kreditoriui teko didesnė nei vidutinė rizika. Tai yra dar vienas veiksnys, be užtikrinimo nebuvimo, rodantis, kad paskola įrangai buvo suteikta esant ypatingai rizikai. Gavus paskolą įrangai, įmonės „HKL Bussiliikenne“ finansinė padėtis iš esmės nepagerėjo ir išliko prasta tuo metu, kai paskola buvo perduota įmonei „HelB“.

(106) Iki 2005 m. sausio mėn., kai paskola įrangai buvo perduota įmonei „HelB“, įmonė STA taip pat patyrė didėjančių nuostolių. Panašiai kaip ir įmonės „HKL Bussiliikenne“ atveju, Komisija mano, kad nors didėjantys nuostoliai yra sunkumų patiriančios įmonės požymis, šio vienintelio kriterijaus nepakanka išvadai, kad įmonė STA buvo sunkumų patirianti įmonė. Tačiau tai neabejotinai rodo, kad įmonės STA finansinė būklė buvo prasta.

(107) Įmonė „HelB“ įsteigta 2005 m., todėl jos finansiniai veiklos rezultatai iki paskolos įrangai perėmimo nėra žinomi. Nepaisant to, vertinant riziką, susijusią su paskolos įrangai perdavimu įmonei „HelB“, reikėjo atsižvelgti į jos pirmtakių – įmonių „HKL Bussiliikenne“ ir STA – finansinę padėtį. Be to, tai, kad įmonė „HelB“ buvo įsteigta nauja įmonė, kėlė papildomą riziką kreditoriui, nes jos būsimi finansiniai rezultatai buvo mažiau prognozuojami, palyginti su įmone, turinčia istorinių duomenų.

(108) Faktiniai įmonės „HelB“ finansiniai rezultatai perdavus paskolą įrangai patvirtina tai, ką buvo galima numatyti remiantis jos pirmtakių finansiniais rezultatais. Kiekvienais veiklos metais nuo įkūrimo 2005 m. iki 2014 m. įmonė „HelB“ nurodė didelius nuostolius. Vienintelė išimtis buvo 2013 m., kai iš karto po to, kai buvo gautos dvi paskolos kapitalui, buvo gautas nedidelis 0,1 mln. EUR pelnas. Be to, nuo 2009 m. įmonės „HelB“ neigiamas nuosavas kapitalas vis augo: 2009 m. jis sudarė – 3,3 mln. EUR, 2010 m. – –6,6 mln. EUR, 2011 m. – –12,7 mln. EUR, 2012 m. – –14,6 mln. EUR, 2013 m. – –15,9 mln. EUR ir 2014 m. – –22,9 mln. EUR.

(109) Galiausiai 2004 ir 2007 m. savivaldybė iš viso atidėjo paskolos įrangai grąžinimą aštuoneriais metais – nuo iš pradžių numatyto termino 2015 m. gruodžio 31 d. iki 2023 m. gruodžio 31 d. Grąžinimo laikotarpio pratęsimas padidina paskolos negrąžinimo riziką, dėl kurios racionalus rinkos kreditorius būtų siekęs papildomos priemokos. Savivaldybė nepadidino paskolos įrangai maržos, todėl ši papildoma rizika nebuvo įtraukta į palūkanų normą.

(110) Remdamasi 104–109 konstatuojamosiose dalyse pateikta analize, Komisija mano, kad paskola įrangai buvo suteikta ir vėliau perduota esant ypatingai rizikai pagal 1997 m. Orientacinių normų komunikatą. Todėl, atsižvelgdama į šios bylos aplinkybes, Komisija mano, kad mažiausia norma turėtų būti padidinta bent 400 bazinių punktų priemoka.

(111) Pagal 1997 m. Orientacinių normų komunikatą 400 bazinių punktų priemoka galėtų būti dar padidinta tais atvejais, kai nė vienas privatus bankas nebūtų sutikęs suteikti atitinkamos paskolos. Komisija nerado įrodymų ir mano, kad mažai tikėtina, jog kuris nors privatus bankas būtų sutikęs suteikti paskolą įrangai tokiomis pačiomis sąlygomis, kaip savivaldybė, atsižvelgiant į prastą skolininko (-ų) finansinę būklę. Vis dėlto, kadangi nėra aiškių taisyklių, kaip apskaičiuoti tokią papildomą priemoką, Komisija, veikdama apdairiai, nusprendė toliau nedidinti 400 bazinių punktų priemokos.

(112) Suomijos žemiausia orientacinė norma, nustatyta remiantis penkerių metų tarpbankinių apsikeitimo sandorių norma, 2002 m. gegužės mėn. sudarė 5,06 %, o 2005 m. sausio mėn. – 4,08 % Pagal 1997 m. Orientacinių normų komunikatą Komisija pasiliko teisę taikyti trumpesnio laikotarpio bazinę normą nei penkerių metų tarpbankinių apsikeitimo sandorių palūkanų norma. Šioje byloje Komisija mano, kad tikslinga kaip bazinę normą naudoti 12 mėnesių EURIBOR. Taip yra todėl, kad, pirma, tai buvo faktinė bazinė palūkanų norma, taikoma paskolai įrangai, taigi ją taikant galima tiksliau nustatyti rinkos normą nei taikant orientacinę normą. Antra ir dar svarbiau tai, kad taikant EURIBOR nustatoma kintamoji pakaitinė rinkos norma, kuri yra būtent tokia palūkanų norma, kuri buvo taikoma paskolai įrangai (priešingai, taikant orientacinę normą iš esmės būtų apskaičiuota nustatytoji pakaitinė norma).

(113) Orientacinių normų nustatymo metodika buvo peržiūrėta pagal 2008 m. Orientacinės normų komunikatą ([23]). Naujoji metodika įsigaliojo 2008 m. liepos 1 d., t. y. po paskolos įrangai suteikimo. Tačiau paskolos įrangai palūkanų norma galėjo būti iš naujo nustatyta kas penkerius metus nuo pirmosios paskolos dalies išmokėjimo (žr. 26 konstatuojamąją dalį), t. y. 2007 m. gegužės 24 d. ir 2012 m. gegužės 24 d. Racionalus kreditorius, susiduriantis su blogėjančia skolininko finansine padėtimi, būtų pasinaudojęs tokia sutarties galimybe ir padidinęs palūkanų normą, kad ji atitiktų naują rizikos dydį. Kaip nurodyta 153 konstatuojamojoje dalyje, bent nuo 2009 m. įmonė „HelB“ buvo sunkumų patirianti įmonė. Remiantis 2008 m. Orientacinių normų komunikatu, rinkos sąlygas atitinkanti paskolos sunkumų patiriančiai įmonei, nepateikusiai įkaito, marža sudaro 1 000 bazinių punktų.

(114) Remiantis tuo, kas išdėstyta, paskolos įrangai rinkos norma yra: i) 12 mėnesių EURIBOR, pridėjus 400 bazinių punktų nuo 2002 m. gegužės 24 d. iki 2012 m. gegužės 23 d., ir ii) 12 mėnesių EURIBOR, pridėjus 1 000 bazinių punktų nuo 2012 m. gegužės 24 d. iki 2016 m. sausio 13 d., kai savivaldybė atsisakė paskolos grąžinimo (žr. toliau). Faktinė palūkanų norma buvo 12 mėnesių EURIBOR, pridėjus 5 bazinius punktus, taigi buvo atitinkamai 395 ir 995 baziniais punktais mažesnė už rinkos normą.

(115) 2016 m. sausio 13 d. savivaldybė atleido įmonę „HelB“ ([24]) nuo įsipareigojimo sumokėti negrąžintą pagrindinę paskolos įrangai sumą, kuri sudarė 10,7 mln. EUR. Taigi, be mažesnės nei rinkos dydis palūkanų normos, įmonei „HelB“ buvo sudaryta galimybė negrąžinti pagrindinės sumos.

(116) Remdamasi pirmiau pateiktu vertinimu, Komisija daro išvadą, kad savivaldybė nesielgė kaip rinkos kreditorius, nes suteikė paskolą įrangai rinkos sąlygų neatitinkančiomis sąlygomis. Todėl 2002 m. paskola įrangai buvo suteiktas nepagrįstas ekonominis pranašumas įmonėms „HKL Bussiliikenne“ ir „HelB“.

9.1.4. *Poveikis konkurencijai ir valstybių narių tarpusavio prekybai*

(117) Konkurencijos iškraipymas pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį pripažįstamas iškart, kai valstybė suteikia finansinį pranašumą įmonei, veikiančiai liberalizuotame sektoriuje, kuris yra arba galėtų būti konkurencinis ([25]). Kaip Teisingumo Teismas pažymėjo savo Sprendime *Altmark* ([26]), jau nuo 1995 m. kelios valstybės narės po truputį atvėrė tam tikras transporto rinkas kitose valstybėse narėse įsteigtoms įmonėms, todėl tuo metu įvairios įmonės jau siūlė vietos ar regiono lygmens transporto paslaugas teikti kitose valstybėse narėse, nei jos yra registruotos. Suomijos autobusų rinka yra atvira konkurencijai. Vietos autobusų transporto paslaugos Helsinkio teritorijoje nuo 1998 m. buvo perkamos skelbiant konkursus (žr. 24 ir 25 konstatuojamąsias dalis). Rinkoje aktyviai veikė keli autobusų operatoriai, įskaitant operatorius iš kitų valstybių narių. Be to, bet kuri valstybės taikoma priemonė, galinti pagerinti įmonės, kuriai ji taikoma, konkurencinę padėtį kitų konkuruojančių įmonių atžvilgiu, daro įtaką konkurencijai ir prekybai ([27]). Todėl Komisija padarė išvadą, kad paskola įrangai iškreipė arba galėjo iškreipti konkurenciją ir turėjo įtakos valstybių narių tarpusavio prekybai.

9.1.5. *Išvada dėl valstybės pagalbos buvimo pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį*

(118) Remdamasi tuo, kas išdėstyta, Komisija daro išvadą, kad 1 priemonė yra valstybės pagalba pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį. Pagalba yra lygi:

1) a) mokėtinų palūkanų, apskaičiuotų taikant 12 mėnesių EURIBOR rinkos sąlygas atitinkančią palūkanų normą, pridėjus 400 bazinių punktų (nuo 2002 m. gegužės 24 d. iki 2012 m. gegužės 23 d.) ir 1 000 bazinių punktų (nuo 2012 m. gegužės 24 d. iki 2016 m. sausio 13 d.) maržą, ir b) sumokėtų palūkanų, apskaičiuotų taikant faktinę 12 mėnesių EURIBOR palūkanų normą, pridėjus 5 bazinių punktų maržą, skirtumo ir

2) 10,7 mln. EUR negrąžintos paskolos pagrindinės sumos sumai.

([23]) Komisijos komunikatas dėl orientacinių ir diskonto normų nustatymo metodo pakeitimo (OL C 14, 2008 1 19, p. 6).

([24]) Tiksliau, įmonė „Helsingin kaupungin Linja-autotoiminta Oy“ (dabartinis įmonės „HelB“ pavadinimas, pasikeitė po to, kai 2015 m. gruodžio 15 d. įmonės „HelB“ verslas buvo parduotas įmonei „Viikin Linja Oy“.

([25]) 2000 m. birželio 15 d. Sprendimas *Alzetta Mauro*, T-298/97, T-312/97, T-313/97, T-315/97, T-600/97–607/97, T-1/98, T-3/98–T-6/98 ir T-23/98, ECLI:EU:T:2000:151, 141–147 punktai.

([26]) 2003 m. liepos 24 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Altmark Trans ir Regierungspräsidium Magdeburg*, C-280/00, ECLI:EU:C:2003:415.

([27]) 1980 m. rugsėjo 7 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Philip Morris*, 730/79, ECLI:EU:C:1980:209, 11 punktas. Taip pat žr. Sprendimo *Alzetta Mauro* (25 išnaša), ECLI:EU:T:2000:151, 80 punktą.

Tokiu būdu apskaičiuota pagalba sudaro 20 190 595 EUR (žr. priedą). Pagalbos suteikimo diena yra: 1 komponentui – palūkanų mokėjimo diena, t. y. kiekvienų metų gruodžio 31 d. nuo 2002 iki 2015 m. ir 2016 m. sausio 13 d. (paskutinė paskolos diena); 2 komponentui – diena, kurią buvo atsisakyta paskolos, t. y. 2016 m. sausio 13 d.

9.2. **2 priemonė. 2005 m. įmonei „HelB“ suteikta paskola kapitalui**

9.2.1. *Valstybiniai ištekliai ir priskirtinumas valstybei, atrankumas, poveikis konkurencijai ir valstybių narių tarpusavio prekybai*

(119) Išvada dėl valstybės išteklių ir priskirtinumo (žr. 85 konstatuojamąją dalį), atrankumo (žr. 86 konstatuojamąją dalį), poveikio konkurencijai ir valstybių narių tarpusavio prekybai (žr. 117 konstatuojamąją dalį), padaryta dėl 1 priemonės, atitinkamai taikoma ir šiai priemonei.

9.2.2. *Ekonominio pranašumo suteikimas*

(120) Suomija tvirtina, kad priemonė buvo ne naujas finansavimas, o visiškai techninis pokytis, kai įsisteigimo paskola, kuri daugiau nei dešimt metų buvo įtraukta į įmonės „HKL Bussiliikenne“ balansą, buvo pertvarkyta į paskolą kapitalui. Suomijos nuomone, pakeitimo reikėjo siekiant užtikrinti Suomijos įstatymų laikymąsi (įmonės „HKL Bussiliikenne“ veikla pagal Suomijos vietos valdžios įstatymą artėjo prie pabaigos ir netrukus turėjo prasidėti įmonės „HelB“ veikla pagal Suomijos ribotos atsakomybės bendrovių įstatymą).

(121) Komisija pažymi, kad paskolos kapitalui sąlygos buvo gerokai palankesnės įmonei „HelB“ nei įsipareigojimų („įsisteigimo paskolos“ ir įmonės STA įsipareigojimo), kurie buvo pertvarkyti į tą paskolą kapitalui, sąlygos (žr. 30 konstatuojamąją dalį). Nors šie įsipareigojimai turėjo būti vykdomi neatsižvelgiant į įmonės „HelB“ finansinę padėtį, paskola kapitalui turėjo būti grąžinta tik tuo atveju, jeigu įmonė „HelB“ uždirbtų pakankamai pelno. Tai buvo abejotina, atsižvelgiant į tai, kad įmonės „HelB“ pirmtakės (įmonės „HKL Bussiliikenne“ ir STA) šešerius metus iš eilės iki priemonės taikymo (1999–2004 m.) patyrė didelių nuostolių. Be to, paskola kapitalui buvo subordinuota visų kitų skolų atžvilgiu, o pertvarkyti įsipareigojimai – ne. Taip pat įsisteigimo paskola buvo suteikta 25 metams, o paskolos kapitalui trukmė buvo neribota. Galiausiai paskolos kapitalui palūkanų norma (6 %) buvo žemesnė už pradinę įsisteigimo paskolos palūkanų normą (9 %).

(122) Be to, tam tikros paskolos kapitalui ypatybės, pavyzdžiui, grąžinimas tik gavus pakankamai pelno, subordinavimas, neribota trukmė, taip skiriasi nuo standartinės paskolos ir yra tokios panašios į kapitalą, kad yra pagrįsta ją laikyti ne paskola, o kaip kvazinuosavo kapitalo priemone. Paskola kapitalui iš pradžių net buvo apskaitoma kaip nuosavas kapitalas įmonės „HelB“ balanse.

(123) Anksčiau Komisija padarė išvadą, kad reikšmingi pradinio finansavimo pokyčiai turi būti laikomi nauja priemone ([28]). Todėl, atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, paskola kapitalui negali būti laikoma tiesiog „techniniu pakeitimu“, kaip teigia Suomija, ir turi būti vertinama kaip naujas finansavimo susitarimas (palyginti su įsisteigimo paskola), kurį sudaro esamų įsipareigojimų pertvarkymas į kvazinuosavo kapitalo priemonę.

(124) Dėl teiginio, kad esamus įsipareigojimus reikėjo pertvarkyti į paskolą kapitalui siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi Suomijos įstatymų, Komisija pažymi, kad, nors tam tikros paskolų kapitalui ypatybės yra iš tikrųjų reglamentuojamos Suomijos ribotos atsakomybės bendrovių įstatyme (pvz., ribotos grąžinimo sąlygos, įkaito nereikalavimas), pats įstatymas neįpareigojo savivaldybės pirmiausia pertvarkyti įsipareigojimus į paskolą kapitalui, jau nekalbant apie tai, kad tai turėtų būti daroma suderėtomis sąlygomis. Tinkamą priemonę turėjo pasirinkti savivaldybė. Pavyzdžiui, savivaldybė galėjo refinansuoti įsipareigojimus kitokiomis sąlygomis arba galėjo juos refinansuoti rinkoje. Tik tada, kai savivaldybė nusprendė juos pertvarkyti į paskolą kapitalui, tam tikros tokios

([28]) 2018 m. sausio 23 d. Komisijos sprendimas byloje SA.43127 *Lenkijos regioninio geležinkelio restruktūrizavimas* (OL C 158, 2018 5 4, p. 10), 65–67 konstatuojamosios dalys.

paskolos ypatybės turėjo atitikti Suomijos įstatymus. Savivaldybė vis dar galėjo nustatyti kitas įstatymų nereglamentuojamas ypatybes, pavyzdžiui, palūkanų normą. Todėl teiginys yra nepagrįstas. Bet kuriuo atveju, net jeigu pertvarkymas buvo reikalingas siekiant užtikrinti nacionalinės teisės laikymąsi, tokio pertvarkymo sąlygos vis tiek turėjo atitikti valstybės pagalbos taisykles. Kitaip tariant, vertinant valstybės pagalbą svarbu ne tai, ar savivaldybė turėjo pertvarkyti įsipareigojimus pagal nacionalinę teisę, ar ne, o tai, ar ji tai padarė rinkos sąlygomis.

(125) Todėl Komisija turi įvertinti, ar 2005 m. paskola kapitalui buvo suteiktas nepagrįstas ekonominis pranašumas įmonei „HelB“. Šiuo tikslu Komisija turi nustatyti, ar savivaldybė, nusprendusi pertvarkyti įsipareigojimus į paskolą kapitalui suderėtomis sąlygomis, elgėsi panašiai, kaip panašiomis aplinkybėmis elgtųsi privatus kreditorius.

(126) Racionalus rinkos kreditorius, turintis galimybę pasirinkti, ar perduoti esamus įsipareigojimus nekeičiant jų sąlygų, ar pertvarkant juos į paskolą kapitalui, visų pirma būtų palyginęs abiejų scenarijų finansinį rezultatą (pavyzdžiui, numatomų būsimųjų pinigų srautų grynąją dabartinę vertę) ir būtų pasirinkęs tą scenarijų, kuris užtikrintų didesnę numatomą grąžą.

(127) Savivaldybė neatliko tokios lyginamosios analizės, kad nustatytų, kuri veiksmų kryptis būtų buvusi ekonomiškai naudingesnė. Suomija aiškiai pripažino, kad savivaldybė, prieš suteikdama paskolą kapitalui, neatliko jokio *ex ante* veiklos vertinimo. Todėl savivaldybė negalėjo turėti jokių pagrįstų lūkesčių, ar įmonė „HelB“ būtų gavusi pakankamai lėšų paskolai kapitalui grąžinti, juo nekalbant apie tai, ar paskola būtų užtikrinta didesnė grąža nei pertvarkius įsipareigojimus. Racionalus rinkos kreditorius taip nebūtų elgęsis panašiomis aplinkybėmis.

(128) Suomija informavo Komisiją, kad buvo atliktas tyrimas, kurio pagrindu buvo įvertinta, kad susijungus įmonėms „HKL Bussiliikenne“ ir STA būtų galima gauti veiklos ir ekonominės naudos. Šiuo atžvilgiu Suomija nurodo 2004 m. rugsėjo 1 d. savivaldybės valdybos pasiūlymą vykdyti susijungimą ([29]).

(129) Komisija peržiūrėjo šį pasiūlymą ir nustatė, kad jis susijęs su susijungimu, o ne paskola kapitalui. Visų pirma, jame analizuojama, ar savivaldybei būtų geriau sujungti įmones „HKL Bussiliikenne“ ir STA, ar palikti jas veikti atskirai, ir kuris susijungimo modelis būtų geriausias sprendimas. Pasiūlyme net neminima paskola kapitalui, jau nekalbant apie jos ekonominio pagrindimo ar sąlygų analizę. Todėl jis negali būti laikomas paskolos kapitalui atitikties rinkos sąlygoms pateisinimu.

(130) Bet kuriuo atveju akivaizdu, kad suteikdama paskolą kapitalui (pertvarkydama įsipareigojimus) savivaldybė susilpnino savo, kaip kreditoriaus, poziciją. Taip yra todėl, kad paskolos kapitalui grąžinimo sąlygos buvo gerokai mažiau naudingos savivaldybei nei atitinkamų įsipareigojimų įvykdymo sąlygos (žr. 121 konstatuojamąją dalį). Kita vertus, savivaldybė nieko negavo mainais. Visų pirma, savivaldybė, kaip vienintelė įmonės „HelB“ savininkė, būtų turėjusi tas pačias teises į būsimą kapitalo prieaugį, nesvarbu, ar būtų suteikusi paskolą kapitalui (pertvarkydama įsipareigojimus), ar perdavusi atitinkamus įsipareigojimus nekeisdama jų sąlygų.

(131) Kaip ir paskolos įrangai atveju (1 priemonė), 2 priemonė buvo vykdoma nedalyvaujant privatiems veiklos vykdytojams, todėl jos atitikties rinkos sąlygoms negalima įvertinti tiesiogiai.

(132) Kitaip nei 1 priemonės atveju, Suomija pateikė paskolų kapitalui, suteiktų nuo 2004 m. iki 2006 m., pavyzdžių, kai taikoma palūkanų norma sudarė nuo 4,7 % iki 7,539 %, teigdama, kad jie sudaro panašią lyginamąją grupę vertinamos paskolos kapitalui atžvilgiu.

(133) Šiuo klausimu Komisija pažymi, kad tinkamas lyginamasis rodiklis turi būti pakankamai panašus į valstybės intervenciją, visų pirma atsižvelgiant į atitinkamo veiklos vykdytojo rūšį, atitinkamą rinką, taip pat nagrinėjamo sandorio rūšį ir paskolą gaunančios įmonės padėtį ([30]).

(134) Dėl Suomijos pateiktų pavyzdžių Komisija visų pirma pažymi, kad Suomija nepaaiškino, ar lyginamieji kreditoriai buvo panašūs į savivaldybę, tai yra, ar jie buvo grupės patronuojančiosios įmonės, turinčios išankstinę poziciją savo skolininkų atžvilgiu tiek kaip kreditoriai, tiek kaip akcininkai. Antra, lyginamieji paskolų kapitalui gavėjai veikė kitokiose rinkose nei įmonė „HelB“ (pvz., metalų gamybos, nekilnojamojo turto, statybos, finansinių paslaugų) ir nė

([29]) 2004 m. rugsėjo 1 d. savivaldybės valdybos pasiūlymas Nr. 13/2004.

([30]) Žr. 2003 m. kovo 6 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Westdeutsche Landesbank Girozentrale ir Land Nordrhein-Westfalen/Komisija*, sujungtos bylos T-228/99 ir T-233/99, ECLI:EU:T:2003:57, 251 punktą.

vienas iš jų neteikė autobusų transporto paslaugų. Tai svarbu, nes ne tik atskiri skolininkai, bet ir veiklos sektoriai turi jų rinkai būdingą riziką, kuri turi būti tinkamai atspindėta finansavimo kainoje. Trečia, lyginamuosius sandorius sudarė paskolos kapitalui, suteiktos rinkoje jau įsitvirtinusioms bendrovėms. Priešingai, vertinamas sandoris yra paskolos kapitalui suteikimas (pertvarkant įsipareigojimus) įsteigtai naujai įmonei, kuris kelia didesnę riziką kreditoriui (žr. 107 konstatuojamąją dalį). Ketvirta, lyginamieji kreditoriai galėjo nebūti panašioje finansinėje padėtyje kaip įmonė „HelB“. Tai itin svarbu, nes skolininko finansinis pajėgumas lemia skolininkui būdingą kredito riziką ir, savo ruožtu, palūkanų normą. Atsižvelgdama į visus šiuos skirtumus, Komisija mano, kad Suomijos pateikti pavyzdžiai negali būti laikomi panašiais rinkos sandoriais ir todėl nėra tinkamas lyginamasis standartas.

(135) Nesant su konkrečiais sandoriais susijusių rinkos duomenų ir tinkamų rinkos lyginamųjų standartų, Komisija mano, kad 2005 m. paskolos kapitalui atitiktis rinkos sąlygomis gali būti pagrįstai vertinama remiantis 1997 m. Orientacinių normų komunikatu, kaip ir paskolos įrangai atveju.

(136) Kaip ir paskola įrangai, 2005 m. paskola kapitalui nebuvo užtikrinta jokiu įkaitu. Be to, ji buvo subordinuota visų kitų skolų atžvilgiu. Todėl 104 konstatuojamojoje dalyje padaryta išvada dėl paskolos įrangai, t. y. kad ji buvo suteikta esant ypatingai rizikai pagal 1997 m. Orientacinių normų komunikatą, *a fortiori* taikoma ir 2005 m. paskolai kapitalui.

(137) Be to, atsižvelgiant į tai, kad 2005 m. nebuvo žinomi įmonės „HelB“ finansiniai rezultatai, rinkos kreditorius, vertindamas riziką, susijusią su 2005 m. paskolos kapitalui suteikimu (pertvarkant įsipareigojimus) įmonei „HelB“, būtų atsižvelgęs į jos pirmtakių, t. y. įmonių „HKL Bussiliikenne“ ir STA, finansinę padėtį. Šiuo atžvilgiu 105–106 konstatuojamosiose dalyse pateiktas vertinimas dėl paskolos įrangai atitinkamai taikomas ir 2005 m. paskolai kapitalui. Be to, tai, kad įmonė „HelB“ buvo nauja įmonė, kėlė papildomą riziką kreditoriui, nes jos būsimi finansiniai rezultatai buvo mažiau prognozuojami, palyginti su įmone, turinčia istorinių duomenų.

(138) Remdamasi tuo, kas išdėstyta, Komisija mano, kad 2005 m. paskola kapitalui buvo suteikta esant ypatingai rizikai pagal 1997 m. Orientacinių normų komunikatą. Todėl, atsižvelgdama į šios bylos aplinkybes, Komisija mano, kad mažiausia orientacinė norma turėtų būti padidinta bent 400 bazinių punktų priemoka.

(139) Komisija nerado įrodymų ir mano, kad mažai tikėtina, jog kuris nors privatus bankas būtų sutikęs suteikti paskolą kapitalui tokiomis pačiomis sąlygomis, kaip savivaldybė. Suomijos teigimu, nebeįmanoma patikimai nustatyti, ar 2005 m. bankai arba finansų įstaigos būtų sutikę skirti finansavimą įmonei „HelB“. Pagal 1997 m. Orientacinių normų komunikatą tais atvejais, kai nė vienas privatus bankas nebūtų sutikęs suteikti atitinkamos paskolos, 400 bazinių punktų priemoka gali būti dar padidinta. Vis dėlto, kaip ir 2002 m. paskolos įrangai atveju, kadangi nėra aiškių taisyklių, kaip apskaičiuoti tokią papildomą priemoką, Komisija, veikdama apdairiai, nusprendė toliau nedidinti 400 bazinių punktų priemokos.

(140) Be to, ne tik priemoka, bet ir pati žemiausia orientacinė norma nepakankamai atspindi riziką, susijusią su paskolos kapitalui suteikimu (pertvarkant įsipareigojimus). Taip yra todėl, kad orientacinės normos turėtų atspindėti vidutines standartinių paskolų normas, o nagrinėjama priemonė yra ne standartinė paskola, o kvazinuosavo kapitalo priemonė (žr. 122 konstatuojamąją dalį), kuriai rinkos kreditorius taikytų didesnę palūkanų normą, kai visi kiti veiksniai yra tokie patys.

(141) Atsižvelgiant į ypatingą riziką, susijusią su paskolos kapitalui suteikimu (pertvarkant įsipareigojimus), pakaitinė rinkos norma 2005 m. sausio mėn. (kai buvo pertvarkyta įsisteigimo paskola) turėtų būti bent 8,08 % ir bent jau 7,70 % 2006 m. balandžio mėn. (kai buvo pertvarkytas įmonės STA įsipareigojimas), o tai atitinka žemiausias 4,08 % ir 3,70 % orientacines normas, padidintas bent 400 bazinių punktų priemoka. Atsižvelgiant į tai, paskolos kapitalui palūkanų norma (6 %) buvo žemesnė už pakaitinę rinkos normą, nustatytą remiantis 1997 m. Orientacinių normų komunikatu.

(142) Remdamasi pirmiau pateiktu vertinimu, Komisija daro išvadą, kad savivaldybė nesielgė kaip rinkos kreditorius, nes suteikė paskolą kapitalui (pertvarkant įsipareigojimus) rinkos sąlygų neatitinkančiomis sąlygomis. Todėl 2005 m. paskola kapitalui buvo suteiktas nepagrįstas ekonominis pranašumas įmonei „HelB“.

9.2.3. *Išvada dėl valstybės pagalbos buvimo*

(143) Remdamasi tuo, kas išdėstyta, Komisija daro išvadą, kad 2 priemonė yra valstybės pagalba pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį. Pagalbą sudaro:

1) mokėtinų palūkanų, apskaičiuotų pagal rinkos sąlygas atitinkančią palūkanų normą, tai yra a) 8,08 % už „įsisteigimo paskolą“ nuo 2005 m. sausio 1 d. iki 2015 m. gruodžio 11 d. ir b) 7,70 % už įmonės STA įsipareigojimą nuo 2006 m. balandžio 18 d. iki 2015 m. gruodžio 11 d. ([31]), ir

2) faktiškai sumokėtų palūkanų, t. y. 0, skirtumas.

Tokiu būdu apskaičiuota pagalba sudaro 20 241 255 EUR (žr. priedą). Pagalbos suteikimo data yra diena, kurią būtų buvusios mokėtinos palūkanos, jeigu paskola būtų buvusi suteikta rinkos sąlygomis, t. y. kiekvienų metų gruodžio 31 d. nuo 2005 iki 2014 m. ir 2015 m. gruodžio 11 d. (diena, kurią 2005 m. paskola kapitalui buvo pertvarkyta į įmonės „HelB“ nuosavą kapitalą) ([32]).

9.3. **3 priemonė. 2011 m. įmonei „HelB“ suteikta paskola kapitalui**

9.3.1. *Valstybiniai ištekliai ir priskirtinumas valstybei, atrankumas, poveikis konkurencijai ir valstybių narių tarpusavio prekybai*

(144) Išvada dėl valstybės išteklių ir priskirtinumo (žr. 85 konstatuojamąją dalį), atrankumo (žr. 86 konstatuojamąją dalį), poveikio konkurencijai ir valstybių narių tarpusavio prekybai (žr. 117 konstatuojamąją dalį), padaryta dėl 1 priemonės, atitinkamai taikoma ir šiai priemonei.

9.3.2. *Ekonominio pranašumo suteikimas*

(145) Iš pradžių reikia pasakyti, kad 2011 m. paskola kapitalui buvo suteikta tokiomis pačiomis sąlygomis, kaip ir 2005 m. paskola kapitalui, t. y. su 6 % palūkanų norma, be įkaito, nustatant, kad grąžinimo sąlyga yra pakankamas pelnas, subordinuojant visų kitų skolų atžvilgiu ir nustatant neribotą trukmę. Todėl, kaip ir 2005 m. paskola kapitalui, 2011 m. paskola kapitalui turėtų būti vertinama kaip kvazinuosavo kapitalo priemonė. Pati Suomija 3 priemonę vadina „kapitalo injekcija“ ir pripažįsta, kad tai buvo nuosavo kapitalo priemonė. Tačiau, kitaip nei 2005 m. paskola kapitalui, 2011 m. paskola kapitalui buvo ne esamų įsipareigojimų pertvarkymo rezultatas, o nauja investicija į nuosavą kapitalą.

(146) Racionalus rinkos investuotojas, svarstantis galimybę investuoti į nuosavą kapitalą, visų pirma būtų atlikęs investicijų vertinimo analizę, kad nustatytų, ar tikėtina tokios investicijos grąžos norma yra didesnė už investuotojo reikalaujamą grąžos normą, atsižvelgiant į visą susijusią riziką. Reikalaujama grąžos norma šiuo atveju gali būti apibrėžta kaip minimali grąžos norma, kurią gauti būtų siekęs rinkos investuotojas, kad priimtų sprendimą investuoti. Įprasti investicijų vertinimo metodai yra, pavyzdžiui, grynoji dabartinė vertė (GDV) arba vidinė grąžos norma (VGN). Racionalus rinkos veiklos vykdytojas būtų investavęs, jeigu jo VGN būtų didesnė nei reikalaujama grąžos norma arba jeigu jo GDV būtų didesnė nei 0.

(147) Prieš priimdama sprendimą suteikti įmonei „HelB“ 2011 m. paskolą kapitalui, savivaldybė neatliko jokio investicijų vertinimo ar kitokios *ex ante* analizės, skirtos finansiniam investicijų rezultatui nustatyti. Suomijos teigimu, prieš suteikdama paskolą savivaldybė stebėjo įmonės „HelB“ finansinę padėtį ir buvo su ja susipažinusi. Tačiau vien žinių apie finansinę padėtį nepakanka norint pateisinti investiciją, juo labiau tada, kai ši padėtis yra prasta, kaip yra įmonės „HelB“ atveju. Taigi savivaldybė tiesiog suteikė nuosavo kapitalo, nesusidariusi pagrįstos nuomonės, ar jos investicija gali turėti reikalaujamą grąžą. Racionalus investuotojas taip tikrai nebūtų elgęsis panašiomis aplinkybėmis.

([31]) Mokėtinos palūkanos apskaičiuojamos pagal negrąžintą pagrindinę sumą su kapitalizuotomis palūkanomis, nes pagal paskolos sąlygas nesumokėtos palūkanos turėjo būti kapitalizuojamos (žr. 31 konstatuojamąją dalį).

([32]) Pagal paskolos sutartį palūkanos turėjo būti mokamos tada, jeigu konkrečiais finansiniais metais įmonė būtų uždirbusi pakankamai pelno. Įmonės „HelB“ finansiniai metai sutapo su kalendoriniais metais. Todėl Komisija mano, kad, jeigu paskola būtų buvusi suteikta rinkos sąlygomis (t. y. pagal rinkos sąlygas atitinkančią palūkanų normą, mokėtiną neatsižvelgiant į įmonės „HelB“ finansinius rezultatus), palūkanos būtų mokėtinos kiekvienų metų gruodžio 31 d. per visą paskolos terminą ir 2015 m. gruodžio 11 d., t. y. tą dieną, kai paskola buvo pertvarkyta į įmonės „HelB“ nuosavą kapitalą.

(148) Kaip ir dviejų ankstesnių priemonių atveju, 2011 m. paskola kapitalui buvo suteikta nedalyvaujant privatiems veiklos vykdytojams, todėl jos atitikties rinkos sąlygoms negalima įvertinti tiesiogiai.

(149) Suomija pateikė vieną pavyzdį, kai 2012 m. gruodžio 4 d. buvo suteikta 65 mln. EUR paskola kapitalui, taikant 6 mėnesių EURIBOR palūkanų normą, pridėjus 4,75 % maržą (t. y. iš viso 5,092 % suteikimo dieną), ir tvirtino, kad ji gali būti laikoma atitikties rinkos sąlygoms įrodymu, nes 2011 m. paskolos kapitalui palūkanų norma buvo didesnė.

(150) Kaip ir dėl 2005 m. paskolos kapitalui, Suomija nepaaiškino, ar lyginamasis kreditorius buvo panašus į savivaldybę, tai yra, ar jis buvo grupės patronuojančioji įmonė, turinti išankstinę poziciją savo skolininko atžvilgiu tiek kaip kreditorius, tiek kaip akcininkas. Be to, lyginamasis paskolą kapitalui suteikęs kreditorius veikė kitoje rinkoje (miško sklypų ir žemės sklypų pardavimo) nei savivaldybė ir (arba) įmonė „HelB“. Be to, lyginamasis sandoris buvo įvykdytas praėjus daugiau nei 1,5 metų po vertinamos paskolos kapitalui. Galiausiai lyginamasis kreditorius galėjo nebūti panašioje finansinėje padėtyje kaip įmonė „HelB“. Todėl Komisija mano, kad Suomijos pateiktas pavyzdys negali būti laikomas panašiu rinkos sandoriu ir todėl nėra tinkamas lyginamasis standartas.

(151) Komisija taip pat nerado jokių kitų tinkamų rinkos lyginamųjų standartų. Atsižvelgdama į tai, kad nėra su konkrečiais sandoriais susijusių rinkos duomenų ir tinkamų rinkos lyginamųjų standartų, Komisija turi pasitelkti kitus vertinimo metodus.

(152) Investicijos į nuosavą kapitalą atveju, kokia yra ši priemonė, Komisija mano, kad GDV yra tinkamas vertinimo metodas. GDV atitinka numatomus būsimuosius pinigų srautus, paskolą diskontavus pagal reikalaujamą grąžos normą. Numatomus būsimuosius pinigų srautus sudaro pradinės kapitalo sąnaudos (t. y. pati paskola) ir vėlesni mokėjimai už paskolą (t. y. pagrindinės sumos grąžinimas ir palūkanų mokėjimas), kol jos bus visiškai amortizuotos. Todėl Komisija turi įvertinti, kokio dydžio mokėjimus apdairus ir racionalus rinkos investuotojas galėjo pagrįstai tikėtis gauti už paskolą kapitalui, suteiktą įmonei, kuri 2011 m. sausio mėn. buvo tokioje pat finansinėje padėtyje, kaip ir įmonė „HelB“.

(153) Visų pirma, Komisija išnagrinėjo įmonės „HelB“ finansinę padėtį 2010 m., t. y. paskutiniais finansiniais metais iki savivaldybės suteiktos paskolos kapitalui. Tais metais įmonė „HelB“ pranešė apie – 3,3 mln. EUR nuostolį ir – 6,6 mln. EUR neigiamą nuosavą kapitalą. Anksčiau nagrinėtose bylose ([33]) Komisija padarė išvadą, kad, kai įmonės nuosavas kapitalas yra neigiamas, *a priori* daroma prielaida, kad ji gali būti laikoma sunkumus patiriančia įmone pagal 2004 m. Sanavimo ir restruktūrizavimo gairių 10 punktą. Bendrasis Teismas taip pat padarė išvadą, kad bendrovė, kurios nuosavas kapitalas neigiamas, yra sunkumus patirianti įmonė ([34]). Taigi, remiantis 2004 m. Sanavimo ir restruktūrizavimo gairėmis, prieš gaudama 2011 m. paskolą kapitalui, įmonė „HelB“ buvo sunkumus patirianti įmonė (tokia ji tapo nuo 2009 m. ([35]))), o tai reiškia, kad ji buvo įmonė, kuri be valstybės intervencijos beveik neabejotinai būtų pasmerkta nutraukti veiklą trumpuoju ar vidutiniu laikotarpiu.

(154) Siekdamas įvertinti įmonės finansines perspektyvas, racionalus privatus investuotojas būtų atsižvelgęs ne tik į jos dabartinę finansinę padėtį, bet ir į ankstesnius finansinius rezultatus. Taip yra todėl, kad dabartinė finansinė padėtis gali būti iškreipta, pavyzdžiui, dėl vienkartinių, nepasikartojančių įvykių poveikio. Atsižvelgimas į ilgesnio laikotarpio rezultatus, investuotojas gali geriau numatyti galimas būsimas tendencijas. Toks investuotojas siektų atsakyti į klausimą, ar, nepaisant prastos įmonės „HelB“ finansinės būklės 2010 m., vis dar yra pagrįstų priežasčių tikėtis, kad įmonė pagerins veiklos rezultatus ir ateityje uždirbs pakankamai pelno, kad galėtų grąžinti paskolą kapitalui.

(155) Peržiūrėdamas ankstesnių laikotarpių įmonės „HelB“ finansines ataskaitas, investuotojas būtų atkreipęs dėmesį, kad įmonė nuo veiklos pradžios 2005 m. niekada neuždirbto pelno. Todėl 2010 m. nuostoliai nebuvo išimtis dėl galimo vienkartinių įvykių ar laikino rinkos aplinkos pablogėjimo poveikio, o ilgalaikės tendencijos, kuriai būdingi šešerius metus iš eilės patiriami dideli nuostoliai, dalis. 2010 m. gruodžio 31 d. sukaupti įmonės „HelB“ nuostoliai sudarė – 16,5 mln. EUR (palyginti su 2005 m. padidėjo – 0,1 mln. EUR). Negali būti jokių abejonių, kad racionalus

([33]) 2008 m. balandžio 2 d. Komisijos sprendimas 2008/716/EB dėl valstybės pagalbos C 38/07 (ex NN 45/07), Prancūzijos skirtos „Arbel Fauvet Rail SA“ (OL L 238, 2008 9 5, p. 27), kurį pakeitė 2010 m. birželio 23 d. Komisijos sprendimas (ES) 2015/1321 dėl valstybės pagalbos C 38/07 (ex NN 45/07), Prancūzijos skirtos „Arbel Fauvet Rail SA“ (OL L 203, 2015 7 31, p. 31).

([34]) 2010 m. kovo 3 d. Bendrojo Teismo sprendimas *Freistaat Sachsen ir kt./Komisija,* sujungtos bylos T-102/07 ir T-120/07, EU:T:2010:62, 106 punktas.

([35]) Kaip vėliau paaiškėjo, įmonės „HelB“ neigiamas kapitalas nuolat didėjo: 2009 m. jis sudarė – 3,3 mln. EUR, 2010 m. – –6,6 mln. EUR, 2011 m. – –12,7 mln. EUR, 2012 m. – –14,6 mln. EUR, 2013 m. – –15,9 mln. EUR ir 2014 m. – –22,9 mln. EUR.

investuotojas tai būtų vertinęs kaip rimtą įspėjimą, kad įmonė yra struktūriškai nuostolinga ir greičiausiai neuždirbs pelno. Tokie lūkesčiai būtų buvę dar labiau pagrįsti išnagrinėjus įmonės „HelB“ pirmtakių – įmonių „HKL Bussiliikenne“ ir STA – finansinius duomenis. Šios bendrovės taip pat neuždirbo jokio pelno, bent jau nuo 1999 m. Tai reiškia, kad 2010 m. buvo ne šešti, o iš tikrųjų dvylikti metai iš eilės, kai įmonė „HelB“ ar jos pirmtakės patyrė nuostolių.

(156) Tarkime, kad racionalus investuotojas, žinodamas apie tokią prastą įmonės „HelB“ finansinę padėtį ir veiklos rezultatus, vis dėlto neatmestų galimybės įvertinti, ar nauja paskola kapitalui galėtų paversti įmonę pelninga. Atrodo, kad Suomija tvirtina, jog to būtų galima racionaliai tikėtis, ypač atsižvelgiant į tai, kad 2008–2010 m. įmonė „HelB“ įgyvendino pelningumo didinimo priemones (žr. 61 konstatuojamąją dalį).

(157) Šiuo atžvilgiu Komisija pažymi, kad, prieš priimdamas aptariamą sprendimą investuoti, toks investuotojas jau būtų žinojęs tikrąją šių pelningumą didinančių priemonių finansinį rezultatą. 2010 m. kurie buvo paskutiniai jų įgyvendinimo metai, pabaigoje įmonė „HelB“ pranešė patyrusi – 3,3 mln. EUR nuostolį. Galima palyginti, kad 2005–2007 m., t. y. per trejus metus iki šių priemonių įgyvendinimo, įmonė „HelB“ pranešė patyrusi vidutiniškai – 2,5 mln. EUR nuostolių per metus. Tai reiškia, kad įgyvendinus pelningumo didinimo priemones, įmonė „HelB“ ne tik netapo pelninga, bet ir patyrė dar didesnių nuostolių nei anksčiau. Analizuojant praeitį verta paminėti, kad po vienerių metų, nepaisant gautos 2011 m. paskolos kapitalui, įmonės „HelB“ nuostoliai dar labiau padidėjo iki – 6,1 mln. EUR.

(158) Racionalus investuotojas taip pat būtų išnagrinėjęs, ar potenciali tikslinė investicijų įmonė grąžina kitas skolas. Jis nusiramintų nustatęs, kad įmonė „HelB“ įvykdė savo įsipareigojimus. Tačiau racionalus investuotojas nebūtų nusiraminęs, kai sužinotų, kad įmonė „HelB“ visiškai negrąžino 2005 m. paskolos kapitalui. Šios paskolos likutis 2010 m. pabaigoje (su sukauptomis palūkanomis) sudarė 21,6 mln. EUR. Komisija primena, kad, Suomijos teigimu, tuo metu, kai buvo suteikta 2005 m. paskola kapitalui, įmonė „HelB“ turėjo gerą kreditingumą ir gerėjančias pelningumo perspektyvas. Jeigu įmonė, esanti įtariamai geroje finansinėje padėtyje, visiškai nebūtų grąžinusi 2005 m. paskolos kapitalui, racionalus investuotojas nebūtų tikėjęsis gauti daugiau iš gerokai prastesnės finansinės būklės įmonės, kokia 2011 m. buvo įmonė „HelB“.

(159) Komisija nesutinka su Suomijos nuomone, kad 2005 m. paskolos kapitalui negrąžinimas negali būti laikomas svarbiu veiksniu nustatant 2011 m. paskolos kapitalui atitiktį rinkos sąlygoms. Suomija teigia, kad taip yra, nes Suomijos įstatymuose yra numatyta specialių nuostatų dėl paskolų kapitalui. Priežastys, kodėl įtariamas poreikis užtikrinti atitikimą Suomijos įstatymams negali būti laikomas veiksniu nustatant atitiktį rinkos sąlygoms, kaip nurodyta 124 konstatuojamojoje dalyje dėl 2005 m. paskolos kapitalui, *mutatis mutandis* taikomos 2011 m. paskolai kapitalui. Be to, bet kuris racionalus investuotojas, svarstantis suteikti paskolą kapitalui, svarbiu sprendimo priėmimo kriterijumi būtų laikęs tai, ar jo potencialus skolininkas anksčiau grąžino panašias paskolas, ar ne.

(160) Dėl klausimo, kokius pinigų srautus racionalus investuotojas būtų tikėjęsis gauti iš 2011 m. paskolos kapitalui, verta priminti, kad paskolą reikėjo grąžinti tik tuo atveju ir tik tiek, kiek įmonė „HelB“ uždirbtų pakankamai pelno. Todėl Komisija išnagrinės, kokio pelno racionalus investuotojas būtų tikėjęsis gauti iš įmonės „HelB“ nuo 2011 m.

(161) Remdamasi 153–157 konstatuojamosiose dalyse atlikta analize, Komisija mano, kad racionalus normalaus rizikos profilio investuotojas nebūtų tikėjęsis, kad įmonė „HelB“ uždirbs pelno ir todėl jam bus grąžinama 2011 m. paskola kapitalui. Faktiniai įmonės „HelB“ finansiniai rezultatai taip pat patvirtina šią analizę, nes įmonė „HelB“ toliau patyrė nuostolių ir niekada negrąžino 2011 m. paskolos kapitalui. Galiausiai savivaldybė pertvarkė paskolą į nuosavą kapitalą, o tai, atsižvelgiant į tai, kad įmonė „HelB“ nutraukė veiklą, faktiškai reiškė paskolos nurašymą.

(162) NET jeigu įmonė „HelB“ būtų uždirbusi kažkiek pelno, ji nebūtų galėjusi viso jo panaudoti 2011 m. paskolai kapitalui grąžinti. Įmonė „HelB“ visų pirma būtų turėjusi padengti savo sukauptų nuostolių ir paskolų kapitalui likutį (– 0,6 mln. EUR 2010 m. gruodžio 31 d.) ir tada, jeigu dar būtų likęs perteklius, beveik 80 % jo panaudotų 2005 m. paskolai kapitalui grąžinti. Taip yra todėl, kad paskolos kapitalui buvo grąžinamos proporcingai, o 2005 m. paskola kapitalui (įskaitant sukauptas palūkanas) sudarė maždaug 80 % viso abiejų kapitalo paskolų (t. y. 2005 ir 2011 m. paskolų) likučio. Kitaip tariant, norėdama grąžinti 5,8 mln. EUR dydžio 2011 m. paskolą

kapitalui, įmonė „HelB“ būtų turėjusi uždirbti bent 28 mln. EUR pelno, nes ji taip pat būtų turėjusi padengti – 0,6 mln. EUR kapitalo trūkumą ir grąžinti 2005 m. paskolą kapitalui (21,6 mln. EUR su sukauptomis palūkanomis 2010 m. pabaigoje). Be to, įmonė „HelB“ būtų turėjusi grąžinti visas sukauptas palūkanas už 2011 m. paskolą kapitalui. Palyginti, per šešerius veiklos metus iki 2010 m. įmonės „HelB“ bendras grynasis nuostolis sudarė – 16,3 mln. EUR.

(163) Kaip teigiama 161 konstatuojamojoje dalyje, racionalus investuotojas būtų tikėjęsis, kad būsimas 2011 m. paskolos kapitalui grąžinimas bus nulinis. Taigi šios investicijos GDV, kuri lygi pradinio kapitalo (t. y. pačios paskolos) ir vėlesnių mokėjimų sumai, yra – 5,8 mln. EUR. NET darant prielaidą, kad įmonė „HelB“ būtų uždirbusi kažkiek pelno, jo tikrai nepakaktų norint grąžinti visą paskolą (žr. 162 konstatuojamąją dalį). Tokiu atveju investicijos GDV vis tiek būtų buvusi neigiama. Atsižvelgiant į tai, kad atlikus GDV analizę priimamas sprendimas i) investuoti, jeigu GDV yra didesnė už nulį, ir ii) neinvestuoti, jeigu GDV yra neigiama, Komisija daro išvadą, kad racionalus investuotojas 2011 m. sausio mėn. įmonei „HelB“ nebūtų suteikęs paskolos kapitalui.

(164) Suomija teigia, kad 2011 m. paskola kapitalui turėtų būti vertinama ne lyginant su hipotetinio naujo investuotojo suteikiama paskola, o kaip kapitalo injekcija, kurią ilgalaikis grupės savininkas atliko į visiškai jam priklausančią patronuojamąją įmonę, kad apsaugotų savo kapitalą.

(165) Iš tiesų nagrinėjant, ar aptariama paskola kapitalui atitinka rinkos sąlygas, reikėtų atsižvelgti į išankstinę savivaldybės ekonominę poziciją įmonės „HelB“ atžvilgiu, nes ji buvo akcininkė (ir kreditorė) ([36]). Tokia išankstinė pozicija gali būti nagrinėjama remiantis priešingos padėties scenarijais, pavyzdžiui, lyginant numatomą atitinkamos investicijos grąžą su tikėtina priešingos padėties scenarijaus grąža. Tokie priešingos padėties scenarijai gali būti, pavyzdžiui, įmonės pardavimas, turto pardavimas, likvidavimas, restruktūrizavimas ar privataus kapitalo pritraukimas. Jeigu pagal kurį nors iš šių alternatyvių scenarijų būtų galima tikėtis didesnio pelno arba mažesnių nuostolių nei pasirinkto scenarijaus atveju, rinkos savininkas būtų pasirinkęs tokią galimybę.

(166) Savivaldybė nepalygino 2011 m. paskolos kapitalui grąžos su grąža pagal kurį nors alternatyvų scenarijų. Be to, Suomija neteigia, kad paskola būtų užtikrinusi didžiausią grąžą savivaldybei. Taigi savivaldybė priėmė nagrinėjamą sprendimą investuoti nepatikrinusi, ar jis būtų naudingesnis už kitus galimus variantus. Kad ir kaip būtų, taip nebūtų elgęsis racionalus investuotojas, turintis išankstinę poziciją.

(167) Kadangi savivaldybė neatliko jokio palyginimo, Komisija atliko savo vertinimą. Visų pirma, Komisija pažymi, kad akcininkas, kuriam priklauso 100 % bendrovės akcijų, iš tikrųjų gali turėti kitokių interesų nei investuotojas, neturintis išankstinės pozicijos; tačiau net toks akcininkas nebūtų finansavęs savo patronuojamosios įmonės neribotą laiką, o anksčiau ar vėliau reikalautų savo investicijų grąžos.

(168) Tuo metu, kai savivaldybė suteikė 2011 m. paskolą kapitalui, įmonė „HelB“ ir jos pirmtakės mažiausiai 12 metų iš eilės nebuvo gavę jokio pelno ir nebuvo jokių realių pelningumo perspektyvų (žr. 155 konstatuojamąją dalį). Be to, nors savivaldybė anksčiau buvo investavusi mažiausiai 30,8 mln. EUR suteikdama „įsisteigimo paskolą“ ir paskolą įrangai, jos kapitalas kiekvienais metais mažėjo. Iki 2010 m. savivaldybės sukaupti kapitalo nuostoliai dėl investicijų į įmonę „HelB“ ir jos pirmtakes sudarė – 21,7 mln. EUR ([37]). Abejotina, kad kuris nors racionalus akcininkas būtų toliau finansavęs savo patronuojamąją įmonę tokiomis aplinkybėmis.

(169) Vertinant kiekybiškai, 2011 m. paskolos kapitalui grąža, kurios pagrįstai būtų tikėjęsis racionalus rinkos investuotojas, buvo – 5,8 mln. EUR (žr. 163 konstatuojamąją dalį). Tačiau tai nėra vienintelis elementas, į kurį būtų atsižvelgęs akcininkas (ypač akcininkas, kuriam priklauso 100 % bendrovės akcijų). Jis taip pat būtų vertinęs numatomą būsimą kapitalo prieaugį ir (arba) nuostolius. Šiuo atžvilgiu Komisija pažymi, kad, jeigu įmonės „HelB“ kapitalas toliau mažėtų vidutiniu greičiu, pasiektu 2005–2010 m., savivaldybė kiekvienais metais po investavimo būtų praradusi dar mažiausiai – 2,7 mln. EUR kapitalo. Iš tikrųjų savivaldybė prarado gerokai daugiau – vidutiniškai po – 4,1 mln. EUR kapitalo per metus 2011–2014 m.

([36]) Žr. 2014 m. balandžio 3 d. Teisingumo Teismo sprendimo *ING Groep NV*, C-224/12 P, ECLI:EU:C:2014:213, 29–37 punktus.

([37]) Grynasis įmonės „HKL Bussiliikenne“ turtas sumažėjo nuo 9 mln. EUR 1999 m. iki 3,6 mln. EUR 2004 m., o grynasis įmonės „HelB“ turtas sumažėjo nuo 9,7 mln. EUR 2005 m. iki – 6,6 mln. EUR 2010 m.

(170) Dabar Komisija apsvarstys alternatyvų įmonės „HelB“ pardavimo scenarijų. Tokiu atveju savivaldybė būtų patyrusi pardavimo išlaidų, kurios paprastai yra nedidelės. Ji taip pat būtų praradusi 2005 m. paskolą kapitalui. Tačiau bet kuriuo atveju ši paskola vis tiek nebūtų grąžinta ir iš tikrųjų ji niekada nebuvo grąžinta (žr. 158 konstatuojamąją dalį). Savivaldybė taip pat būtų praradusi paskolą įrangai, kurios negrąžintas likutis 2010 m. pabaigoje sudarė 13,1 mln. EUR ir iš kurios įmonė „HelB“ grąžindavo po 0,6 mln. EUR per metus. Nebuvo galima pagrįstai tikėtis, kad paskola įrangai bus visiškai grąžinta (įmonė „HelB“ iš tikrųjų grąžino tik 2,4 mln. EUR, kol savivaldybė nurašė paskolą). Nepaisant to, net ir mažai tikėtinu atveju, kad įmonė „HelB“ ir toliau būtų grąžinusi šią paskolą, bet kurias susijusias pajamas daugiau nei nusvertų galimi kapitalo nuostoliai (žr. ankstesnę konstatuojamąją dalį). Apibendrinant galima teigti, kad papildomos pardavimo scenarijaus išlaidos, palyginti su faktiniu scenarijumi, yra lygios 0.

(171) Kita vertus, pagal šį scenarijų savivaldybė būtų gavusi pajamų iš pardavimo. Komisija nežino tikslios įmonės „HelB“ vertės 2011 m. sausio mėn. Tačiau norint atlikti įvertinimą, nebūtina nustatyti tikslios pardavimo vertės. Pakanka įrodyti, kad tikėtinos pajamos iš pardavimo būtų didesnės nei bazinio lygio scenarijaus grąža, tai yra – 5,8 mln. EUR (žr. 163 konstatuojamąją dalį).

(172) 2015 m. rugsėjo mėn. savivaldybės pasamdytas ekspertas – įmonė „Inspira Oy“ – nustatė, kad įmonės „HelB“ vertė sudarė nuo 11,6 mln. iki 25,6 mln. EUR (priklausomai nuo pasirinkto vertinimo metodo). 2015 m. gruodžio mėn. savivaldybė pardavė įmonę „HelB“ už 24,2 mln. EUR. Komisija pažymi, kad įmonės „HelB“ grynasis turtas, atspindintis įmonės vertę, 2014 m. gruodžio mėn. buvo 16,3 mln. EUR mažesnis nei 2010 m. gruodžio mėn. Taip pat pablogėjo įmonės „HelB“ finansinės perspektyvos, nes įmonė pranešė 2014 m. patyrusi – 7 mln. EUR nuostolį (didesnį nei ankstesniais metais), o 2010 m. – –3,3 mln. EUR nuostolį (mažesnį nei prieš metus). Atsižvelgiant į tai, galima daryti prielaidą, kad suteikiant 2011 m. paskolą kapitalui įmonės „HelB“ vertė buvo didesnė nei tada, kai įmonė buvo parduota. Kad ir kaip būtų, nėra jokių pagrįstų abejonių, kad savivaldybė galėjo tikėtis gauti bent šiek tiek pajamų iš įmonės „HelB“ pardavimo 2011 m. sausio mėn. To pakanka išvadai, kad numatoma grąža pagal pardavimo scenarijų buvo didesnė nei pagal faktinį paskolos suteikimo scenarijų. Taigi 2011 m. paskola kapitalui nebuvo suderinama su rinka, net ir atsižvelgiant į išankstinę savivaldybės ekonominę poziciją.

(173) Nepažeidžiant ankstesnėje konstatuojamojoje dalyje padarytos išvados, net jeigu 2011 m. paskola kapitalui būtų buvusi geriausia išeitis savivaldybei (*quod non*), ji vis tiek nebūtų suderinama su rinka, nes nebuvo suteikta rinkos sąlygomis. Taip yra todėl, kad pagal 2008 m. Orientacinių normų komunikatą ([38]), kuris įsigaliojo 2008 m. liepos 1 d. ir todėl yra taikomas 2011 m. paskolai kapitalui, pakaitinė rinkos palūkanų norma, taikoma standartinei paskolai, suteiktai 2011 m. sausio mėn. sunkumus patiriančiai įmonei (CCC ir mažesnis reitingas), kokia buvo įmonė „HelB“, be įkaito, sudarė 11,49 % (1,49 % bazinė norma, pridėjus 1 000 bazinių punktų maržą). Taigi ji buvo gerokai didesnė už faktiškai taikytą 6 % palūkanų normą. Iš tikrųjų pakaitinė norma turėtų būti dar didesnė, kad būtų atsižvelgta į papildomą riziką, susijusią su paskolos kapitalui kvazinuosavo kapitalo pobūdžiu.

(174) Suomija pateikė eksperto parengtą tyrimą, kuriame buvo įvertintas įmonei „HelB“ suteiktų subordinuotųjų paskolų suderinamumas su rinka. Tyrimas skirtas 2011 ir 2012 m. paskoloms kapitalui. Ekspertas nustatė, kad šioms paskoloms taikyta 6 % dydžio palūkanų norma gali būti laikoma rinkos palūkanų norma. Tačiau Komisija pastebi, kad tyrimo data yra 2015 m. birželio 8 d., t. y. jis buvo parengtas praėjus daug laiko po to, kai savivaldybė priėmė sprendimą suteikti minėtas paskolas. Pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo jurisprudenciją, ar valstybės intervencija atitinka rinkos sąlygas, turi būti vertinama *ex ante*, atsižvelgiant į tuo metu, kai buvo priimtas sprendimas dėl šios intervencijos, turėtą informaciją ([39]). Tyrimas buvo parengtas *ex post*, todėl jis negali būti laikomas teisėtu atitikties rinkos sąlygoms įrodymu.

(175) Nepaisant to, Komisija išnagrinėjo tyrimą ir mano, kad jis negali būti laikomas rinkos atitikties įrodymu dėl toliau nurodytų priežasčių. Pirma, jame apskaičiuotas įmonės „HelB“ reitingas per trejų metų laikotarpį (2010–2012 m.) ir todėl tiksliai nenurodytas įmonės finansinis pajėgumas būtent tuo metu, kai buvo suteiktos paskolos. Antra, jame vertinamos paskolos lyginamos su subordinuotųjų rinkos paskolų imtimi. Tačiau lyginamoji grupė yra susijusi su aukštesnio reitingo skolininkus, todėl nepakankamai įvertinama rinkos palūkanų normos mediana ([40]). Bet kuriuo

([38]) Žr. 23 išnašą.

([39]) 2012 m. birželio 5 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Komisija/EDF*, C-124/10 P, ECLI:EU:C:2012:318, 83, 84, 85 ir 105 punktai; 2002 m. gegužės 16 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Prancūzija/Komisija (Stardust)*, C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294, 71 ir 72 punktai; 1998 m. balandžio 30 d. Bendrojo Teismo sprendimas *Cityflyer Express/Komisija*, T-16/96, ECLI:EU:T:1998:78, 76 punktas; 2015 m. birželio 25 d. Bendrojo Teismo sprendimas *Servizi assicurativi del commercio estero SpA (SACE) ir Sace BT SpA/Komisija*, T-305/13, ECLI:EU:T:2015:435, 183 punktas, patvirtintas 2017 m. lapkričio 23 d. Teisingumo Teismo sprendimu. C-472/15 P, ECLI:EU:C:2017:885, 108 ir 109 punktai.

([40]) Visų pirma, imtį sudaro aštuonios BB-/Ba3 (t. y. aukštesnio) reitingo paskolos ir tik dvi CCC+/Caa1 (t. y. žemesnio) reitingo paskolos, dėl kurių sumažėja lyginamosios grupės palūkanų normų mediana.

atveju įmonės „HelB“ paskolų kapitalui palūkanų norma vis tiek yra nepagrįstai mažesnė už šią per mažą palūkanų normų medianą (6,9 %). Galiausiai paskolų kapitalui palūkanų norma yra žemesnė nei obligacijų, išleistų 2011 ir 2012 m., atkarpos palūkanų normų mediana, nors obligacijų pirmumas paprastai yra didesnis nei subordinuotųjų paskolų, todėl jos yra mažiau rizikingos. Apibendrinant, be to, kad tyrimas buvo atliktas *ex post*, o jau vien to pakanka, kad jį būtų galima atmesti kaip teisėtą įrodymą, jame nėra tinkamai įvertintos rinkos sąlygas atitinkančios paskolų kapitalui palūkanų normos.

(176) Remdamasi pateiktu vertinimu, Komisija daro išvadą, kad 2011 m. paskola kapitalui įmonei „HelB“ buvo suteiktas nepagrįstas ekonominis pranašumas.

(177) 163 konstatuojamojoje dalyje Komisija padarė išvadą, kad 2011 m. sausio mėn. racionalus investuotojas nebūtų suteikęs įmonei „HelB“ paskolos kapitalui. Kitaip tariant, įmonė „HelB“ nebūtų gavusi tokios paskolos rinkoje jokiomis sąlygomis. Taip yra todėl, kad, nesvarbu, kokia yra taikoma palūkanų norma, investicijos, kurią sudaro tokios paskolos suteikimas, GDV visada būtų buvusi neigiama. Atsižvelgiant į jos sunkią finansinę būklę, nebuvo galima pagrįstai tikėtis, kad įmonė „HelB“ uždirbs pakankamai pelno tokiai paskolai grąžinti. Bendrasis Teismas nusprendė, kad tokiomis aplinkybėmis, kai skolininko finansinė padėtis yra sunki, visų pirma mažėja jo apyvarta, nuosavas kapitalas yra neigiamas ir jis negali savo lėšomis grąžinti paskolų, paskola suteikiamas ekonominis pranašumas gali būti lygus visai pasiskolintų lėšų sumai ([41]). Atsižvelgiant į tai, 2011 m. paskolos kapitalui ekonominis pranašumas yra lygus visai paskolos sumai.

9.3.3. *Išvada dėl valstybės pagalbos buvimo*

(178) Remdamasi tuo, kas išdėstyta, Komisija mano, kad 3 priemonė yra valstybės pagalba pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį. Pagalbą sudaro visa paskolos suma, tai yra 5,8 mln. EUR. Pagalbos skyrimo data yra paskolos suteikimo data, tai yra 2011 m. sausio 31 d.

9.4. **4 priemonė. 2012 m. įmonei „HelB“ suteikta paskola kapitalui**

9.4.1. *Valstybiniai ištekliai ir priskirtinumas valstybei, atrankumas, poveikis konkurencijai ir valstybių narių tarpusavio prekybai*

(179) Išvada dėl valstybės išteklių ir priskirtinumo (žr. 85 konstatuojamąją dalį), atrankumo (žr. 86 konstatuojamąją dalį), poveikio konkurencijai ir valstybių narių tarpusavio prekybai (žr. 117 konstatuojamąją dalį), padaryta dėl 1 priemonės, atitinkamai taikoma ir šiai priemonei.

9.4.2. *Ekonominio pranašumo suteikimas*

(180) Visų pirma, Suomija teigia, kad dėl to, jog 2012 m. paskola kapitalui buvo suteikta po skundo pateikimo 2011 m. spalio mėn., savivaldybės valdyba reikalavo, kad ši paskola būtų suteikta rinkos sąlygomis. Šiuo pagrindu Suomija tvirtina, kad paskola nėra pagalba. Šis teiginys nepagrįstas jokiais įrodymais ar motyvuotu pagrindimu. To nepatvirtina ir Komisijos vertinimas (žr. toliau). Todėl jis turi būti atmestas.

(181) 2012 m. paskola kapitalui buvo suteikta tokiomis pačiomis sąlygomis, kaip ir 2011 m. kapitalo paskola. Visų pirma, jai buvo taikoma 6 % palūkanų norma, ji nebuvo užtikrinta jokiu įkaitu, jos grąžinimas priklausė nuo to, ar bus gauta pakankamai pelno, ji buvo subordinuota visų kitų skolų atžvilgiu ir buvo neribotos trukmės. Suomija patvirtino, kad bendrosios 2012 m. paskolos kapitalui sąlygos buvo tokios pačios, kaip ir 2011 m. paskolos kapitalui.

(182) Prieš suteikdama įmonei „HelB“ 2012 m. paskolą kapitalui, savivaldybė neatliko jokio investicijų vertinimo ar jokio kito lygiaverčio numatomo finansinio investicijos rezultato įvertinimo.

(183) 2012 m. paskola kapitalui buvo suteikta nedalyvaujant privatiems veiklos vykdytojams, todėl jos atitiktis rinkos sąlygoms negali būti tiesiogiai įvertinta. Suomija nepateikė jokių panašių rinkos sandorių (žr. 149–150 konstatuojamąsias dalis), o Komisija nerado tinkamų rinkos lyginamųjų standartų. Todėl, kaip ir 2011 m. paskolos kapitalui atveju, Komisija turi pasitelkti kitą vertinimo metodą, t. y. GDV analizę.

([41]) 2018 m. vasario 1 d. Sprendimas *Larko Geniki Metalleftiki kai Metallourgiki AE/Komisija*, T-423/14, ECLI:EU:T:2018:57, 193 punktas ir jame nurodyta teismo praktika.

(184) Finansinė įmonės „HelB“ padėtis suteikiant 2012 m. paskolą kapitalui buvo dar blogesnė nei tada, kai įmonė gavo 2011 m. paskolą kapitalui. 2011 m. pabaigoje įmonė „HelB“ pranešė patyrusi – 6,1 mln. EUR nuostolį (padidėjo, palyginti su – 3,3 mln. EUR nuostoliu 2010 m.) ir turėjusi neigiamą nuosavą kapitalą, kuris sudarė – 12,7 mln. EUR (padidėjo, palyginti su – 6,6 mln. EUR 2010 m.). Bendrovė buvo laikoma sunkumus patiriančia įmone pagal 2004 m. Sanavimo ir restruktūrizavimo gaires. Analogiškai 2012 m. gegužės mėn. įmonės „HelB“ finansinės perspektyvos buvo dar blogesnės nei 2011 m. sausio mėn., kai buvo suteikta ankstesnė paskola kapitalui. Taip yra todėl, kad jos sukaupti nuostoliai dar labiau padidėjo dėl 2011 m. patirtų nuostolių, o tai buvo 13 metais iš eilės, kai įmonė „HelB“ ar jos pirmtakės patyrė nuostolių.

(185) Kadangi įmonės „HelB“ finansinė padėtis ir finansinės perspektyvos toliau blogėjo, 161 konstatuojamojoje dalyje padaryta išvada dėl 2011 m. paskolos kapitalui *a fortiori* taikoma ir 2012 m. paskolai kapitalui. Tai yra racionalus normalaus rizikos profilio investuotojas nebūtų tikėjęsis, kad įmonė „HelB“ uždirbs pelno ir todėl jam bus grąžinama 2012 m. paskola kapitalui. Tą patvirtino vėlesni įvykiai, nes įmonė „HelB“ niekada negrąžino 2012 m. paskolos kapitalui, o savivaldybė galų gale ją pertvarkė į nuosavą kapitalą, o tai, atsižvelgiant į tai, kad įmonė „HelB“ nutraukė veiklą, faktiškai reiškė paskolos nurašymą.

(186) Be to, 2012 m. gegužės mėn. savivaldybė vis dar nebuvo gavusi jokių mokėjimų už 2005 m. paskolą kapitalui ir taip pat nebuvo gavusi jokių mokėjimų už 2011 m. paskolą kapitalui. Šių paskolų neapmokėta suma 2011 m. pabaigoje (su sukauptomis palūkanomis) sudarė 28,4 mln. EUR (t. y. 6,8 mln. EUR daugiau nei 2010 m. pabaigoje). Taigi, norėdama grąžinti 2012 m. paskolą kapitalui, įmonė „HelB“ būtų turėjusi uždirbti bent 37,3 mln. EUR pelno, kad visų pirma padengtų kapitalo deficitą ([42]) (– 0,9 mln. EUR 2011 m. pabaigoje), tada grąžinti 2005 ir 2011 m. paskolas kapitalui (28,4 mln. EUR su sukauptomis palūkanomis 2011 m. pabaigoje) proporcingai kartu su 8 mln. EUR dydžio 2012 m. paskola kapitalui. Taigi būsimas pelnas, reikalingas 2012 m. paskolai kapitalui grąžinti, buvo 9,3 mln. EUR didesnis nei 2011 m. paskolos kapitalui atveju (žr. 162 konstatuojamąją dalį).

(187) Atsižvelgiant į tai, kad numatomas 2012 m. paskolos kapitalui grąžinimas buvo lygus nuliui, šios investicijos GDV, kuri lygi pradinio kapitalo (t. y. pačios paskolos) ir vėlesnių mokėjimų sumai, yra – 8 mln. EUR. NET jeigu įmonė „HelB“ būtų uždirbusi kažkiek pelno, jo tikrai nepakaktų norint grąžinti visą paskolą (žr. 186 konstatuojamąją dalį). Tokiu atveju investicijos GDV vis tiek būtų buvusi neigiama. Šiuo pagrindu, atsižvelgiant į sprendimų priėmimo taisyklę atlikus GDV analizę (žr. 163 konstatuojamąją dalį), Komisija daro išvadą, kad racionalus investuotojas 2012 m. gegužės mėn. įmonei „HelB“ nebūtų suteikęs paskolos kapitalui.

(188) Dėl Suomijos argumento, kad 2012 m. paskola kapitalui buvo pagrįsta akcininkų finansavimo priemonė, taikoma siekiant užtikrinti visiškai priklausomos patronuojamosios įmonės likvidumą, 165–172 konstatuojamosiose dalyse pateiktas 2011 m. paskolos kapitalui vertinimas taikomas *mutatis mutandis* 2012 m. paskolai kapitalui, kaip paaiškinta toliau.

(189) Tuo metu, kai savivaldybė suteikė 2012 m. paskolą kapitalui, įmonė „HelB“ ir jos pirmtakės mažiausiai 13 metų iš eilės nebuvo gavę jokio pelno ir nebuvo jokių realių pelningumo perspektyvų (žr. 184 konstatuojamąją dalį). Be to, nors savivaldybė anksčiau buvo investavusi mažiausiai 36,6 mln. EUR suteikdama „įsisteigimo paskolą“, paskolą įrangai ir 2011 m. paskolą kapitalui, jos kapitalas nuolat mažėjo. Iki 2011 m. savivaldybės sukaupti kapitalo nuostoliai dėl investicijų į įmonę „HelB“ ir jos pirmtakes sudarė – 27,8 mln. EUR ([43]). Abejotina, kad kuris nors apdairus akcininkas būtų toliau finansavęs savo patronuojamąją įmonę tokiomis aplinkybėmis.

(190) Vertinant kiekybiškai, 2012 m. paskolos kapitalui grąža, kurios pagrįstai būtų tikėjęsis racionalus rinkos investuotojas, buvo – 8 mln. EUR (žr. 187 konstatuojamąją dalį). Tačiau tai nėra vienintelis elementas, į kurį būtų atsižvelgęs akcininkas (ypač akcininkas, kuriam priklauso 100 % bendrovės akcijų). Jis taip pat būtų vertinęs numatomą būsimą kapitalo prieaugį ir (arba) nuostolius. Šiuo atžvilgiu Komisija pažymi, kad, jeigu įmonės „HelB“ kapitalas toliau mažėtų vidutiniu greičiu, pasiektu 2005–2011 m., savivaldybė kiekvienais metais po investavimo būtų praradusi dar mažiausiai – 3,2 mln. EUR kapitalo. Iš tikrųjų savivaldybė prarado dar daugiau – vidutiniškai po – 3,4 mln. EUR kapitalo per metus 2012–2014 m.

(191) Kaip ir 2011 m. paskolos kapitalui atveju, dabar Komisija apsvarstys alternatyvų įmonės „HelB“ pardavimo scenarijų. Tokiu atveju savivaldybė būtų patyrusi pardavimo išlaidų, kurios paprastai yra nedidelės. Ji taip pat būtų praradusi 2005 ir 2011 m. paskolas kapitalui. Tačiau bet kuriuo atveju šios paskolos vis tiek nebūtų grąžintos ir iš tikrųjų jos niekada nebuvo grąžintos (žr. 158 ir 161 konstatuojamąsias dalis). Savivaldybė taip pat būtų praradusi paskolą įrangai, kurios negrąžintas likutis 2011 m. pabaigoje sudarė 12,5 mln. EUR ir iš kurios įmonė „HelB“ grąžindavo po

([42]) Sukauptų nuostolių ir paskolų kapitalui suma.

([43]) Grynasis įmonės „HKL Bussiliikenne“ turtas sumažėjo nuo 9 mln. EUR 1999 m. iki 3,6 mln. EUR 2004 m., o grynasis įmonės „HelB“ turtas sumažėjo nuo 9,7 mln. EUR 2005 m. iki – 12,7 mln. EUR 2011 m.

0,6 mln. EUR per metus. Nebuvo galima pagrįstai tikėtis, kad paskola įrangai bus visiškai grąžinta (įmonė „HelB“ iš tikrųjų grąžino tik 1,8 mln. EUR, kol savivaldybė nurašė paskolą). Nepaisant to, net ir mažai tikėtinu atveju, kad įmonė „HelB“ ir toliau būtų grąžinusi šią paskolą, bet kurias susijusias pajamas daugiau nei nusvertų galimi kapitalo nuostoliai (žr. ankstesnę konstatuojamąją dalį). Apibendrinant galima teigti, kad papildomos pardavimo scenarijaus išlaidos, palyginti su faktiniu scenarijumi, yra lygios 0.

(192) Kita vertus, pagal šį scenarijų savivaldybė būtų gavusi pajamų iš pardavimo. Komisija nežino tikslios įmonės „HelB“ vertės 2012 m. gegužės mėn. Tačiau norint atlikti įvertinimą, nebūtina nustatyti tikslios pardavimo vertės. Pakanka įrodyti, kad tikėtinos pajamos iš pardavimo būtų didesnės nei bazinio lygio scenarijaus grąža, tai yra – 8 mln. EUR (žr. 187 konstatuojamąją dalį).

(193) Kaip nurodyta 172 konstatuojamojoje dalyje, 2015 m. rugsėjo mėn. buvo nustatyta, kad įmonės „HelB“ vertė sudaro nuo 11,6 mln. EUR iki 25,6 mln. EUR, o 2015 m. gruodžio mėn. savivaldybė pardavė įmonę „HelB“ už 24,2 mln. EUR. Komisija pažymi, kad įmonės „HelB“ grynasis turtas, atspindintis įmonės vertę, 2014 m. gruodžio mėn. buvo 10,2 mln. EUR mažesnis nei 2011 m. gruodžio mėn. Taip pat pablogėjo įmonės „HelB“ finansinės perspektyvos, nes įmonė pranešė 2014 m. patyrusi – 7 mln. EUR nuostolį (7,1 mln. EUR didesnį nei ankstesniais metais), o 2010 m. – –6,1 mln. EUR nuostolį (3,3 mln. EUR didesnį nei prieš metus). Atsižvelgiant į tai, galima daryti prielaidą, kad suteikiant 2012 m. paskolą kapitalui įmonės „HelB“ vertė buvo didesnė nei tada, kai įmonė buvo parduota. Kad ir kaip būtų, nėra jokių pagrįstų abejonių, kad savivaldybė galėjo tikėtis gauti bent šiek tiek pajamų iš įmonės „HelB“ pardavimo 2012 m. gegužės mėn. To pakanka išvadai, kad numatoma grąža pagal pardavimo scenarijų buvo didesnė nei pagal faktinį paskolos suteikimo scenarijų. Taigi 2012 m. paskola kapitalui nebuvo suderinama su rinka, net ir atsižvelgiant į išankstinę savivaldybės ekonominę poziciją.

(194) Nepažeidžiant ankstesnėje konstatuojamojoje dalyje padarytos išvados, net jeigu 2012 m. paskola kapitalui būtų buvusi geriausia išeitis savivaldybei (*quod non*), ji vis tiek nebūtų suderinama su rinka, nes nebuvo suteikta rinkos sąlygomis. Taip yra todėl, kad pagal 2008 m. Orientacinių normų komunikatą ([44]), kuris įsigaliojo 2008 m. liepos 1 d. ir todėl yra taikomas 2012 m. paskolai kapitalui, pakaitinė rinkos palūkanų norma, taikoma standartinei paskolai, suteiktai 2012 m. gegužės mėn. sunkumus patiriančiai įmonei (CCC ir mažesnis reitingas), kokia buvo įmonė „HelB“, be įkaito, sudarė 11,67 % (1,67 % bazinė norma, pridėjus 1 000 bazinių punktų maržą). Taigi ji buvo gerokai didesnė už faktiškai taikytą 6 % palūkanų normą. Iš tikrųjų pakaitinė norma turėtų būti dar didesnė, kad būtų atsižvelgta į papildomą riziką, susijusią su paskolos kapitalui kvazinuosavo kapitalo pobūdžiu.

(195) Kaip įvertinta 174–175 konstatuojamosiose dalyse, Suomijos pateiktas tyrimas dėl 2011 ir 2012 m. paskolų kapitalui negali būti laikomas teisėtais jų atitikties rinkai įrodymais.

(196) Remdamasi tuo, kas nurodyta pirmiau, Komisija daro išvadą, kad 2012 m. paskola kapitalui įmonei „HelB“ buvo suteiktas nepagrįstas ekonominis pranašumas. Pagalba yra lygi visai paskolos sumai dėl tų pačių priežasčių, kurios paaiškintos 177 konstatuojamojoje dalyje.

9.4.3. *Išvada dėl valstybės pagalbos buvimo*

(197) Remdamasi tuo, kas išdėstyta, Komisija mano, kad 4 priemonė yra valstybės pagalba pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį. Pagalbą sudaro visa paskolos suma, tai yra 8 mln. EUR. Pagalbos skyrimo data yra paskolos suteikimo data, tai yra 2012 m. gegužės 23 d.

9.5. **Bendra išvada dėl pagalbos buvimo**

(198) Atsižvelgdama į 78–197 konstatuojamosiose dalyse pateiktą vertinimą, Komisija daro išvadą, kad 1, 2, 3, 4 priemonės (paskolos įrangai ir kapitalui) yra valstybės pagalba pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį, kuri iš viso sudaro 54 231 850 EUR.

10. **PAGALBOS SUDERINAMUMAS**

(199) Tiek, kiek 1, 2, 3 ir 4 priemonės yra valstybės pagalba pagal Sutarties 107 straipsnio 1 dalį, Komisija turi vertinti, ar ta pagalba gali būti laikoma suderinama su vidaus rinka.

([44]) Žr. 23 išnašą.

(200) Pagal teismų praktiką, valstybė narė turi remtis galimais suderinamumo pagrindais ir įrodyti, kad tokio suderinamumo sąlygos yra tenkinamos ([45]). Tačiau Suomija mano, kad nagrinėjamos priemonės nėra valstybės pagalba, todėl ji nenurodė jokių suderinamumo pagrindų.

(201) Nepaisant to, Komisija vertino pagalbos suderinamumą.

(202) Kadangi įmonė „HelB“ ir jos pirmtakės veikia viešojo keleivinio transporto srityje, Komisija pirmiausia išnagrinėjo, ar šioje byloje buvo galima taikyti Reglamentą (EEB) Nr. 1191/69 ir Reglamentą (EB) Nr. 1370/2007 ([46]). Reglamente (EEB) Nr. 1191/69 buvo nustatytos taisyklės, taikomos viešųjų paslaugų įsipareigojimams kelių transporto srityje iki įsigaliojant Reglamentui (EB) Nr. 1370/2007 dėl keleivinio geležinkelių ir kelių transporto viešųjų paslaugų. Reglamente (EB) Nr. 1370/2007 nustatytos sąlygos, pagal kurias keleivinio transporto viešųjų paslaugų sutartyse ir koncesijose numatytos kompensacijos išmokos yra laikomos suderinamomis su vidaus rinka ir joms netaikomas reikalavimas iš anksto pranešti apie valstybės pagalbą. Komisija pažymi, kad 2002 m. paskola įrangai ir 2005, 2011 ir 2012 m. paskolos kapitalui yra skolų finansavimo priemonės, kurios buvo suteiktos įmonei „HelB“, ir jokiu būdu nėra kompensacija už viešųjų paslaugų įsipareigojimų vykdymą. Todėl tokie reglamentai nėra taikomi vertinamoms priemonėms.

(203) Tada Komisija įvertino, ar suderinamumą galima vertinti SESV 93 straipsnio pagrindu. SESV 93 straipsnyje pateikiamos valstybės pagalbos suderinamumo transporto koordinavimo srityje ir viešųjų paslaugų įsipareigojimų transporto srityje taisyklės ir tai yra *lex specialis* taikant SESV 106 straipsnio 2 dalį ir 107 straipsnio 3 dalį. Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad pagal šį straipsnį „pagalba transportui yra suderinama su vidaus rinka tik gerai apibrėžtais atvejais ir jeigu nekenkia bendriems [Sąjungos] interesams“ ([47]).

(204) Komisija pažymi, kad pagalba gali būti suderinama tada, jeigu ji skirta transporto koordinavimo reikmėms. Kad konkreti pagalbos priemonė galėtų būti laikoma skirta transporto koordinavimo reikmėms, ji turi būti būtina ir proporcinga nustatytam tikslui pasiekti. Pagal nuolatinę sprendimų priėmimo praktiką Komisija laikosi nuomonės, kad transporto koordinavimo pagalba yra suderinama su vidaus rinka pagal 93 straipsnį, jeigu tenkinamos visos šios sąlygos: i) pagalba padedama siekti bendrą interesą atitinkančio tikslo; ii) pagalba yra būtina ir turi skatinamąjį poveikį; iii) pagalba yra proporcinga; iv) pagalba arba veikla, kuriai skirta pagalba, prieinama visiems naudotojams be diskriminacijos. Taigi visų pirma pagalba turi būti būtina siekiant bendrą interesą atitinkančio tikslo ir ji turi turėti skatinamąjį poveikį, t. y. pagalba turi būti taip keičiamas jos gavėjo elgesys, kad jis užsiimtų papildoma veikla, kurios nevykdytų be pagalbos arba kurią vykdytų ribotai arba kitaip, ir nebūtų pasiektas bendrą interesą atitinkantis tikslas. Komisija mano, kad 2002 m. paskola įrangai ir 2005, 2011 ir 2012 m. paskolos kapitalui neturėjo jokio skatinamojo poveikio, nes šios priemonės nepakeitė įmonės „HelB“ (nei jos pirmtakių) elgesio taip, kad ji imtųsi papildomos veiklos, kurios ji nebūtų vykdžiusi be pagalbos. Atsižvelgiant į tai, kad turi būti vykdomos visos pirmiau nurodytos sąlygos, to pakanka norint padaryti išvadą, kad vertinamos priemonės negali būti pripažintos suderinamomis pagal SESV 93 straipsnį.

(205) Komisija taip pat vertino, ar SESV 107 straipsnio 2 ir 3 dalyse numatytos išimtys galėtų būti taikomos vertinant pagalbos suderinamumą. Komisija mano, kad SESV 107 straipsnio 2 dalyje numatytos išimtys (pagalba individualiems vartotojams, pagalba gaivalinių nelaimių ar ypatingų įvykių padarytai žalai atlyginti, pagalba, teikiama tam tikrų regionų, patyrusių žalą dėl Vokietijos padalijimo, ekonomikai) aiškiai nėra taikomos. Tokia pati išvada darytina ir dėl SESV 107 straipsnio 3 dalies d ir e punktuose numatytų išimčių (pagalba kultūros ir paveldo išsaugojimui skatinti ir pagalba, nurodyta Tarybos sprendimu). Analogiškai netaikoma išimtis, susijusi su tam tikrų regionų ar tam tikrų sektorių plėtra, nustatyta SESV 107 straipsnio 3 dalies a punkte.

([45]) 1993 m. balandžio 28 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Italija/Komisija*, C-364/90, ECLI:EU:C:1993:157, 20 punktas.

([46]) 1969 m. birželio 26 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 1191/69 dėl valstybių narių veiksmų, susijusių įsipareigojimais, neatskiriamais nuo viešosios paslaugos geležinkelio, kelių ir vidaus vandenų transporto srityje sąvokos (OL L 156, 1969 6 28, p. 1). 2007 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1370/2007 dėl keleivinio geležinkelių ir kelių transporto viešųjų paslaugų ir panaikinantis Tarybos reglamentus (EEB) Nr. 1191/69 ir (EEB) Nr. 1107/70 (OL L 315, 2007 12 3, p. 1).

([47]) Žr. 1978 m. spalio 12 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija/Belgija*, 156/77, ECLI:EU:C:1978:180, 10 punktą.

(206) Komisija taip pat vertino, ar kuri nors iš nagrinėjamų priemonių galėtų būti suderinama remiantis SESV 107 straipsnio 3 dalies b punktu pagal krizės taisykles, nustatytas laikinojoje valstybės pagalbos priemonių sistemoje siekiant padidinti galimybes gauti finansavimą dabartinės finansų ir ekonomikos krizės sąlygomis ([48]). Visų pirma, Komisija pažymi, kad neatrodo, jog vertinama pagalba buvo suteikta siekiant padidinti galimybes gauti finansavimą finansų ir ekonomikos krizės sąlygomis. Suomija neginčija, kad įmonė „HelB“ negalėjo pritraukti finansavimo dėl finansų ir ekonomikos krizės padarinių. Bet kuriuo atveju laikinoji sistema buvo taikoma nuo 2008 m. gruodžio 17 d. iki 2011 m. gruodžio 31 d. Ji buvo taikoma *de minimis* pagalbai ir pagalbai, teikiamai garantijų ir subsidijuojamų palūkanų normų, pagalbos ekologiškų produktų gamybai ir rizikos kapitalo priemonėms forma. Vertinant paskolas, laikinosios sistemos taikymo laikotarpiu buvo suteikta tik 2011 m. paskola kapitalui. Tačiau nuo 2011 m. sausio 1 d. subsidijuojamos paskolos sunkumų patiriančioms įmonėms nebebuvo įtrauktos į laikinosios sistemos taikymo sritį. Tuo metu, kai įmonė „HelB“ gavo 2011 m. paskolą kapitalui, ji buvo laikoma sunkumus patiriančia įmone (žr. 153 konstatuojamąją dalį). Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta pirmiau, Komisija mano, kad laikinoji sistema netaikoma vertinamai pagalbai.

(207) SESV 107 straipsnio 3 dalies c punkte numatyta, kad valstybės pagalba gali būti suteikta, jei ji skirta tam tikros ekonominės veiklos rūšių arba tam tikrų ekonomikos sričių plėtrai skatinti, jei ji netrikdo prekybos sąlygų taip, kad prieštarautų bendrajam interesui. Taikydama šį punktą, Komisija 1999 m. Sanavimo ir restruktūrizavimo gairėse ([49]) ir 2004 m. Sanavimo ir restruktūrizavimo gairėse ([50]) (taikomose vertinamoms priemonėms) nustatė kriterijus, kuriais vadovausis vertindama sanavimo ir restruktūrizavimo pagalbą. Taigi, norint įvertinti suderinamumą su vidaus rinka, reikia išnagrinėti, ar laikomasi šiose gairėse nustatytų sąlygų. Atsižvelgdama į įmonių „HKL Bussiliikenne“, STA ir „HelB“ finansinę padėtį ir aptariamų priemonių (skirtų užtikrinti pagalbos gavėjo ekonominį gyvybingumą) pobūdį, Komisija mano, kad suteiktą pagalbą tikslinga įvertinti remiantis atitinkamomis Sanavimo ir restruktūrizavimo gairėmis.

(208) Remiantis tiek 1999 m., tiek 2004 m. Sanavimo ir restruktūrizavimo gairėmis, tik sunkumų patiriančios įmonės gali gauti sanavimo ir restruktūrizavimo pagalbą. Kaip nustatyta 105 konstatuojamojoje dalyje, atsižvelgiant į 2002 m. paskolą įrangai, suteikiant pagalbą įmonė „HKL Bussiliikenne“ nebuvo sunkumų patirianti įmonė pagal 1999 m. Sanavimo ir restruktūrizavimo gaires. Analogiškai ir įmonė „HelB“ nebuvo sunkumų patirianti įmonė pagal 2004 m. Sanavimo ir restruktūrizavimo gaires, kai buvo suteikta 2005 m. paskola kapitalui, nes ji buvo ką tik įsteigta ir iki 2005 m. neturėjo jokių finansinių duomenų. Be to, pagal 2004 m. Sanavimo ir restruktūrizavimo gairių 12 punktą, sukurta nauja įmonė neturi teisės gauti sanavimo ir restruktūrizavimo pagalbos net jeigu jų pradinė finansinė padėtis yra nesaugi. Pavyzdžiui, taip atsitinka, kai nauja įmonė įsteigiama likvidavus ankstesnę arba ji tiesiog perima likviduotos įmonės turtą. Apskritai įmonė laikoma nauja trejus pirmuosius veiklos metus konkrečioje srityje. Tik pasibaigus tam laikotarpiui, jai gali būti suteikta sanavimo arba restruktūrizavimo pagalba, jei: a) ji laikoma sunkumų patiriančia įmone pagal Sanavimo ir restruktūrizavimo gaires ir b) nepriklauso didesnei verslo grupei, išskyrus tam tikras sąlygas, nustatytas Sanavimo ir restruktūrizavimo gairėse. Todėl įmonė „HelB“ negalėjo gauti sanavimo ir restruktūrizavimo pagalbos 2005–2007 m., t. y. per pirmuosius trejus įmonės „HelB“ veiklos metus. Dėl 2011 ir 2012 m. paskolų kapitalui įmonė „HelB“ buvo laikoma sunkumų patiriančia įmone pagal 2004 m. Sanavimo ir restruktūrizavimo gairių 10 punktą bent jau nuo 2009 m. (žr. 153 konstatuojamąją dalį) ir tuo laikotarpiu galėjo gauti sanavimo arba restruktūrizavimo pagalbą.

(209) Tačiau Komisija pažymi, kad nė viena vertinama priemonė neatitinka sanavimo pagalbos sąlygų, nustatytų 1999 ir 2004 m. Sanavimo ir restruktūrizavimo gairių 3.1 skirsnyje. Išskyrus 2002 m. paskolą įrangai, nagrinėjamos priemonės nebuvo likvidumo palaikymas paskolų garantijų ar paskolų forma. Pažymėtina, kad paskolos kapitalui buvo ne standartinės banko paskolos, o kvazinuosavo kapitalo priemonės. Be to, visos

([48]) Komisijos komunikatas – Bendrijos laikinoji valstybės pagalbos priemonių sistema siekiant padidinti galimybes gauti finansavimą dabartinės finansų ir ekonomikos krizės sąlygomis (OL C 16, 2009 1 22, p. 1) su pakeitimais, padarytais 2009 m. vasario 25 d. (OL C 83, 2009 4 7, p. 1), 2009 m. spalio 28 d. (OL C 261, 2009 10 31, p. 2) ir 2009 m. gruodžio 8 d. (OL C 303, 2009 12 15, p. 6). Laikinoji sistema, kuri iš pradžių buvo taikoma iki 2010 m. pabaigos, vėliau buvo pratęsta ir baigė galioti 2011 m. gruodžio 31 d. (OL C 6, 2011 1 11, p. 5).

([49]) Žr. 12 išnašą.

([50]) Žr. 9 išnašą.

vertinamos priemonės nepasibaigė per ne daugiau kaip per šešis mėnesius nuo pirmosios įmokos išmokėjimo įmonei ir jos nebuvo suteiktos rimtų socialinių sunkumų pagrindu. Galiausiai Suomija kartu neįsipareigojo pateikti Komisijai restruktūrizavimo ar likvidavimo plano, kaip numatyta 2004 m. Sanavimo ir restruktūrizavimo gairių 25 punkto c papunktyje ir 1999 m. Sanavimo ir restruktūrizavimo gairių 23 punkto d papunktyje.

(210) Komisija pažymi, kad Suomija nepranešė Komisijai, kad kuri nors iš nagrinėjamų priemonių yra restruktūrizavimo pagalba, kaip nustatyta 1999 ir 2004 m. Sanavimo ir restruktūrizavimo gairių 3.2 skirsnyje. Pagal 1999 ir 2004 m. Sanavimo ir restruktūrizavimo gaires restruktūrizavimo pagalba turi būti teikiama, tik jeigu bus įgyvendintas restruktūrizavimo planas, o šį visais individualios pagalbos teikimo atvejais turi patvirtinti Komisija. Suomija nepateikė jokio restruktūrizavimo plano. Ji taip pat neįrodė, kad buvo įvykdyta kuri nors būtina tokios pagalbos suderinamumo sąlyga (ilgalaikio gyvybingumo atkūrimas, kompensuojamosios priemonės, nuosavas įnašas ir pan.). Todėl Komisija daro išvadą, kad pagalba neatitinka 1999 ir 2004 m. Sanavimo ir restruktūrizavimo gairių sąlygų dėl suderinamumo.

Išvada dėl pagalbos suderinamumo

(211) Todėl Komisija daro išvadą, kad 198 konstatuojamojoje dalyje nustatyta valstybės pagalba nėra suderinama su vidaus rinka.

11. **EKONOMINIS TĘSTINUMAS**

(212) Vadovaujantis Sutartimi ir nusistovėjusia teismų praktika, Komisija yra kompetentinga nuspręsti, kad atitinkama valstybė narė turi nutraukti arba pakeisti pagalbą, jeigu yra nustatoma, kad ji nesuderinama su vidaus rinka ([51]). Be to, Teisingumo Teismas nuosekliai laikėsi nuomonės, kad valstybės narės prievolė nutraukti pagalbą, kurią Komisija laiko nesuderinama su vidaus rinka, nustatyta siekiant atkurti anksčiau buvusią padėtį.

(213) Šiuo atžvilgiu Teisingumo Teismas yra nustatęs, kad šis tikslas pasiekiamas, kai gavėjas grąžina suteiktos neteisėtos pagalbos lėšas, taip prarasdamas savo konkurentų atžvilgiu rinkoje turėtą pranašumą, ir atkuriama iki pagalbos suteikimo buvusi padėtis ([52]).

(214) Be to, remiantis teismų praktika ([53]), įpareigojimas sugrąžinti lėšas gali būti išplėstas ir taikomas naujai įmonei, kuriai pagalbą gavusi įmonė perdavė arba pardavė savo turto dalį, jei iš perdavimo ar pardavimo struktūros galima daryti išvadą, kad tarp abiejų įmonių yra ekonominis tęstinumas.

(215) Kaip nurodyta 45–49 konstatuojamosiose dalyse, pradėjus oficialią procedūrą, įmonės „HelB“ verslas buvo parduotas privačiam autobusų operatoriui – įmonei „Viikin Linja Oy“ (įmonių grupės KAG dalis), kuris vėliau pakeitė pavadinimą į „Helsingin Bussiliikenne“ ir tokiu būdu tapo naująja įmone „HelB“.

(216) Todėl norėdama išsiaiškinti, iš kurios bendrovės susigrąžinti įmonei „HelB“ suteiktą nesuderinamą pagalbą, Komisija turi įvertinti, ar yra ekonominis tęstinumas tarp senosios įmonės „HelB“ (dabar „Helsingin kaupungin Linja-autotoiminta Oy“) ir naujosios įmonės „HelB“ (įmonių grupės KAG dalis). Jeigu bus nustatyta, kad ekonominis tęstinumas tarp dviejų bendrovių yra, pagalba, kuri nebuvo susigrąžinta iš senosios įmonės „HelB“, turi būti susigrąžinta iš naujosios įmonės „HelB“ (įmonių grupės KAG dalies).

([51]) Žr. 1973 m. liepos 12 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija/Vokietija*, C-70/72, ECLI:EU:C:1973:87, 13 punktą.
([52]) Žr. 1999 m. birželio 17 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Belgija/Komisija*, C-75/97, ECLI:EU:C:1999:311, 64 ir 65 punktus.
([53]) 2012 m. kovo 28 d. Bendrojo Teismo sprendimas *Ryanair/Komisija*, T-123/09, ECLI:EU:T:2012:164, 155 punktas.

(217) Pagal teismų praktiką byloje *Multimedia* ([54]) ir Komisijos praktiką ([55]) ekonominis tęstinumas tarp pagalbos gavėjo ir įmonės, kuriai buvo perduotas jo turtas, vertinamas remiantis tam tikrais rodikliais. Gali būti atsižvelgiama į šiuos veiksnius: i) perdavimo dalyką (turtą ir įsipareigojimus, darbuotojų išlaikymą, turto grupę); ii) sandorio kainą; iii) įsigyjančios įmonės ir pradinės įmonės akcininkų arba savininkų tapatybę; iv) pardavimo momentą (pradėjus išankstinį vertinimą, pradėjus oficialią tyrimo procedūrą ar priėmus galutinį sprendimą); v) ekonominę operacijos logiką ([56]).

(218) Taigi, atsižvelgdama į senosios įmonės „HelB“ verslo pardavimą naujajai įmonei „HelB“, Komisija, remdamasi pirmiau išvardytais kriterijais, išanalizuos, ar yra ekonominis tęstinumas tarp senosios įmonės „HelB“ (dabar „Helsingin kaupungin Linja-autotoiminta Oy“) ir naujosios įmonės „HelB“ (įmonių grupės KAG dalis), kuri įsigijo senosios įmonės „HelB“ verslą.

11.1. **Sandorio mastas**

(219) Komisija primena, kad, siekiant išvengti ekonominio tęstinumo, turtas ir kitos perduoto verslo sudėtinės dalys turi sudaryti tik dalį buvusiosios įmonės arba jos veiklos. Kuo didesnė pirminio verslo dalis perleidžiama naujam subjektui, tuo didesnė tikimybė, kad su šiuo turtu susijusiai ekonominei veiklai toliau naudojama nesuderinama pagalba ([57]).

(220) Nors Suomija teigia, kad sandoris buvo „turto sandoris“, iš tikrųjų sandorio sąlygos rodo, kad įmonės „HelB“ verslas buvo parduotas kaip tęstinis verslas. Kaip nurodyta 47–48 konstatuojamosiose dalyse, į sandorį buvo įtrauktas visas turtas, reikalingas veiklai vykdyti (įskaitant negrąžintą paskolą įsigytam naujam įmonės „HelB“ autobusų parkui), visi 918 darbuotojų ([58]), prekės ženklas „Helsingin Bussiliikenne Oy“ ir visos sutartys bei susiję įsipareigojimai (įskaitant sutartis dėl transporto paslaugų ir autobusų parko patalpų subnuomos, tačiau išskyrus 2002 m. paskolą įrangai ir 2005, 2011 ir 2012 m. paskolas kapitalui).

(221) Be to, 2015 m. gruodžio 14 d. įmonių „HelB“ ir „Viikin Linja Oy“ pardavimo susitarimo 2.2 straipsnyje aiškiai nurodyta, kad pagal šį susitarimą įmonės „HelB“ verslas perduodamas kaip tęstinis verslas, o šio pardavimo susitarimo 2.3 straipsnyje nurodyta, kad pardavimas apima visą turtą ir visas sutartis bei įsipareigojimus, reikalingi įmonės „HelB“ verslui tęsti.

(222) Todėl, kalbant apie sandorio mastą, naujoji įmonė „HelB“ iš esmės perėmė visą senosios įmonės „HelB“ ekonominę veiklą kartu su visu susijusiu turtu, teisėmis ir įsipareigojimais. Todėl naujoji įmonė „HelB“ tiesiog tęsia senosios įmonės „HelB“ ekonominę veiklą, kurios mastas iš esmės yra toks pats, palyginti su padėtimi iki sandorio.

(223) Be to, Komisija pažymi, kad parduodant įmonės „HelB“ verslą nebuvo įtraukti neįvykdyti įmonės „HelB“ įsipareigojimai pagal 2002 m. paskolą įrangai bei 2005, 2011 ir 2012 m. paskolas kapitalui, kurie sudarė maždaug 54 mln. EUR (su sukauptomis palūkanomis) ([59]).

([54]) 2003 m. gegužės 8 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Italie ir SIM 2 Multimedia/Komisija*, sujungtos bylos C-328/99 ir C-399/00, ECLI:EU:C:2003:252.

([55]) 2008 m. rugsėjo 17 d. Komisijos sprendimas dėl valstybės pagalbos N 321/2008, N 322/2008 ir N 323/2008, kurią Graikija suteikė *Vente de certains actifs d'Olympic Airlines/Olympic Airways Services* (OL C 18, 2010 1 23, p. 9); 2008 m. lapkričio 12 d. Komisijos sprendimas dėl valstybės pagalbos N 510/2008, kurią suteikė Italija – *„Alitalia“ turto pardavimas* (OL C 46, 2009 2 25, p. 6); 2012 m. balandžio 4 d. Komisijos sprendimas byloje SA.34547 dėl valstybės pagalbos, kurią Prancūzija suteikė *Reprise de actifs du groupe SERNAM dans le garde de son redressement judiciaire* (OL C 305, 2012 10 10, p. 10).

([56]) Šį rodiklių rinkinį pirmą kartą patvirtino Bendrasis Teismas 2012 m. kovo 28 d. Sprendime *Ryanair/Komisija* (2012 m. kovo 28 d. Bendrojo Teismo sprendimas *Ryanair/Komisija*, T-123/09, ECLI:EU:T:2012:164, 155 punktas), kuriuo patvirtintas sprendimas *Alitalia*.

([57]) 2014 m. spalio 15 d. Komisijos sprendimas (ES) 2015/1826 dėl valstybės pagalbos SA.33797 – (2013/C) (ex 2013/NN) (ex 2011/CP), kurią Slovakija teikė įmonei NCHZ (OL L 269, 2015 10 15, p. 71), 149 punktas.

([58]) Darbuotojai nebuvo atleisti, o vėliau įdarbinti naujojoje įmonėje „HelB“; vietoje to jų darbo sutartys buvo tiesiog perduotos naujajai įmonei „HelB“ pagal pardavimo akto 2.6 punktą.

([59]) 2016 m. sausio 13 d. savivaldybė atleido senąją įmonę „HelB“ nuo įsipareigojimo grąžinti 2002 m. paskolą įrangai, o 2015 m. gruodžio 11 d., t. y. likus kelioms dienoms iki verslo pardavimo, paskolos kapitalui buvo pertvarkytos į senosios įmonės „HelB“ kapitalą.

(224) Be to, Suomija aiškiai pripažino, kad senoji įmonė „HelB“ neturėjo jokio turto, išskyrus sąlyginio deponavimo sąskaitoje esančias sumas ir sumas, kurios galėjo būti gautos pagal pardavimo akto papildomo atlygio mechanizmą (žr. 46 konstatuojamąją dalį), ir tokiu atveju susigrąžinta suma būtų didesnė už sąlyginio deponavimo sąskaitoje esančias sumas ir sumas, gautinas pagal papildomo atlygio mechanizmą, o tai praktikoje galėtų baigtis senajai įmonei „HelB“ iškelta bankroto byla.

(225) Komisija mano, kad toks planas palikti senąją įmonę „HelB“ kaip „tuščią apvalkalą“, kurio įsipareigojimai siekia maždaug 54 mln. EUR ir daugiau nei du kartus viršija pardavimo kainą, ir kuris neturi jokio turto šiems įsipareigojimams padengti, aiškiai rodo Suomijos bandymą išvengti vykdyti pareigą susigrąžinti pagalbą ir rodo ekonominį tęstinumą tarp senosios ir naujosios įmonės „HelB“.

11.2. **Sandorio kaina**

(226) Kaip nurodyta 45 konstatuojamojoje dalyje, įmonės „HelB“ verslas buvo parduotas neskelbiant konkurso, o tai paprastai rodo, kad pardavimo kaina neatitinka rinkos kainos.

(227) Suomijos valdžios institucijų teigimu, dėl įmonės „HelB“ verslo pardavimo buvo susisiekta su keliais nacionaliniais ir užsienio viešojo transporto operatoriais ([60]), o vienintelį pasiūlymą pateikė privatus autobusų operatorius „Viikin Linja Oy“, kuris pasiūlė 24 210 193 EUR (žr. 46 konstatuojamąją dalį).

(228) Tačiau paprastas teisiškai neprivalomo investicinio memorandumo platinimas potencialiems pirkėjams, kuriuos iš anksto pasirinko pats pardavėjas, negali būti prilygintas viešai skelbiamam konkursui. Kai neoficialiai pasirenkami tokio kvietimo teikti pasiūlymą adresatai, išlieka didelė tikimybė, kad nebus susisiekta su tam tikrais potencialiais pirkėjais, pasirengusiais sumokėti didesnę kainą. Be to, pardavimą vykdant konkurso būdu užtikrinamas proceso objektyvumas ir skaidrumas, kuriam galima nesunkiai pakenkti pasirinkus subjektyvią „apklausos“ stiliaus procedūrą, kurią vykdė Helsinkio savivaldybė.

(229) Suomijos valdžios institucijos taip pat tvirtina, kad už įmonės „HelB“ verslo pardavimą gauta kaina buvo rinkos kaina, pagrįsta *ex ante* vertinimu ([61]), kurį savivaldybė pavedė atlikti nepriklausomai įmonei „Inspira Oy“. Įmonė „Inspira Oy“ taikė tris skirtingus vertinimo metodus, t. y. i) diskontuotų pinigų srautų metodą, pagal kurį įmonės „HelB“ rinkos vertė sudaro 11,6–17,6 mln. EUR, ii) panašių sandorių kartotinių metodą, pagal kurį vertė sudaro 22,1 mln. EUR (remiantis įmonės „HelB“ EBITDA 2014 m.) ([62]) arba 23,2 mln. EUR (remiantis įmonės „HelB“ EBITDA 2015 m.) ([63]), ir iii) tikrosios turto vertės metodą, pagal kurį įmonės „HelB“ verslo rinkos vertė yra 25,6 mln. EUR.

(230) Suomija taip pat teigia, kad net neatsižvelgiant į sąlyginio deponavimo sąskaitoje blokuotą sumą ir papildomo atlygio mechanizmą (žr. 46 konstatuojamąją dalį), pardavimo kaina buvo artimesnė viršutinei vertinimo intervalo ribai.

(231) Komisija peržiūrėjo vertinimą ir nustatė, kad jame yra trūkumų, iškraipančių apskaičiuotą įmonės „HelB“ verslo rinkos vertę. Komisija pažymi, kad pati įmonė „Inspira Oy“ vertinimą apibūdina kaip „apytikslį įvertinimą, kuriuo siekiama nustatyti pardavimo kainos dydį“.

(232) Taikydamas pirmąjį metodą (diskontuotų pinigų srautų), vertintojas išnagrinėjo du scenarijus. Pagal pirmąjį scenarijų, pagrįstą vadovybės prognozėmis, daroma prielaida, kad per likusį laikotarpį įmonė stabiliai augs 2 %, o nustatyta įmonės vertė sudaro 17,6 mln. EUR. Pagal antrąjį scenarijų, pagrįstą tik galiojančiomis sutartimis, daroma prielaidą, kad po 2022 m. įmonė nebeturės jokių pinigų srautų, todėl nustatyta įmonės vertė sudaro 11,6 mln. EUR.

(233) Komisija mano, kad prielaida, kuria grindžiamas antrasis scenarijus, tai yra, kad įmonė nebeturės jokių pinigų srautų po 2022 m., galėjo būti per daug pesimistiška. Atsižvelgiant į tai, kad pirkėjas nebūtų perėmęs paskolų įrangai ir kapitalui (maždaug 54 mln. EUR su sukauptomis palūkanomis), negalima pagrįstai atmesti galimybės, kad ilgalaikėje perspektyvoje galėtų atsirasti tam tikrų teigiamų pinigų srautų. Tai nedaro poveikio paskolų kapitalui vertinimui šiame sprendime, kuris buvo atliktas darant prielaidą, kad paskolos išliks įmonės „HelB“ balanse. Todėl tokiu atveju investuotojas gali tikėtis pinigų srautų tik grąžinus paskolas.

([60]) Suomija tvirtina, kad investicinis memorandumas dėl įmonės „HelB“ verslo buvo išplatintas 9 įmonėms, įskaitant skundo pateikėjus.

([61]) Projekto „Viima“ 2015 m. rugsėjo 21 d. aiškinamasis memorandumas dėl pardavimo kainos, kurį Suomija pateikė kaip 2016 m. birželio 23 d. atsakymo IX25 priedą.

([62]) 19,6 mln. EUR, jeigu naudojami biržinių bendrovių kartotiniai.

([63]) 20,6 mln. EUR, jeigu naudojami biržinių bendrovių kartotiniai.

(234) Be to, Komisija pažymi, kad pagal abu scenarijus vidutinė svertinė įmonės „HelB“ kapitalo kaina (VSKK), naudojama kaip diskonto norma, sudarė 7,3 % Kaip matyti iš vertinimo, ši norma buvo nustatyta pridedant 5 % nelikvidumo priemoką prie VSKK nuosavybės komponento sąnaudų. Nors nelikvidumo priemoka iš tikrųjų taikoma vertinant įmones, Suomija nepagrindė, kodėl 5 % dydis turėtų būti laikomas pagrįstu. Priešingai, Suomija pripažino, kad toks dydis buvo pasirinktas savo nuožiūra ([64]). Tai galėjo papildomai iškraipyti apskaičiuotą rinkos vertę.

(235) Taikant antrąjį metodą (panašių sandorių kartotinių metodą), skaičiavimams naudojamas senosios įmonės „HelB“ 2014 ir 2015 m. EBITDA rodiklis ir neatsižvelgiama į tai, kad įmonė „HelB“ buvo parduota.

(236) Komisija mano, kad nustatant įmonės vertę reikėjo atsižvelgti į numatomą, o ne ankstesnių laikotarpių įmonės „HelB“ EBITDA rodiklį. Jeigu būtų atsižvelgta į numatomą EBITDA rodiklį, naudotą taikant pirmąjį vertinimo metodą, visiems kitiems veiksniams nepakitus, įmonės rinkos vertė būtų padidėjusi nuo 22,1–23,2 mln. EUR iki maždaug 36 mln. EUR.

(237) Dėl trečiojo metodo (tikrosios turto vertės) Komisija pažymi, kad autobusų (kurie sudaro apie 95 % viso įmonės „HelB“ ilgalaikio turto) ([65]) apskaitinė vertė 2015 m. rugpjūčio 31 d. sudarė 42,6 mln. EUR. Iš šios 42,6 mln. EUR sumos maždaug 32,7 mln. EUR sudarė autobusai, įsigyti iki 2015 m., ir maždaug 9,9 mln. EUR – naujieji 2015 m. įsigyti EURO 6 klasės autobusai. Nustatant vertę taip pat buvo atsižvelgta į papildomus 3,4 mln. EUR, susijusius su autobusais, kuriuos buvo planuojama įsigyti 2015 m. rudenį.

(238) Tikroji senesnių autobusų vertė buvo apskaičiuota remiantis 50 % diskonto koeficientu, taikomu jų grynajai apskaitinei vertei (t. y. po nusidėvėjimo). 50 % norma yra pasirenkama ir paaiškinama prasta antrine autobusų parko rinka Suomijoje bei atitinkamų autobusų amžiumi (vidutiniškai 7,3 metų). Naujųjų autobusų (įskaitant autobusus, kurie bus perkami 2015 m. rudenį) tikroji vertė buvo apskaičiuota remiantis 30 % diskonto koeficientu, taikomu jų grynajai apskaitinei vertei.

(239) Komisija mano, kad 30 % diskonto norma, taikoma naujų autobusų, kurie ne senesni nei vienų metų, apskaitinei vertei, gali būti per didelė, o tai dar labiau akivaizdu autobusų, kuriuos dar ketinama įsigyti, atveju. Komisija taip pat mano, kad 50 % diskonto norma seniems autobusams taip pat atrodo per didelė, nes jų apskaitinė vertė jau atspindi nusidėvėjimą. Palyginti, jeigu naujiems autobusams būtų pritaikytas 10 % diskonto koeficientas, o seniems – 30 % diskonto koeficientas, apskaičiuota įmonės vertė būtų padidėjusi nuo 25,6 mln. EUR iki maždaug 35 mln. EUR.

(240) Be to, pardavimo sandorio dokumentuose buvo numatyta, kad naujoji įmonė „HelB“ visiškai atleidžiama nuo bet kokių reikalavimų susigrąžinti valstybės pagalbą iš senosios įmonės „HelB“ (žr. 46 konstatuojamąją dalį). Vertinant iš ekonominės perspektyvos, toks atleidimas nuo atsakomybės mažina pirkėjo verslo riziką, nes tai iš esmės yra draudimas nuo neapibrėžtojo įsipareigojimo. Todėl pirkėjas gauna papildomos naudos, kuri turėtų būti įtraukta į pardavimo kainą. Tačiau įmonės „Inspira Oy“ vertinime pardavimo kaina nustatyta neatsižvelgiant į atleidimą nuo atsakomybės.

(241) Dėl priežasčių, nurodytų 231–240 konstatuojamosiose dalyse, Komisija mano, kad Suomijos pateiktas vertinimas tiksliai neatspindi įmonės „HelB“ rinkos vertės. Tai, kartu su tuo, kad nebuvo rengiamas atviras, skaidrus, nediskriminuojantis ir besąlyginis konkursas, leidžia Komisijai daryti išvadą, kad kaina, kurią pirkėjas sumokėjo už įmonės „HelB“ verslą, tiksliai neatspindi rinkos kainos.

11.3. **Savininkų tapatybė**

(242) Komisija pažymi, kad Helsinkio savivaldybė pardavė įmonę „HelB“ verslą privačiam autobusų operatoriui „Viikin Linja Oy“, kuris nėra niekaip susijęs su savivaldybe.

([64]) 2017 m. sausio 13 d. Suomijos pateikta informacija.
([65]) 2017 m. sausio 13 d. Suomijos pateikta informacija.

(243) Todėl, nesant įrodymų, kad būtų priešingai, Komisija daro išvadą, kad tarp įmonei „Viikin Linja Oy“ perduoto įmonės „HelB“ verslo pirminių ir naujųjų savininkų ryšio nėra.

11.4. **Sandorio laikas**

(244) Komisija pažymi, kad sandoris negali būti įgyvendinamas siekiant išvengti valstybės pagalbos susigrąžinimo, dėl ko ateityje būtų išvengta neigiamo Komisijos sprendimo vykdymo ([66]).

(245) Įmonės „HelB“ verslo pardavimas buvo pradėtas 2015 m. balandžio mėn., t. y. beveik iškart po to, kai Komisija pradėjo oficialią tyrimo procedūrą ir informavo Suomiją apie sprendimą pradėti procedūrą.

(246) Todėl Suomijos valstybei ir Helsinkio savivaldybei buvo puikiai žinoma galimybė, kad nagrinėjamos priemonės gali būti laikomos neteisėta ir nesuderinama pagalba, kurią reikės susigrąžinti.

(247) Be to, Komisijos tyrimas šioje valstybės pagalbos byloje netgi minimas kaip vienas iš pardavimo motyvų ([67]), nustatant reikalavimą pervesti lėšas į sąlyginio deponavimo sąskaitą kaip įkaitą tuo atveju, jeigu Komisija priimtų neigiamą sprendimą dėl susigrąžinimo, kuris būtų taikomas naujajai įmonei „HelB“.

(248) Todėl Komisija mano, kad įmonės „HelB“ verslo pardavimo laikas ir minėtos aplinkybės aiškiai rodo, kad įmonės „HelB“ verslas buvo parduotas siekiant išvengti galimo neigiamo Komisijos sprendimo padarinių.

11.5. **Sandorio ekonominė logika**

(249) Kai Komisija taiko sandorio ekonominės logikos kriterijų, ji tikrina, ar turtą įsigyjantis subjektas naudoja jį taip pat, kaip pardavėjas, o gal, atvirkščiai, jis turtui taiko savo komercinę strategiją, ir taip gauna sąveiką, pateisinančią jo interesą įsigyti šį turtą ([68]).

(250) Nagrinėjamoje byloje pirkėjas įsigijo visą turtą, reikalingą senosios įmonės „HelB“ veiklos tęstinumui, kartu su visais senosios įmonės „HelB“ darbuotojais ir susijusiomis teisėmis ir įsipareigojimais (išskyrus 2002 m. paskolą įrangai ir 2005, 2011 ir 2012 m. paskolas kapitalui). Be to, pardavimo susitarime aiškiai nurodyta, kad parduodamas tęstinis verslas.

(251) Kaip minėta 23 ir 25 konstatuojamosiose dalyse, įmonė „Viikin Linja Oy“ buvo įmonės „Nobina AB“ konkurentė ir veikė toje pačioje rinkoje, kaip ir senoji įmonė „HelB“. Kai pirkėjas „Viikin Linja Oy“ įsigijo senosios įmonės „HelB“ verslą, jis pakeitė pavadinimą į „HelB“ ir tapo naująja įmone „HelB“, kuri yra įmonių grupės KAG dalis. Tai rodo, kad naujoji įmonė „HelB“ turėjo tęsti senosios įmonės „HelB“ verslą be esminių pakeitimų, naudodama tais pačiais maršrutais vykstančius ir net tokios pačios spalvos tuos pačius autobusus ([69]).

(252) Todėl Komisija mano, kad naujoji įmonė „HelB“ tiesiog tęsia senosios įmonės „HelB“ verslą ir naudojasi senosios įmonės „HelB“ turtu taip, kaip juo naudojosi senoji įmonė „HelB“.

11.6. **Išvada dėl ekonominio tęstinumo tarp senosios ir naujosios įmonės „HelB“**

(253) Todėl Komisija daro išvadą, kad vienintelis pakeitimas, padarytas pardavus įmonės „HelB“ verslą, yra susijęs su juridiniu asmeniu, kuriam priklauso naujoji įmonė „HelB“. Senosios įmonės „HelB“ verslas buvo parduotas po to, kai Komisija pradėjo oficialią tyrimo procedūrą, ir jis buvo parduotas kaip tęstinis verslas, visus darbuotojus, turtą ir sutartis perduodant naujajai įmonei „HelB“. Be to, naujoji įmonė „HelB“ tęsia senosios įmonės „HelB“ verslą ir naudojasi senosios įmonės „HelB“ turtu taip, kaip juo naudojosi senoji įmonė „HelB“.

([66]) 2015 m. gegužės 7 d. Komisijos sprendimas (ES) 2015/1587 dėl valstybės pagalbos SA.35546 (2013/C) (ex 2012/NN), kurią Portugalija suteikė bendrovei „Estaleiros Navais de Viana do Castelo S.A.“ (OL L 250, 2015 9 25, p. 208), 165 punktas, ir 2005 m. rugsėjo 14 d. Komisijos sprendimas 2011/97/EB dėl valstybės pagalbos C 11/04 (ex NN 4/03) – Olympic Airways – restruktūrizavimas ir privatizavimas (OL L 45, 2011 2 18, p. 1), 178–183 punktai.

([67]) Projekto „Viima“ 2015 m. rugsėjo 21 d. aiškinamasis memorandumas dėl pardavimo kainos.

([68]) 2014 m. spalio 15 d. Komisijos sprendimas (ES) 2015/1826 dėl valstybės pagalbos SA.33797 – (2013/C) (ex 2013/NN) (ex 2011/CP), kurią Slovakija teikė įmonei NCHZ (OL L 269, 2015 10 15, p. 71), 163 punktas.

([69]) http://svenska.yle.fi/artikel/2015/10/21/helsingforsfullmaktige-godkande-forsaljning-av-bussbolag, paskutinį kartą žiūrėta 2017 m. spalio 12 d.

(254) Komisija taip pat daro išvadą, kad įmonės „HelB“ pardavimas buvo organizuotas siekiant išvengti pareigos susigrąžinti pagalbą, palikus 2002 m. paskolą įrangai ir 2005, 2011 ir 2012 m. paskolas kapitalui senosios įmonės „HelB“ „tuščiame apvalkale“ be turto toms paskoloms padengti.

(255) Galiausiai už įmonės „HelB“ verslą sumokėta kaina tiksliai neatspindi rinkos kainos dėl to, kad pardavimas nebuvo vykdomas konkurso būdu, o Suomijos pateiktas vertės nustatymas turi trūkumų. NET jeigu įmonės „HelB“ verslo pardavimo kaina atitiktų rinkos kainą (*quod non*), vien to nepakaktų norint paneigti ekonominį tęstinumą, nes rinkos kaina yra tik vienas iš veiksnių, į kuriuos reikia atsižvelgti (žr. 217 konstatuojamąją dalį), o kiti rodikliai aiškiai rodo, kad tarp senosios ir naujosios įmonės „HelB“ yra ekonominis tęstinumas.

(256) Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta pirmiau, Komisija mano, kad yra ekonominis tęstinumas tarp senosios įmonės „HelB“, kuri šiuo metu vadinama „Helsingin kaupungin Linja-autotoiminta Oy“ (žr. 47 konstatuojamąją dalį), ir naujosios įmonės „HelB“.

(257) Dėl to, kas nurodyta pirmiau, Komisija laikosi požiūrio, kad Suomijos suteiktas pranašumas senajai įmonei „HelB“ yra neteisėta ir nesuderinama valstybės pagalba ir kad šios nesuderinamos valstybės pagalbos, suteiktos senajai įmonei „HelB“, susigrąžinimas turi būti taikomas ir naujajam verslo savininkui – naujajai įmonei „HelB“. Iš tiesų, toliau vykdydama veiklą rinkoje, naujoji įmonė „HelB“ toliau naudojasi valstybės pagalba, kuri buvo suteikta senosios įmonės „HelB“ ekonominei veiklai, ir todėl toliau iškraipo rinką.

12. **SUSIGRĄŽINIMAS**

(258) Vadovaujantis Sutartimi dėl Europos Sąjungos veikimo ir nusistovėjusia Sąjungos teismų praktika, Komisija yra kompetentinga nuspręsti, kad konkreti valstybė narė turi pakeisti arba panaikinti pagalbą, kai nustatoma, kad ji nesuderinama su vidaus rinka ([70]). Sąjungos teismai taip pat nuosekliai laikėsi nuomonės, kad valstybės narės prievolė nutraukti pagalbą, kurią Komisija laiko nesuderinama su vidaus rinka, nustatyta siekiant atkurti anksčiau buvusią padėtį ([71]).

(259) Šiuo atžvilgiu Sąjungos teismai yra nustatę, kad šis tikslas būna pasiektas, kai gavėjas grąžina sumas, jau suteiktas kaip neteisėta pagalba, taip netekdamas vidaus rinkoje turėto pranašumo prieš savo konkurentus, ir yra atkuriama iki pagalbos suteikimo buvusi padėtis ([72]).

(260) Pagal šią teismo praktiką Tarybos reglamento (ES) 2015/1589 ([73]) 16 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad „[j]eigu esant neteisėtai pagalbai priimami neigiami sprendimai, Komisija nusprendžia, kad suinteresuotoji valstybė narė turi imtis visų priemonių, kurios būtinos, kad pagalba būtų išieškota iš gavėjo“.

(261) Taigi, kadangi aptariamos priemonės įgyvendintos pažeidžiant SESV 108 straipsnio 3 dalį ir laikytinos neteisėta ir nesuderinama pagalba, pagalbos sumą reikia susigrąžinti, kad būtų atkurta vidaus rinkoje iki pagalbos suteikimo buvusi padėtis. Susigrąžinimas apima laikotarpį nuo dienos, kurią pagalba buvo suteikta gavėjui, iki faktinio susigrąžinimo dienos. Į susigrąžintiną sumą įskaičiuojamos palūkanos, susidariusios iki faktinio susigrąžinimo dienos.

12.1. **1 priemonė. 2002 m. paskola įrangai**

(262) Susigrąžintina pagalba yra lygi:

1) a) mokėtinų palūkanų, apskaičiuotų taikant 12 mėnesių EURIBOR rinkos sąlygas atitinkančią palūkanų normą, pridėjus 400 bazinių punktų (nuo 2002 m. gegužės 24 d. iki 2012 m. gegužės 23 d.) ir 1 000 bazinių punktų (nuo 2012 m. gegužės 24 d. iki 2016 m. sausio 13 d.) maržą, ir b) sumokėtų palūkanų, apskaičiuotų taikant faktinę 12 mėnesių EURIBOR palūkanų normą, pridėjus 5 bazinių punktų maržą, skirtumo ir

2) 10,7 mln. EUR negrąžintos paskolos pagrindinės sumos sumai.

([70]) 1973 m. liepos 12 d. Sprendimas *Komisija/Vokietija*, C-70/72, ECLI:EU:C:1973:87, 13 punktas.
([71]) 1990 m. kovo 21 d. Sprendimas *Belgija/Komisija*, C-142/87, ECLI:EU:C:1990:125, 66 punktas.
([72]) 1999 m. birželio 17 d. Sprendimas *Belgija/Komisija*, C-75/97, ECLI:EU:C:1999:311, 64 ir 65 punktai.
([73]) 2015 m. liepos 13 d. Tarybos reglamentas (ES) 2015/1589, nustatantis išsamias Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 108 straipsnio taikymo taisykles (OL L 248, 2015 9 24, p. 9–29).

(263) Tokiu būdu apskaičiuota pagalba sudaro 20 190 595 EUR (žr. priedą). Pagalbos suteikimo diena yra: 1 komponentui – palūkanų mokėjimo diena, t. y. kiekvienų metų gruodžio 31 d. nuo 2002 iki 2015 m. ir 2016 m. sausio 13 d. (paskutinė paskolos diena); 2 komponentui – diena, kurią buvo atsisakyta paskolos, t. y. 2016 m. sausio 13 d.

12.2. **2 priemonė. 2005 m. paskola kapitalui**

(264) Susigrąžintiną pagalbą sudaro:

1) mokėtinų palūkanų, apskaičiuotų pagal rinkos sąlygas atitinkančią palūkanų normą, tai yra a) 8,08 % už „įsisteigimo paskolą“ nuo 2005 m. sausio 1 d. iki 2015 m. gruodžio 11 d. ir b) 7,70 % už įmonės STA įsipareigojimą nuo 2006 m. balandžio 18 d. iki 2015 m. gruodžio 11 d., ir

2) faktiškai sumokėtų palūkanų, t. y. 0, skirtumas.

(265) Tokiu būdu apskaičiuota pagalba sudaro 20 241 255 EUR (žr. priedą). Pagalbos suteikimo data yra diena, kurią būtų buvusios mokėtinos palūkanos, jeigu paskola būtų buvusi suteikta rinkos sąlygomis, t. y. kiekvienų metų gruodžio 31 d. nuo 2005 iki 2014 m. ir 2015 m. gruodžio 11 d. (diena, kurią 2005 m. paskola kapitalui buvo pertvarkyta į įmonės „HelB“ nuosavą kapitalą).

12.3. **3 priemonė. 2011 m. paskola kapitalui**

(266) Susigrąžintiną pagalbą sudaro visa paskolos suma, tai yra 5,8 mln. EUR. Pagalbos skyrimo data yra paskolos suteikimo data, tai yra 2011 m. sausio 31 d.

12.4. **4 priemonė. 2012 m. paskola kapitalui**

(267) Susigrąžintiną pagalbą sudaro visa paskolos suma, tai yra 8 mln. EUR. Pagalbos skyrimo data yra paskolos suteikimo data, tai yra 2012 m. gegužės 23 d.

12.5. **Ekonominis tęstinumas**

(268) Atsižvelgiant į ekonominį tęstinumą tarp senosios įmonės „HelB“ (dabar – „Helsingin kaupungin Linja-autotoiminta Oy“) ir naujosios įmonės „HelB“ (visas pavadinimas – „Helsingin Bussiliikenne Oy“, anksčiau – „Viikin Linja Oy“), pareiga grąžinti visą pagalbos sumą, nurodytą 12.1–12.4 skirsniuose, taikoma ir naujajai įmonei „HelB“ (visas pavadinimas – „Helsingin Bussiliikenne Oy“).

12.6. **Visiško atleidimo nuo atsakomybės sąlyga**

(269) Komisija pažymi, kad senosios įmonės „HelB“ pardavimo susitarimo ir sąlyginio deponavimo sąskaitos susitarimo nuostatoms, pagal kurias naujoji įmonė „HelB“ visiškai atleidžiama nuo atsakomybės bet kokių reikalavimų grąžinti valstybės pagalbą atžvilgiu (46 konstatuojamoji dalis), netaikomas sprendimas pradėti procedūrą, todėl Komisija jų nevertino šiame sprendime. Tačiau Komisija primena, kad pagal nusistovėjusią teismų praktiką tokios sąlygos savaime gali būti laikomos atskiromis valstybės pagalbos priemonėmis, o panašių atleidimo nuo atsakomybės sąlygų taikymas gali būti laikomas neteisėtos ir nesuderinamos valstybės pagalbos susigrąžinimo vengimu.

(270) Todėl Komisija nori pabrėžti, kad tuo atveju, jeigu bet kuriuo metu po šio sprendimo priėmimo bus taikomos visos šios atleidimo nuo atsakomybės nuostatos arba jų dalis, Komisijai gali tekti ištirti ne tik tai, ar šių atleidimo nuo atsakomybės nuostatų taikymas yra neteisėtos ir nesuderinamos valstybės pagalbos susigrąžinimo, kaip nustatyta šiame sprendime, vengimas, bet ir tai, ar pačios šios sąlygos yra atskiros valstybės pagalbos priemonės.

13. **IŠVADA**

(271) Komisija konstatuoja, kad Suomija, taikydama 1, 2, 3 ir 4 priemones, nagrinėjamą pagalbą suteikė pažeisdama Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 108 straipsnio 3 dalį.

(272) Komisija daro išvadą, kad pagalba pagal 1, 2, 3 ir 4 priemones yra nesuderinama su vidaus rinka ir turi būti susigrąžinta iš naujosios įmonės „HelB“ (visas pavadinimas – „Helsingin Bussiliikenne Oy“) kartu su susigrąžinimo palūkanomis,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

54 231 850 EUR dydžio valstybės pagalba, kurią Suomija, pažeisdama Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 108 straipsnio 3 dalį, neteisėtai skyrė įmonei „Helsingin Bussiliikenne Oy“ taikydama 1, 2, 3 ir 4 priemones, yra nesuderinama su vidaus rinka.

2 straipsnis

1. Suomija susigrąžina iš pagalbos gavėjo 1 straipsnyje nurodytą pagalbą.

2. Atsižvelgiant į ekonominį tęstinumą tarp senosios įmonės „HelB“ (dabar – „Helsingin kaupungin Linja-autotoiminta Oy“) ir naujosios įmonės „HelB“ (visas pavadinimas – „Helsingin Bussiliikenne Oy“, anksčiau – „Viikin Linja Oy“), pareiga grąžinti pagalbą tenka ir naujajai įmonei „HelB“ (visas pavadinimas – „Helsingin Bussiliikenne Oy“).

3. Susigrąžinamoms sumoms taikomos palūkanos, skaičiuojamos nuo sumų išmokėjimo pagalbos gavėjui dienos iki jų faktinio susigrąžinimo dienos.

4. Palūkanos apskaičiuojamos pagal Reglamento (EB) Nr. 794/2004 V skyrių ir Reglamentą (EB) Nr. 271/2008, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 794/2004.

3 straipsnis

1. 1 straipsnyje nurodyta pagalba susigrąžinama nedelsiant ir veiksmingai.

2. Suomija užtikrina, kad šis sprendimas būtų įgyvendintas per keturis mėnesius nuo pranešimo apie šį sprendimą dienos.

4 straipsnis

1. Per du mėnesius nuo pranešimo apie šį sprendimą dienos Suomija pateikia Komisijai tokią informaciją:

a) visą iš pagalbos gavėjo susigrąžintiną sumą (pagrindinę sumą ir palūkanas);

b) išsamų priemonių, kurių jau imtasi ir kurių planuojama imtis, kad būtų įvykdytas šis sprendimas, aprašymą;

c) dokumentus, įrodančius, kad pagalbos gavėjui buvo nurodyta grąžinti pagalbą.

2. Suomija informuoja Komisiją apie nacionalinių priemonių, kurių ji ėmėsi šiam sprendimui įgyvendinti, taikymo eigą tol, kol bus susigrąžinta 1 straipsnyje nurodyta pagalba. Komisijos prašymu Suomija nedelsdama pateikia informaciją apie priemones, kurių ėmėsi arba ketina imtis šiam sprendimui įgyvendinti. Ji taip pat teikia išsamią informaciją apie pagalbos ir susigrąžinimo palūkanų sumas, jau susigrąžintas iš pagalbos gavėjo.

5 straipsnis

Šis sprendimas skirtas Suomijos Respublikai.

Komisija gali paskelbti taikant šį sprendimą susigrąžintas pagalbos sumas ir susigrąžinimo palūkanas, nedarant poveikio Tarybos reglamento (ES) 2015/1589 30 straipsniui.

Priimta Briuselyje 2019 m. birželio 28 d.

Komisijos vardu
Margrethe VESTAGER
Komisijos narė

PRIEDAS

Pagal 1 ir 2 priemones suteiktos pagalbos sumos apskaičiavimas

1 priemonė (2002 paskola įrangai)			
	Negrąžinta pagrindinė suma	Palūkanų normų skirtumas	Pagalbos suma
2002 5 24	13 000 000	3,95 %	136 933
2002 8 31	14 000 000	3,95 %	44 547
2002 9 30	14 500 000	3,95 %	143 188
2003 12 31	14 500 000	3,95 %	572 750
2004 12 31	14 500 000	3,95 %	572 750
2005 12 31	14 500 000	3,95 %	572 750
2006 12 31	14 500 000	3,95 %	572 750
2007 12 31	14 500 000	3,95 %	572 750
2008 12 31	14 300 000	3,95 %	564 850
2009 12 31	13 700 000	3,95 %	541 150
2010 12 31	13 100 000	3,95 %	517 450
2011 12 31	12 500 000	3,95 %	493 750
2012 5 23	11 900 000	3,95 %	185 409
2012 5 24	11 900 000	9.95 %	710 430
2013 12 31	11 300 000	9.95 %	1 124 350
2014 12 31	10 700 000	9.95 %	1 064 650
2015 12 31	10 700 000	9.95 %	1 064 650
2006 1 13	10 700 000	9.95 %	35 488
Palūkanų pagalba			9 490 595
Negrąžintos pagrindinės sumos pagalba			10 700 000
Iš viso pagalba			**20 190 595**

2 priemonė (2005 m. paskola kapitalui)			
	Negrąžinta pagrindinė suma (su kapitalizuotomis palūkanomis)	Palūkanų normų skirtumas	Pagalbos suma
i) „įsisteigimo“ paskola			
2005 12 31	12 255 223,50	8.08 %	990 222
2006 12 31	13 245 445,56	8,08 %	1 070 232
2007 12 31	14 315 677,56	8,08 %	1 156 707
2008 12 31	15 472 384,31	8,08 %	1 250 169
2009 12 31	16 722 552,96	8,08 %	1 351 182
2010 12 31	18 073 735,24	8,08 %	1 460 358
2011 12 31	19 534 093,05	8,08 %	1 578 355

2 priemonė (2005 m. paskola kapitalui)			
	Negrąžinta pagrindinė suma (su kapitalizuotomis palūkanomis)	Palūkanų normų skirtumas	Pagalbos suma
2012 12 31	21 112 447,76	8,08 %	1 705 886
2013 12 31	22 818 333,54	8,08 %	1 843 721
2014 12 31	24 662 054,89	8,08 %	1 992 694
2015 12 11	26 654 748,93	8,08 %	2 034 054
„Įsisteigimo“ paskola, tarpinė suma			16 433 579
ii) STA įsipareigojimas			
2006 4 18	3 638 476,87	7,70 %	196 114
2007	3 834 590,77	7,70 %	295 263
2008	4 129 854,26	7,70 %	317 999
2009	4 447 853,04	7,70 %	342 485
2010	4 790 337,73	7,70 %	368 856
2011	5 159 193,73	7,70 %	397 258
2012	5 556 451,65	7,70 %	427 847
2013	5 984 298,42	7,70 %	460 791
2014	6 445 089,40	7,70 %	496 272
2015 12 11	6 941 361,29	7,70 %	504 791
STA įsipareigojimas, tarpinė suma			3 807 676
Iš viso pagalba			**20 241 255**